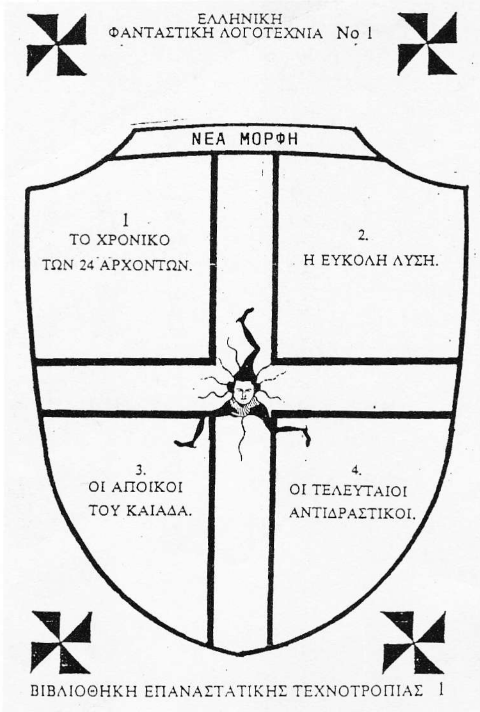
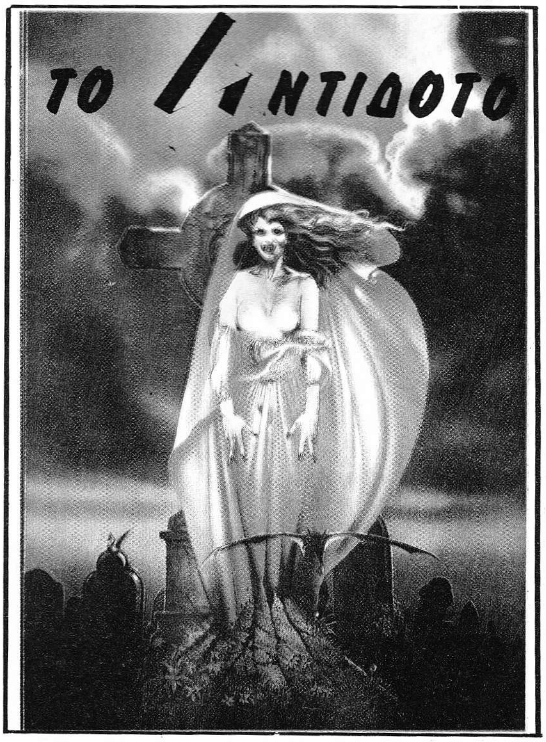
ΤΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ

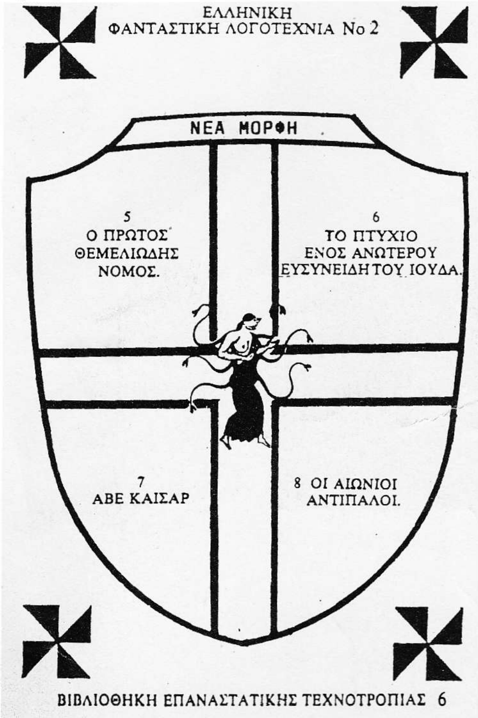
ΤΕΥΧΟΣ 31
δρχ. 500

«Καί εἶδον Θρόνον μέγαν λευκόν καί τόν Καθήμενον ἐπ᾿ αὐτοῦ οὗ ἀπό·προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καί ὁ οὐρανός, καί τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς».
᾿Αποκάλυψις ᾿Ιωάννου (Κεφ. 20, 11)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Νο 1
ΝΕΑ ΜΟΡΦΗ
1
ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ
ΤΩΝ 24 ΑΡΧΟΝΤΩΝ.
2.
Η ΕΥΚΟΛΗ ΛΥΣΗ.
3.
ΟΙ ΑΠΟΙΚΟΙ
ΤΟΥ ΚΑΙΑΔΑ.
4.
ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΙ
ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΙΚΟΙ.
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΟΤΡΟΠΙΑΣ 1

ΤΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Νο 2
ΝΕΑ ΜΟΡΦΗ
5
Ο ΠΡΩΤΟΣ
ΘΕΜΕΛΙΩΔΗΣ
ΝΟΜΟΣ.
6
ΤΟ ΠΤΥΧΙΟ
ΕΝΟΣ ΑΝΩΤΕΡΟΥ
ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΤΟΥ ΙΟΥΔΑ.
7
ΑΒΕ ΚΑΙΣΑΡ
8 ΟΙ ΑΙΩΝΙΟΙ
ΑΝΤΙΠΑΛΟΙ.
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΟΤΡΟΠΙΑΣ 6

ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Πλησιάζουν οἱ Γιορτές.

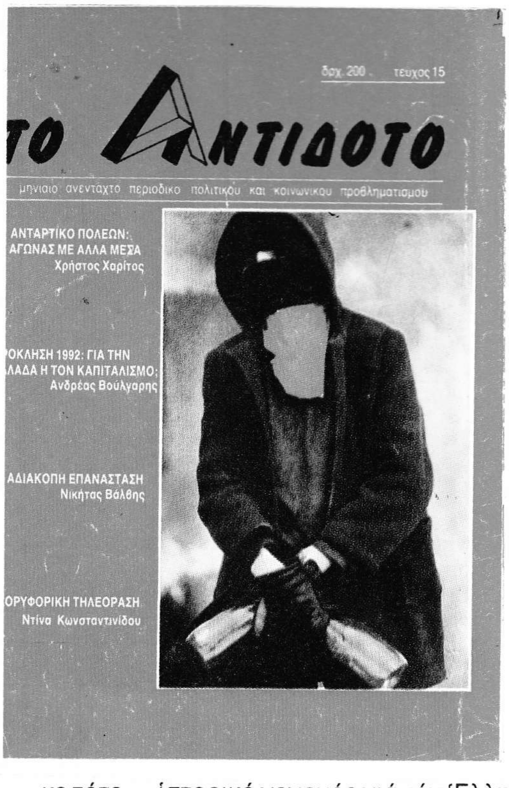
Σ' αὐτές τίς γραμμές δέν θά σᾶς παρουσιάσουμε κάτι γιά τό τεῦχος πού κρατᾶτε στά χέρια σας. Στό ἑπόμενο τεῦχος, ἐκτός ἀπό τή συνέντευξη πού θά φιλοξενήσουμε τοῦ πατριώτη Δημ. Σούτζου, ἕνα ἀποκαλυπτικό κείμενο μέ τόν τίτλο «ΙΟΥΔΑΙΟ-ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ἤ ΕΛΛΗΝΟΛΑΤΡΕΙΑ;» μᾶς καλύπτει. «ΜΕΤΑΛΛΙΚΗ ΑΝΑΤΟΜΙΑ» δέν εἶναι ἕνα μουσικό κείμενο μόνο. 'Ακόμα οἱ «ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΙ ΘΕΟΙ» δίνουν ἀπαντήσεις σέ πολλά σας ἐρωτηματικά. Καί κάτι ἀκόμα. Γιά πρώτη φορά — ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΕΝΤΟΥΡΗΣ —, ὁ ἡγέτης, ὁ διανοούμενος, ὁ πολιτικός, ὁ ἐπιστήμων, ὁ ἀθλητής. Στίς 24 Νοεμβρίου τοῦ 1971 κάποιοι νέοι στήν 'Ιταλία θριάμβευσαν. Στίς 24 Νοεμβρίου τοῦ 1991 — 20 χρόνια μετά — ἐμείς, πήραμε κάποιες ἀποφάσεις.

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΙΑ ΤΑ 30 ΤΕΥΧΗ ΜΑΣ...
...ΚΑΙ ΟΧΙ ΜΟΝΟ!

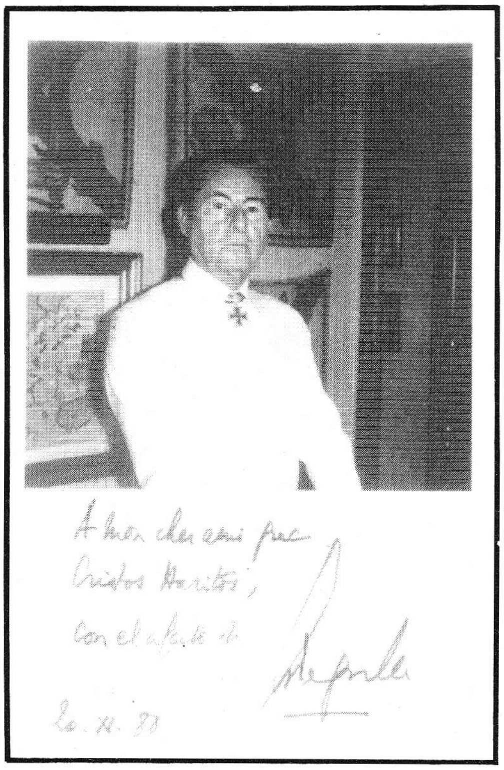

Ὅσοι καλόπιστοι καί ἄν ἦσαν ὅλοι αὐτοί πού ἔπιασαν στά χέρια τους τό πρῶτο τεύχος τοῦ ΑΝΤΙΔΟΤΟΥ, ἐκείνη τή «μακρινή» ἄνοιξη τοῦ 1987, ἀναμφίβολα σχημάτισαν τήν ἐντύπωση ὅτι ἡ προσπάθεια τῆς μικρῆς, πραγματικά, ἐκδοτικῆς ὁμάδος, ὅσο κι ἄν ἦταν φιλότιμη, δέν θά ἐξασφάλιζε πολλές πιθανότητες ἐπιτυχίας.

Ἔβλεπαν τό περιοδικό σάν ἕνα ἀπό τά τόσα ἐθνικιστικά ἔντυπα πού ἐμφανίσθηκαν κατά καιρούς γιά νά ἐξαφανισθοῦν ὕστερα ἀπό λίγο καιρό, δίχως νά ἀφήσουν πίσω τους σημάδια κάποιας παρουσίας. Ὁ Τσέ Γκεβάρα στό ἐξώφυλλο τοῦ πρώτου τεύχους σκανδάλισε ἀρκετούς «ὑπερ - ἐθνικιστές», τό ἴδιο καί τά πρῶτα κοινωνικά του μηνύματα.

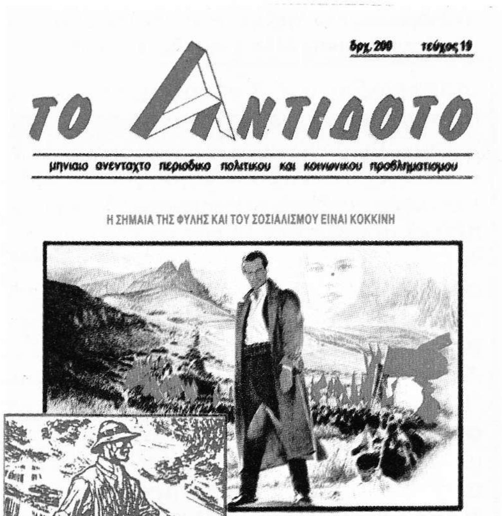
Στά πρῶτα τεύχη το ΑΝΤΙΔΟΤΟ μετρᾶ τήν ἀντοχή του καί τήν πίστη τῶν συντρόφων του. Ἡ κυκλοφορία του εἶναι μέτρια, ἀλλά διαβάζεται ἀπό περισσότερους ἀπ' ὅσους τό ἀγοράζουν. Οἱ λαθραναγνῶστες στόν «ἐθνικιστικό» χῶρο εἶναι καθεστώς, εἰδικά στά... βιβλιοπωλεῖα. Ἡ δέσμευση τῆς συντακτικῆς ὁμάδος νά τό ἐκδίδουν συνεχῶς γιά ἕναν ὁλόκληρο χρόνο, ἀκόμη καί στήνπερίπτωση πού δέν θά πουλιόταν οὔτε ἕνα ἀντίτυπο, ἦταν προϊόν ὥριμης ἐπαναστατικῆς σκέψεως, πέρα ἀπό κάθε αἴσθημα ἡττοπάθειας, πίκρας ἤ ἀπογοήτευσης. Ἕως τό 9ο τεῦχος, το ΑΝΤΙΔΟΤΟ ἀκολουθεῖ τόν δρόμο τῆς διαμαρτυρίας κατά παντός ὑπευθύνου γιά τό ἰδεολογικό καί πολιτικό τέλμα τοῦ ἐθνικιστικοῦ λόγου. Κραυγάζει τήν ἀπελπισία του γιά τό μέλλον τοῦ ἐθνικισμοῦ, γιά τό ξεπούλημα ἰδεῶν καί ἀγώνων, γιά τήν προδοσία καί ἀποστράτευση τῶν καλυτέρων ἐθνικοεπαναστατῶν ἀγωνιστῶν ἀπό τήν ἐπαγγελματική κλίκα τοῦ «χώρου», πού τό μόνο πού ἐπιζητεῖ — ἀκόμη καί σήμερα! — εἶναι τό προνόμιο νά ξεπουλᾶ καί νά καρπώνεται τά κέρδη ἀπό τούς «φυσικούς συμμάχους της», δηλαδή ἀπό τήν ἄκρα δεξιά ἕως τή Ν.Δ. Ὅλο ὅμως αὐτό τό χρονικό διάστημα το ΑΝΤΙΔΟΤΟ κατάφερε νά ἀναστήσει παλαιούς συναγωνιστές, νά συνδεθεῖ μέ ὅσους σιχάθηκαν τόν «χῶρο» καί τά τερτίπια του. Μέσα στίς γραμμές του γεννήθηκε τότε — ἱστορικό γεγονός γιά τόν Ἑλληνικό ἐθνικισμό — μία νέα ἰδεολογική ἐθνικο - ἐπαναστατική πρωτοπορία ἀγωνιστῶν, πού δημιούργησαν αὐτό πού σήμερα λέμε **ΕΘΝΙΚΙΣΤΙΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ.** Τό 10ο τεῦχος εἶναι σημαδιακό. Παράλληλα μέ μία αἰσθητική ποιοτική βελτίωση, χαράσσεται μία νέα ἰδεολογικοπολιτική γραμμή ἀγῶνος. Τά κείμενα γράφονται μ' ἕνα νέο ἐθνικολαϊκό ὕφος, τά θέματα παίρνονται ἀπ' ὅλες τίς πτυχές τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ἀποκηρύσσουμε τή ναζιστική παρελθοντολογία, γράφεται τό πρῶτο — ἱστορικά — «ἐθνικομπολσεβικό» ἄρθρο.

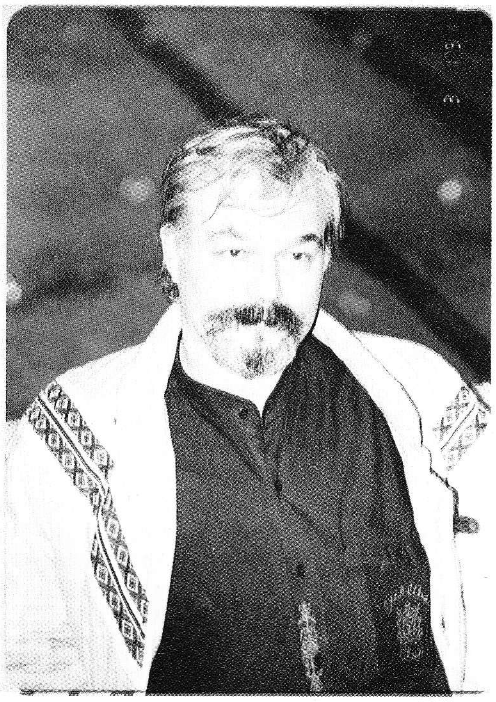
Οἱ τριγμοί πού ἔγιναν ἦταν μία πρώτη γεύση ἀπό τίς συγκρούσεις καί ἀντιπαραθέσεις πού θά ἐπακολουθήσουν. Τεῦχος 11ο, ἡ ρήξη μεταξύ ΑΝΤΙΔΟΤΟΥ καί «χώρου» κορυφώνεται. Ὁ ὅρος «ἐθνικιστική ἀριστερά» συμπλέει μέ τόν ἐθνικοσοσιαλισμό στίς στῆλες τοῦ περιοδικοῦ, κι ὅλη ἡ «ἐθνικο» - ἐκπορνευόμενη - στή δεξιά - κλί-

κα τοῦ «χώρου», παρουσιάζει συμπτώματα πανικοῦ καί ἀγωνίας. Ἡ όριστική ρήξη ἐπῆλθε στό 12ο τεῦχος, τό εὐαγγέλιο τῆς ἐθνικιστικῆς ἀριστερᾶς, στό όποῖο οἱ συναγωνιστές μαστιγώνουν ἀνελέητα τήν «παράδοση» τοῦ «χώρου» καί κάνουν μία ἰδεολογική στροφή στίς πιό ἐπαναστατικές παραδόσεις τοῦ ἐθνικοσοσιαλιστικοῦ κινήματος καί στό πιό ζωντανό λαϊκό - κοινωνικό του ὑπόβαθρο. Ἡ ὁλοσέλιδη διαφήμιση τῶν ἐκδόσεων «κομμούνα», δημιουργεῖ τά πρῶτα ἀναπνευστικά προβλήματα σέ ...γνωστούς ὑπερήλικες «ἐθνικιστές» τοῦ χώρου. Ἡ συνέχεια ἔρχεται σάν «βόρειος ἄνεμος». Στό τεῦχος 13 καθιερώνεται τό ἔγχρωμο ἐξώφυλλο καί τό χαρτί ἰλλουστρασιόν. Ἦταν ἡ πρώτη φορά πού ἔγινε κάτι τέτοιο σ' ἐθνικιστικό ἔντυπο. Ὅλα τά ἄρθρα ἦταν ἐθνικοεπαναστατικοῦ χαρακτῆρος, καί φιλοξενούσαμε τό πρῶτο ἄρθρο τοῦ καταξιωμένου συγγραφέως Νίκου Βεργίδη.

Φθάνοντας στό τεῦχος 15 ἔχουμε τά πρῶτα «ἐγκεφαλικά» στόν «χῶρο». Το ΑΝΤΙΔΟΤΟ βγάζει ἕνα ὁλόκληρο τεῦχος μέ «ἐθνικομπολσεβίκικα» κείμενα. Ἀναφορές στόν Μάο καί τόν Γκεβάρα, στήν ἐπαναστατική ἐθνικιστική ἀριστερά, στό ἀντάρτικο πόλεων, ἔκαναν τό 166 νά τρέχει συνέχεια γιά νά περιθάλψει ὅλους τούς πάσχοντες «πατριῶτες» τοῦ «χώρου». Ἡ συνέχεια ἦταν ὅμως ἀπείρως καλύτερη. Νέα παιδιά πύκνωναν τίς γραμμές μας, μαχητικοί πυρῆνες ξεφύτρωναν στήν ἐπαρχία, «ποιοτικώτερος» κόσμος μᾶς προσέγγιζε, τό περιοδικό ἔκτιζε σταθερά καί στιβαρά τή σκέψη του, χαράζοντας μία ριζοσπαστική πολιτική γιά τό ἐθνικιστικό κίνημα, δίχως συντηρητικούς χρηματοδότες, ἀπόστρατους ἀξιωματικούς πού περιφέρουν τόν «χῶρο» φωνάζοντας γιά «ἐθνικισμό» καί ψηφίζοντας μετά φανατισμοῦ Ν.Δ. στίς ἐκλογές. Δίχως βασιλόφρονες, ἀκροδεξιούς καί «ἀντικομμουνιστές» ἔκανε τόν ἀγῶνα του το ΑΝΤΙΔΟΤΟ. Καί τά κατάφερε! Κατάφερε νά πάρει συνεντεύξεις, πού κανένα περιοδικό ἐθνικιστικό ἤ ὁτιδήποτε ἄλλο, δέν ἔχει καταφέρει νά πραγματοποιήσει. Ὀνόματα διεθνοῦς κύρους ὅπως Λεόν Ντεγκρέλ, Χαμπ. Μπιαζάρ, Χ. Λόμπο, Ρ. Φωρισσόν, Ν. Ἴρβινγκ, Ζ. Μ. Λεπέν, Μ. Ρέντερ, Μ. Σερράνο ἔδωσαν ἀποκλειστικές συνεντεύξεις

Β. Ροντογιάννης - ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

῾Ο ἄνθρωπος πού ἡγήθηκε στούς πυρῆνες ὄχι μόνο τῆς Θεσσαλονίκης ἀλλά ὅλης τῆς ῾Ελλάδος.

στό περιοδικό μας. Κινηθήκαμε σέ χώρους πρωτόγνωρους γιά τό κίνημά μας. Σέ σπίτια πρεσβευτῶν καί σέ χώρους δεξιώσεων, σέ ἐπιστημονικούς συλλόγους καί σέ πολιτιστικούς χώρους. Καθήσαμε στό ἴδιο τραπέζι μέ πρεσβευτές ξένων χωρῶν καί ἀνώτατους διπλώματες, μέ καθηγητές πανεπιστημίου, μέ διανοούμενους καί λογοτέχνες, ἀλλά καί μέ τούς 16χρονους ἐθνικιστές τῆς Θεσσαλονίκης, τῆς Πάτρας καί Λαμίας, τῆς Λάρισας καί τῆς Κορίνθου. Ὅταν χρειάσθηκε γιά τόν ἀγῶνα μας νά φορέσουμε κοστούμι καί γραβάτα τό κάναμε. Ὅταν χρειάσθηκε ἕνα ἁπλό τζάκετ ἐπίσης! Ὄχι διότι ἔχουμε δύο πρόσωπα ἤ διότι ἀστικοποιηθήκαμε. ᾽Αλλά γιατί ὁ ἀγῶνας δίνεται σέ πολλά μέτωπα, σέ πολλές μάχες μέ πολλά μέσα, καί διότι εἶναι εὐκολότερο νά μιλᾶς σ᾽ ἕναν 18άρη γιά ἐθνικοσοσιαλισμό παρά σ᾽ ἕναν πρέσβη καί σ᾽ ἕναν πανεπιστημιακό ἤ καταξιωμένο συγγραφέα. Καί εἶναι τιμή τοῦ ΑΝΤΙΔΟΤΟΥ πού κατάφερε νά περάσει τόν λόγο του σέ τέτοιους χώρους, ὑπεύθυνα καί καθαρά, χωρίς νά σκεφτεῖ ποτέ τό ὁποιοσδήποτε κόστος. Χώρους πού τά ἀπολιθώματα τοῦ «ἐθνικισμοῦ» δέν ἔχουν ὀνειρευθεῖ κἄν ποτέ τους!

῾Η μεγαλύτερη, ὅμως, καταξίωση τοῦ ΑΝΤΙΔΟΤΟΥ ἦρθε μέ τό ΕΣΕΣΙ. Οἱ Ἕλληνες σύντροφοι τῆς ᾽Ιταλίας, οἱ περισσότεροι καθηγητές πανεπιστημίου καί καταξιωμένοι ἐπιστήμονες στόν κλάδο τους, δέν εἶδαν μέ ἀδιαφορία τήν πορεία μας ὅλα αὐτά τά χρόνια. Τό ἀντίθετο μάλιστα! Σήμερα στηρίζουν μ᾽ ὅλα τά μέσα τόν ἀγῶνα μας, δηλώνουν εὐθαρσῶς ὅτι εἴμαστε «οἱ μοναδικοί τους ἐκπρόσωποι στήν ῾Ελλάδα», συνεργαζόμαστε στενά γιά τή δημιουργία ἑνός ἐθνικοεπαναστατικοῦ πολιτικοῦ κινήματος στήν ῾Ελλάδα, τήν πόρτα τοῦ ὁποίου οἱ ἄνθρωποι τοῦ χώρου δέν πρόκειται νά δοῦν οὔτε ἀπό μακριά! ῾Η πορεία μας θά σημάνει τήν καταστροφή τους. Οἱ θεοί ἦρθαν σέ βοήθειά μας διότι καί ἐμεῖς κινηθήκαμε μέσα στό πνεῦμα τους. ῾Η καταξίωση τοῦ ΑΝΤΙΔΟΤΟΥ δέν ἔγινε μόνο στήν ῾Ελλάδα ἀλλά καί σ᾽ ὅλη τήν Εὐρώπη. ῾Ο «πατέρας τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ στήν ῾Ισπανία» — R. BAU — ἱδρυτής τοῦ CEDADE, χαρακτήρισε τό ΑΝΤΙΔΟΤΟ ὡς «ἕνα ἀπό τά καλύτερα ἐθνικοσοσιαλιστικά περιοδικά πού βγαίνουν στόν κόσμο». ῾Ο Λ. Ντεγκρέλ τό ἴδιο. Τό AVANGUARDIA, ἕνα ἀπό τά ἱστορικότερα ἰταλικά ἐθνικοεπαναστατικά περιοδικά, παρέθεσε στίς σελίδες του δικά μας κείμενα. ῾Ο R. Faurisson καί ὁ M. Serrano δέχθηκαν νά συνεργαστοῦν μέ τό περιοδικό μας. Τά μεγαλύτερα εὐρωπαϊκά περιοδικά τῆς ἰδεολογίας μας καθώς καί πολιτικές νεολαίες ἐθνικιστικῶν κινημάτων ἐπιζητοῦν μία στενότερη συνεργασία μαζί μας.

Καί ὅλα αὐτά σύντροφε - ἀναγνώστη τό ΑΝΤΙΔΟΤΟ τά δημιούργησε ἀπό τό μηδέν! Μέ μόχθο καί οἰκονομικές θυσίες, βασιζόμενο σέ συναγωνιστές κι ὄχι σέ χρηματοδότες. Μέ πεῖσμα καί αὐταπάρνηση. Χωρίς νά νοιώσει ποτέ τήν ἀνάγκη νά βάζει πάνω ἀπό τό κεφάλι του ἕναν «ἀρχηγό». Τό ΑΝΤΙΔΟΤΟ ἔμαθε ὅλους ἐμᾶς πού τό ἀκολουθοῦμε, νά ἀγωνιζόμαστε καί νά σκεπτόμαστε σάν νά εἴμαστε οἱ τελευταῖοι μάχιμοι ἐθνικιστές. Μᾶς - Σᾶς ἔμαθε ὅτι ἡ δεξιά δέν εἶναι κομμάτι τῆς ἰδεολογίας μας, ὅτι δέν πρέπει νά σερνόμαστε σέ γραφεῖα παλαιῶν πολιτευτῶν τῆς «᾽Εθνικῆς Παράταξης», «προσωπικοτήτων» τοῦ «χώρου» πού «ἔδρασαν» κατά τό παρελθόν. Καί τό σπου-

διαίτερο: νά μήν δεχόμαστε χρήματα ὅταν διάφοροι «πατριῶτες» ἔχουν ὅλη τήν «καλή» διάθεση νά «βοηθήσουν» οἰκονομικῶς τόν ἀγῶνα μας. Μᾶς - Σᾶς ἔμαθε τί θά πεῖ συντροφικότητα, ἀλληλεγγύη, ἰδεολογία, πολιτική προοπτική, ἐθνικοσοσιαλισμός!

Καί τό εὐγνωμονοῦμε!

«Σέ περιόδους καθολικῆς ἐξαχρείωσης, τό νά ζεῖς τήν ἀλήθεια εἶναι ἐπαναστατική πράξη» (Τζ. Ὄργουελ).

Το ΑΝΤΙΔΟΤΟ πάντοτε εἶχε ἕναν εἰλικρινή ἀληθινό λόγο. Ἕναν λόγο πού ἔκαιγε τή σαπίλα τοῦ «χώρου» καί αὐτῶν πού τόν ἀποτελοῦν. Αὐτός ὁ Λόγος τοῦ ΑΝΤΙΔΟΤΟΥ, σύντροφε - ἀναγνώστη, εἶναι τό μέλλον τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ, τό μέλλον τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους καί τῆς Λευκῆς Φυλῆς. Ἄς γίνει, λοιπόν, λόγος ὅλων μας. Ἄς τόν ἀγκαλιάσουμε, ἄς τόν βιώσουμε, ἄς τόν μεταδώσουμε καί σ' ὅλη τήν Κοινωνία. Καί νά εἶστε σίγουροι ὅτι δέν θά εἶναι μακριά ἡ μέρα, πού θά λέτε μέ ὑπερηφάνεια στόν ἑαυτό σας καί σ' ὅλο τόν κόσμο, ὅτι εἴσασταν καί σεῖς μέλη τῆς Κοσμογονίας πού λέγεται ΑΝΤΙΔΟΤΟ.

Ο ΕΚΔΟΤΗΣ

Η εκδοτική ομάδα του ΑΝΤΙΔΟΤΟΥ μετά από συνεδρίασή της αποφάσισε - θέλοντας να προστατέψει τους αναγνώστες από εκείνους που κερδοσκοπούν αναιδώς με τα παλαιά τεύχη του περιοδικού - να ανακοινώσει ότι οι ισχύουσες τιμές των τευχών, από όπου κι αν πωλούνται είναι:

τεύχος 1-11 .... 200 δρχ.
τεύχος 12-27 .... 300 δρχ.

Από το τ. 28 και στη συνέχεια ισχύουν οι αναγραφόμενες τιμές.

Τα παλαιά μας τεύχη μπορείτε να τα προμηθεύεστε από το βιβλιοπωλείο «Ακροκέραμος» Αχ. Παράσχου 123, Τ.Κ. 114 75 Γκύζη, τηλ. 64.40.021.

Σας ευχαριστούμε

Ο ΓΙΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΗΛΙΟΥ

Τόν χαρακτήρισαν «**Παραβάτη**», διότι κατεπάτησε τήν πίστη του καί ἀποστάτησε ἀπό τήν Χριστιανική θρησκεία. Αὐτόν πού εἰσῆλθε στόν Χριστιανισμό παραδομένος στήν ἀπόλυτη ἐξουσία τοῦ αἱρετικοῦ αὐτοκράτορος καί ἐξαδέλφου του, καί ὑποταγμένος στήν διαπαιδαγώγηση τοῦ 'Αρειανοῦ ἐπισκόπου Γεωργίου τῆς Καππαδοκίας.

Τόν χαρακτήρισαν «**δειλό**», αὐτόν πού τόλμησε νά ἀντιτεθῆ μέ τίς θρησκευτικές του πεποιθήσεις στά κοινῶς παραδεδεγμένα. Αὐτόν πού ἐτόλμησε νά πολεμήσει γιά τίς 'Ιδέες του τούς ἐχθρούς πού δροῦσαν στά παρασκήνια. Αὐτόν πού σέ νεαρή ἡλικία πολέμησε καί νίκησε σέ 'Ανατολή καί Δύση, ὅλους τούς ἐχθρούς τῆς αὐτοκρατορίας, πού χρόνια ἐξεστράτευαν καί βασάνιζαν ἀκριτικές ἐπαρχίες.

Τόν χαρακτήρισαν «**Διώκτη τοῦ Χριστιανισμοῦ**», ἄδικα καί ψευδεπίγραφα. Αὐτόν πού κορωνίδα στήν θεωρία καί πίστη του εἶχε τίς ἀρετές: Ἀγάπη, Δικαιοσύνη, Ἐγκράτεια. Αὐτόν πού κατέβαλλε ἀπεγνωσμένες προσπάθειες νά ἐξαγνίσει τόν Χριστιανικό κλῆρο, πού κατά κοινή ἀποδοχή ἦταν βουτηγμένος στίς ἔριδες, τίς αἱρέσεις, τήν φαυλότητα καί τήν διαφθορά.

Αὐτόν πού πιστεύοντας στήν ἐλευθερία σκέψης καί ψυχῆς, ὑπεστήριξε τήν **ἀνεξιθρησκεία.** Τόν χαρακτήρισαν **«νευρωτικό ἄτομο» καί «ἐσωστρεφή»**. Αὐτόν πού οἱ λεγεῶνες του τόν λάτρευαν μέχρι θανάτου. Αὐτόν πού ξεπέρασε κάθε μικρότητα καί μισαλλοδοξία καί ἐκδικητική ὁρμή, ἄν καί ἐλάχιστες ὧρες ἔνοιωσε εὐτυχία, οὐδέποτε γνώρισε τήν μητρική στοργή καί τήν οἰκογενειακή γαλήνη, πού τοῦ τήν στέρησε ἡ σκληρότητα τοῦ Ἀρειανοῦ αὐτοκράτορα Κωστάντιου μέ τήν δολοφονία τοῦ πατρός του, θείων του, καί τοῦ ἀδελφοῦ του Γάλλου.

Τόν χαρακτήρισαν «**μικρό**», αὐτόν πού μεγάλος ἀριθμός ἀπό συγγραφεῖς κάθε χώρας ἀσχολήθηκε μέ τό ἔργο, τήν ζωή καί τήν ἐπιλογή του. Αὐτόν πού ἀπεδείχθη ἕνας ἀπό τούς μεγαλύτερους **Ἐραστές τῆς Ἑλληνικῆς Σκέψεως.** Αὐτόν πού ἀποκαλοῦσε τήν Ἑλλάδα «μοναδική του πατρίδα, Ἁγία Χώρα πολιτισμοῦ, **μητέρα τοῦ καλοῦ καί τοῦ ὡραίου**», Αὐτόν... τόν Ἑλληνικότερο τῶν Ἑλλήνων Αὐτοκράτορα καί Φιλόσοφο.

Καί αὐτή τήν «μοναδική πατρίδα» τήν «Ἁγία χώρα τοῦ πολιτισμοῦ» ἔρχεται νά τήν γνωρίσει τήν ἄνοιξη τοῦ 351 μ.Χ. ὁπότε καί ἐξασφαλίζοντας τήν ἄδεια ἀπό τόν Αὐτοκράτορα ἐξάδελφό του, ἐγκαθίσταται στήν **Ἀθήνα** γιά νά σπουδάσει κοντά στούς περίφημους τότε δασκάλους, τόν Λιβάνιο καί τόν Ἰμέριο. Ἐκεῖ ἀναπτύσσεται ὁ πνευματικός του ὁρίζοντας. Ἡ προπαιδεία τήν ὁποία εἶχε λάβει ἀπό τόν παιδαγωγό του Μαρδόνιο καί ἀπό τίς κρυφές νυχτερινές μελέτες, ὅταν ἦταν φυλακισμένος στό Μάρκελλο (Καππαδοκεία) εὕρισκαν ἄπλετο πεδίο τελειοποιήσεως στήν πόλη τῆς Παλλάδος, ὅπου ὁ φιλοσοφικός στοχασμός καί ὁ διάλογος ἔχει αὐτά τά χρόνια ἐπίκεντρο τήν θρησκεία.

Σαφῶς ἐπηρρεασμένος ἀπό τήν Ἐθνική θρησκεία τῶν Ἑλλήνων καί σπουδές πλάϊ στούς ἐθνικούς διδασκάλους του ὁλοκληρώνει τήν θέση του ἀπέναντι στό διογκούμενο πρόβλημα. Σάν Ἕλληνας καί πιθανός αὐριανός αὐτοκράτωρ ἀνησυχεῖ μήπως ἡ ἐξάπλωση τῆς νέας Θρησκείας (Χριστιανισμός) ὑποδουλώσει τίς ἰδιαιτερότητες τοῦ Ἑλληνισμοῦ καί κατά συνέπεια καί τήν πολυθεϊστική θρησκεία.

Πιστεύει πλέον συνειδητά, ὅτι τό ἔθνος τῶν Ἑλλήνων πρέπει νά ἀκολουθήσει τήν παράδοση καί σ' αὐτόν τόν τομέα καί νά μήν ἀσπασθεῖ μία θρησκεία πού δημιουργήθηκε στήν μακρινή Γαλιλαία κοντά στούς Ἑβραίους πού περιφρονοῦσε, μαζί μέ τίς διδαχές τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τό «κακό ἀντίγραφο τῶν Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν μύθων καί δοξασιῶν» τό γραμμένο ἀπό «ἀπαίδευτους προφῆτες».

Καί στόν πνευματικό κόσμο τῶν Ἀθηνῶν εἶναι νωπά ἀκόμη τά λόγια τοῦ **Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανέως:** ***«Δέν ἔχει σημασία μέσω ποιᾶς θρησκείας πιστεύεις στόν Θεό. Ἀρκεῖ νά πιστεύεις στόν Θεό»,*** ἱκανά γιά νά σφυρηλατήσουν τίς δοξασίες τοῦ Ἰουλιανοῦ μέ τήν λατρεία τῆς ἐλευθερίας καί τῆς ἀνεξιθρησκείας, τήν ὁποία ἄλλωστε εἶχαν ἐφαρμόσει ἕως τότε οὐκ ὀλίγοι αὐτοκράτορες. Τελεῖ τά θρησκευτικά του καθήκοντα κυρίως καθόσον οἱ πολιτικοί ἑλιγμοί τοῦ θείου του αὐτοκράτορος Κων/νου ὑπεστήριζαν τήν νέα θρησκεία. Αἰσθάνεται πλέον ὁριστικά τόν ἑαυτόν του ἐνταγμένο στήν παράδοση, στήν θρησκεία τῶν προγόνων του.

Ἡ ἀναγόρευσή του ὡς **Καίσαρος τῆς Γαλατίας** εἶναι σταθμός στή ζωή του καί στό σύντομο μεσουράνημά του. Δείχνει στό ἔπακρο τίς μεγάλες του ἡγετικές ἀρετές. Ἀναδιοργανώνει ἐκ βάθρων τήν Ἐπαρχία καί συντρίβει τίς Γερμανικές φυλές πού ἐπέδραμον στά ἐδάφη της. Συγχρόνως ξεκινᾶ τίς πρῶτες φιλοσοφικές ἐκφράσεις του μέ τόν μεγάλο ἀριθμό τῶν ἐπιστολῶν πού ἀποστέλλει κατά κανόνα σέ φίλους ἀλλά καί σέ πολιτικούς ἀντιπάλους.

Οἱ ἐπιτυχίες του τόν κάνουν λαοφιλή. Οἱ λεγεῶνες, πού τόν ἔχουν ὁδηγό τους σέ κάθε πολεμική ἐπιχείρηση, τόν λατρεύουν. Ὁ αὐτοκράτωρ, ἀνησυχεῖ. Τόν καλεῖ στήν Βασιλεύουσα, ὅπως κάποτε εἶχε καλέσει τόν ἀδελφό του (ἐπίσης Καίσαρα) Γάλλο, καί τόν ἀποκεφάλισε. Οἱ λεγεῶνες ἀντιδροῦν στήν μετακίνησή του.

Τόν ἀνακηρύσσουν αὐτοκράτορα (361 μ.Χ.). Ὁ Κωνστάντιος ἑτοιμάζει ἐξόρμηση ἐναντίον του ἀλλά καθ' ὁδόν ἀποθνήσκει. Ἔτσι ὁ Ἰουλιανός εἶναι ἀναμφισβήτητος πλέον ἄρ-

χων τῆς Αὐτοκρατορίας.

Στό σύντομο διάστημα τῆς Βασιλείας του, ἀπ' ὅ,τι μᾶς πληροφορεῖ ἡ παγκόσμια καί πλούσια βιβλιογραφία γύρω ἀπό τό πρόσωπό του, ἐφήρμοσε τίμια διοίκηση καί δικαιοσύνη, ἀναδιάρθρωσε ἐκ βάθρων τήν Αὐτοκρατορία, ἐπέβαλλε μία κοινωνική πολιτική πού ἀνακούφισε, «ἐπιγείως» καί ὄχι «ἐπουρανίως» τίς πτωχότερες τάξεις... .'Ονειροπόλος, προσπάθησε νά δημιουργήσει ἕνα καινούργιο μέλλον γιά τόν 'Ελληνισμό, ἀνεζήτησε καί ἐφήρμοσε μέ πεῖσμα τό δίκαιο, ὑπῆρξε τιμωρός τῆς καταχρήσεως καί τῆς σπατάλης, κατόρθωσε νά κάνη πράξεις τά τόσα φιλοσοφικά μηνύματα πού ἔλαβε ἀπό τίς μελέτες καί τίς σπουδές του.

Στά χρόνια του ἡ αὐτοκρατορία γνωρίζει τά πρῶτα σπέρματα ἐφαρμογῆς δωρεάν παροχῆς περιθάλψεως καί παιδείας. 'Απαλλάσσει τίς ἀκριτικές ἐπαρχίες ἀπό πρόσθετους φόρους. 'Ανοικοδομεῖ παλαιές ἱστορικές πόλεις. Κατασκευάζει ὑδραγωγεῖα. 'Αναδιαρθρώνει τήν συγκοινωνία τοῦ μεγάλου κράτους.

Ἕνα ἀπό τά πρῶτα διατάγματα πού ὑπογράφει εἶναι τό **Διάταγμα τῆς ἀνεξιθρησκείας.** Οἱ ἀρχαῖοι ναοί ἀνοίγουν καί κάθε πολίτης μπορεῖ ἐλεύθερα νά ἀκολουθήσει τήν θρησκεία πού προτιμᾶ.

Βέβαια ἐμπεδώνοντας καί ἐφαρμόζοντας τήν φιλοσοφική του ἄποψη γιά τήν ἐλευθερία τῆς θρησκείας, τρέφει συγχρόνως τήν ἐλπίδα καί τόν πόθο γιά τήν ἐπάνοδο τῆς ἀρχαίας λατρείας στήν κοιτίδα της.

Οἱ ἀντιδράσεις τοῦ ἱερατίου ἦσαν ἄμεσες, τό ἐνδιαφέρον ἱστορικῶν πόλεων νά ἀγκαλιάσουν καί πάλι μέ ἐνθουσιασμό τήν 'Εθνική θρησκεία, στήν πλειοψηφία τους ὄχι μεγάλο.

'Ο 'Ιουλιανός γεννήθηκε ἀργά, ὅταν ὁ Χριστιανισμός εἶχε πιά κυριεύσει μεγάλες μάζες, καί πέθανε πολύ ἐνωρίς, ὥστε νά ἐπιβάλλη τήν ἐθνική θρησκεία.

Τήν ἴδια θρησκεία πού χίλια διακόσια χρόνια μετά τόν θάνατό του, ἕνας ἄλλος Ἕλλην φιλόσοφος (ὄχι «παραβάτης»...) ὁ Γ. Πλήθων, Γεμιστός, «ἀντιγράφοντας» τήν προσπάθειά του ἐπεχείρησε νά ἀναστήση τόν ἴδιο πόθο...

Ο ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ ΤΟΥ ΘΡΥΛΟΥ

Καί ὅμως, ὁ τελευταῖος θεοποιημένος αὐτοκράτωρ θά ταφῆ σέ ἕνα πενιχρό τάφο στίς ἐσχατιές τῆς αὐτοκρατορίας, ἄν καί πέθανε ἡρωϊκώτερα ἀπό πολλούς ἄλλους...

Θά ἐπιζήση ὅμως αἰώνια στόν θρῦλο πολλῶν λαῶν. Ἕνα θρῦλο πού γεννήθηκε τήν νύχτα τῆς 26ης 'Ιουνίου 363, ὅταν ἡ ἀνήσυχη καί αἰνιγματική μορφή τοῦ «'Αποστάτου» παρεδόθη στήν 'Ιστορία. Στήν ἀπαρχή τῆς δημιουργίας τοῦ θρύλου συμβάλλουν τόσο οἱ θαυμαστές ὅσο καί οἱ λίβελλοι. Συγκινητικοί λόγοι τοῦ Λιβανίου, ἐγκώμια τοῦ 'Αμμιανοῦ, διθύραμβοι τοῦ Μαμερτίνου, φραστικές σπατάλες τοῦ Ζωσίμου καί πλήρεις μυστικῆς ἐξάρσεως ἔπαινοι τοῦ Εὐναπίου ἡρωποιοῦν τόν τελευταῖο τῶν Φλαβίων, ἐνῶ οἱ διηγήσεις τοῦ Ναζιανζηνοῦ, οἱ ἐμπαθεῖς ὕβρεις τοῦ Σύρου 'Εφραίμ καί οἱ διατριβές τοῦ Κυρίλλου, ἀποτυπώνουν τό ὄνομα τοῦ 'Ιουλιανοῦ στή λαϊκή μνήμη.

'Η διάδοση καί ἀπήχηση τοῦ ψευδοχρησμοῦ (κατά τόν ἐρευνητή 'Οδυσσέα Λαμψίδη) ὑπῆρξε τεραστία καί ἔρχεται σέ ἀντίθεση μέ τήν ἔξαρση καί τή λατρεία πού ἐξιστοροῦν ὑπεύθυνα στρατιωτικοί συνεργάτες του (Φιλάγριος, Μάγνος ἐκ Κάρρεων, Κάλλιστος, Εὐτρόπιος, Εὐτυχιανός).

Περί τόν 8ο αἰῶνα ἀρχίζει ἡ ἀφύπνιση τῆς λογοτεχνικῆς συνειδήσεως τῆς Δύσεως, μέ ἀναζήτηση θεμάτων, στήν τοπική λογοτεχνία, ἐθνική ἱστορία καί θρησκεία. Μέσα στό ἐπικρατοῦν Μεσαιωνικό κλῖμα, ἡ Γερμανίδα μοναχή Hrotsvilia ἐμφανίζει τό δρᾶμα ἑνός αἱμοδιψοῦς καί ποταποῦ ἡγεμόνος, τοῦ 'Ιουλιανοῦ, πού βασανίζει καί θανατώνει δύο Χριστιανούς Ρωμαίους, εὐγενεῖς, τόν Παῦλο καί τόν 'Ιωάννη...

Μέ ἀνάλογα φανταστικά γεγονότα (ἀνατολικῶν πηγῶν), ὁ Kaiserchronik τόν 12ο αἰῶνα, ἀποδίδει Γερμανικό Χρονικό, στό ὁποῖο ἀποτυπώνεται ἐκ νέου ἡ ἄρνηση τῆς μεσαιωνικῆς Εὐρώπης νά ἀσχοληθῆ ἡ λογοτεχνία της μέ τόν τῦπο τοῦ ἡγεμόνος 'Ιουλιανοῦ. 'Η νέα ἐποχή σχετικῆς ἐλευθερίας καί συγχρόνως ἡ ἐξύψωση τοῦ ρόλου τοῦ ἡγεμόνος, ξεκινᾶ νά ἀποκαθιστᾶ στή Δύση τόν 'Ιουλιανό. 'Ο Λορέντζο Ντέ Μέντιτσι, μαθητής τοῦ Μακιαβέλλι, δίδει ἄλλη, συγκρατημένη διάσταση στό δρᾶμα τῶν Ρωμαίων εὐγενῶν.

Ἡ Ἰταλική ἀναγέννηση ξεκινᾶ νά ἀγγίζη τόν τῦπο τοῦ Ἰουλιανοῦ.

Βαθειά ἐντύπωση στούς λογίους τῆς Δύσεως προκαλεῖ ἡ ἀνάγνωση τῶν ἐπιστολῶν πού δημοσιεύονται. Ἡ ἀρχαιολατρεία τοῦ τελευταίου ὑπερασπιστοῦ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ ἐπηρρρεάζει τούς ἀνθρωπιστές τῆς Ἀναγεννήσεως. Ἡ εἰκόνα τοῦ τέρατος, σιγά - σιγά σβήνει. Τά μηνύματα τῆς Ἀνατολῆς πού εἶχαν κατακλύσει τήν μεσαιωνική λογοτεχνία καί χρονικογραφία ξεθωριάζουν. Ἀκολουθεῖ ἡ σύγκρουση.

Σέ μία ἐποχή θρησκευτικῶν ἐρίδων καί ἀμφισβητήσεων, ὁ Ἰουλιανός ἀντιμετωπίζεται μέ ἐνδιαφέρον καί στοργή. Ὁ P. Martini σέ ἔκδοση τοῦ «Μισοπώγωνα» προτάσσει ἐγκωμιαστική βιογραφία τοῦ Ἰουλιανοῦ. Ἀκολουθοῦν μέ κέντρο τή Γαλλία ἐκδόσεις τῶν ἔργων τοῦ Ἰουλιανοῦ. Ἡ καλύτερη γνωριμία τῶν μελετητῶν μέ τόν Αὐτοκράτορα, τόν ἄνθρωπο καί τίς ἰδέες του. Τόν 16ο αἰῶνα ὁ Montaigne ἐρανίζεται στοιχεῖα ἀπό τά ἔργα τοῦ Ἰουλιανοῦ καί τόν βίο του. Ἀντιθέτως, ἡ συντηρητική (πουριτανική) Ἀγγλία καί ἡ Ἰησουΐτικη Γερμανία γιά δύο ἀκόμη αἰῶνες παρουσιάζουν σειρά «ἀνωνύμων» δημιουργῶν (θεατρικῶν ἔργων) πού στοχεύουν στή διατήρηση τῆς ψυχῆς τοῦ λαοῦ τῆς εἰκόνας τοῦ μεσαιωνικοῦ Ἰουλιανοῦ.

Στήν κλασσικίζουσα ὅμως Γαλλία τοῦ 17ου αἰῶνος, ὅπου οἱ Ἑλληνικές σπουδές ἀνθίζουν, οἱ ἀρετές καί ἡ μοῖρα τοῦ Ἰουλιανοῦ ἀντιμετωπίζονται καί πάλι μέ συμπάθεια. Ὁ Tillemont παρουσιάζει στό ἔργο του «Histoire des empereurs» ἕναν προικισμένο αὐτοκράτορα, πού κριτικάρεται ὅμως αὐστηρά ὡς πρός τίς ἐπιλογές του.

Στήν κοινοβουλευτική Ἀγγλία, ἡ αἰνιγματική μορφή τοῦ Αὐτοκράτορα συνδέεται μέ τό πρόσωπο τοῦ διαδόχου τοῦ θρόνου, δουκός τῆς Ὑόρκης (Ἰακώβου Β΄) καί παρουσιάζεται σέ σειρά ἔργων πολιτικοῦ χαρακτῆρος στίς θυελλώδεις ἔριδες μεταξύ συντηρητικῶν καί ἐργατικῶν (τελευταία 20ετία τοῦ 17ου αἰῶνος).

Τόν 18ο αἰῶνα ἡ μερική ἐλευθερία στή διατύπωση καί ἔκφραση τῆς σκέψεως, ὁ «ἐκδημοκρατισμός» τοῦ θεσμοῦ τῆς βασιλείας καί ἡ κατάλυση τῆς παντοδυναμίας τῶν κληρικῶν ἀποτελοῦν ἐπιτεύγματα τοῦ «αἰῶνος τῶν φιλοσόφων», ἑνός αἰῶνος πού μέ πρωτοπόρο τόν Voltaire θά καθιερώση τόν Ἰουλιανό μέ ὑπερβολική ἄνεση ὡς σύμβολο πολιτικοῦ ἰδεώδους, σέ μία ἐποχή πού οἱ πολιτικο - κοινωνικές συνθῆκες ἐπέτρεψαν τήν ἐνσάρκωση τοῦ ἰδανικοῦ τοῦ «βασιλέως - φιλοσόφου» ὑπό δύο — τουλάχιστον — εὐρωπαίων ἡγεμόνων, τοῦ Φρειδερίκου (Πρωσσίας) καί τῆς Μεγ. Αἰκατερίνης.

Ἐντός αὐτοῦ τοῦ κλίματος δημοσιεύονται καί ἀποσπάσματα τῆς διατριβῆς τοῦ Talbot στήν «Παρθένο τῆς Ὀρλεάνης» παρέχει ἐκπληκτικές ὁμοιότητες μέ τήν σκηνή θανάτου τοῦ Ἰουλιανοῦ «Κατά τῶν Γαλιλαίων», ἐνῶ ὁ Μοντεσκιέ ἀσχολεῖται διά μακρῶν μέ τόν Ἰουλιανό, ὁ ὁποῖος ἐμφανίζεται στωϊκώτερος τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου καί παρατηρεῖται, ὅτι οὐδείς ἄξιος αὐτοκράτωρ ἀνῆλθε ἐπί τοῦ θρόνου μετά τόν Ἰουλιανό.

Οἱ ἐγκυκλοπαιδιστές τοῦ Diderot ἔχουν σάν ἐπίκεντρο τῆς «οὐτοπικῆς» λογοτεχνίας τόν αὐτοκράτορα ὁραματιστή, ἐνῶ ὁ Γκαῖτε χαιρετίζει τόν Ἰουλιανό, τή ρευστή καί αἰνιγματική αὐτή μορφή πού προβληματίζει καί συγκινεῖ κάθε ἀνήσυχο πνεῦμα. Ἡ ἀλληλογραφία μεταξύ Σίλλερ καί Γκαῖτε (1788 - 1798) βρίθει ἀναφορῶν στόν Ἰουλιανό, τοῦ ὁποίου ἡ μορφή κυριαρχεῖ στό πνεῦμα τοῦ Γερμανοῦ ποιητοῦ. Ἡ σκηνή τοῦ θανάτου τοῦ Ἰουλιανοῦ, ὅπως ἀκριβῶς τήν περιγράφουν ὁ Ἀμμιανός καί ὁ Μαρκελῖνος.

Ἡ ἀρτιωτέρα, ὅμως, καί πλέον ὁλοκληρωμένη μελέτη (βιογραφία) τοῦ αἰῶνα εἶναι τά τρία ἐκτενῆ κεφάλαια τῆς Ἱστορίας τοῦ E. Gibbon, πού συγκινοῦν καί ἐξάπτουν τήν ἀγάπη καί τή συμπάθεια γιά τόν ἔγκλειστο ἔφηβο τοῦ Μακέλλου, τόν κοινωνικό μεταρρυθμιστή, τόν ἐπαναστατημένο «ἀποστάτη», τόν ἥρωα στρατηλάτη, πού πλέον τό πνεῦμα τοῦ 18ου αἰῶνος καί τοῦ ρομαντισμοῦ θά τόν θεοποιήση.

Ἐν μέσῳ γενικοῦ πανηγυρισμοῦ καί κραταιᾶς ἀποδοχῆς μόνον ὁ Σατωβριάνδρος τηρεῖ κάπως ἐπιφυλακτική στάση, μαγνητισμένος ὅμως ἀπό τόν φανατικό ὑπερασπιστή μιᾶς χαμένης «ὑποθέσεως», ἀπό τήν προσήλωση «στούς ἀρχαίους βωμούς» μιᾶς εὐγενοῦς φύσεως πού ἀφοσιώθηκε «στήν πατρίδα, τήν ἀδυναμία, τήν δυστυχία».

Στήν ἄλλη ὄχθη τοῦ Ρήνου, οἱ κληρονόμοι τῶν Σίλλερ καί Γκαῖτε, ἔσπευσαν νά καταταγοῦν στίς τάξεις τῶν πιστῶν τοῦ Ἰουλιανοῦ (A. Neander, D. Strauss) ὑποστηρίζοντας τήν ρομαντική καί δυναμική μορφή τοῦ αὐτοκράτορα πού ξεπέρασε τήν μοῖρα τῶν κοινῶν θνη-

τῶν, τόν «παράλογο» ἥρωα τοῦ Merejkowsky πού θά ἀγγίξη τό ὅριο τῆς «ἀποστολῆς» του, θά στείλλει τό μήνυμα στήν ἀνθρωπότητα καί θά ἐπιδείξη τόλμη ἀνάλογη μέ αὐτή τοῦ «Ἄρεως τοῦ Μακεδόνος».

Ἐπηρρεασμένος ἀπό τό ἄκρατο πνεῦμα ρομαντισμοῦ τῆς Δύσης εἶναι καί τό ὁμώνυμο ἔργο τοῦ Κλέωνος Ραγκαβῆ, στερούμενο ὅμως αὐθεντικότητος.

Ὅμως, ὁ 18ος αἰῶνας πρός τή δύση του παρουσιάζει σημεῖα συγγένειας μέ τόν αἰῶνα τοῦ Ἰουλιανοῦ. Ἡ διαμάχη μεταξύ Χριστιανισμοῦ καί Ἑλληνισμοῦ μέ πρωταγωνιστές τούς Κίρκεγκαρ καί Νῖτσε τροφοδοτεῖ τό πνεῦμα τοῦ Ibsen καί συγχρόνως τό ἀριστούργημά του, τό διπλό δρᾶμα «Αὐτοκράτωρ καί Γαλιλαῖος» (1873) μέ τόν πρωταγωνιστή του νά ἐκφράζη τήν σκληρά καί ματαία πάλη ἐναντίον τοῦ Χριστιανισμοῦ, τόν ἰδικό του ψυχικό ἀγῶνα γιά πλήρη ἀπαγκίστρωση ἀπό τό παρελθόν.

Τήν ἴδια ἐποχή ἡ φαντασία τοῦ F. Dahn, Γερμανοῦ ποιητοῦ, μᾶς χαρίζει ἕνα νεανικό καί συγχρόνως ἡρωϊκό Ἰουλιανό.

Ἡ φιλοσοφική καί λογοτεχνική σκέψη τοῦ 19ου αἰῶνος, λοιπόν, δέν μπορεῖ νά γενικευθεῖ, ὅσον ἀφορᾶ τόν τρόπο πού ἀντιμετώπισε τόν Ἰουλιανό, ὁ ὁποῖος παρουσιάζεται τραγικός ὑπαρξιακός ἥρωας, κοινωνικός μεταρρυθμιστής, ἀλλά καί Ὑπεράνθρωπος...

Στόν αἰῶνα μας, αὐτοί οἱ ὁποῖοι ἔχουν τήν ἀνάγκη νά ἐκφρασθοῦν διά τοῦ Ἰουλιανοῦ εἶναι οἱ Ἕλληνες. Ὁ Καβάφης ἀντιμετωπίζει τόν Ἰουλιανό ὡς ἀρνητικό σύμβολο. Εἶναι φυσικό ὅταν ὁ χαρακτήρ τοῦ αὐτοκράτορος ὑπῆρξε τόσο τολμηρός ὅσο καί ἀσκητικός καί πολύ μακράν τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ «αἰσθησιακοῦ» Ἀλεξανδρινοῦ ποιητοῦ...

«Ὁριακή» περίπτωση ἀποτελεῖ ὁ Ἰουλιανός τοῦ Νίκου Καζαντζάκη, τοῦ ὁποίου ὁ ὑπαρξιακός ἥρως ἀγωνίζεται μέχρι τέλους, ἀγωνιῶντας... σάν νέος Σίσυφος, καταδικασμένος στήν ἴδια τή φύση του, τήν μοῖρα τοῦ Ἕλληνα...

«Ἕλληνας, μάθε το ἀπό μένα, αὐτός πού δίχως καμμία ἀμοιβή γιά χάρη τῆς ψυχῆς παλεύει» (Μ-3, σ.94).

Ἡ ἐπίγνωση τῆς ἀπολύτου μοναξιᾶς, ἡ πεῖρα τῆς ἀπελπισίας, ἡ γνώση ἤ καλύτερα ἐπίγνωση τῆς ἥττας καί παρ' ὅλα αὐτά ἡ ἀκλόνητος διάθεση γιά τήν συνέχιση τοῦ ἀγῶνος, προσδίδουν στήν φυσιογνωμία τοῦ Ἰουλιανοῦ ἕνα μεγαλεῖο, μέχρι τήν κραυγή ἀνακουφίσεώς του.

«Ἀπελπισία, ψηλή κορφή, γιομάτη ἀστέρια· ἔφτασα πιά στήν ἅγια Μοναξιά, ἀναπνέω...» (σ.57).

Ἐντελῶς διαφορετική ὑπόσταση δίδει στόν Ἰουλιανό ὁ Παναγιώτης Κανελλόπουλος. Στόν «Διάλογο Ἀθηναϊκῶν Διαλόγων», πού πραγματοποιεῖται στήν Ἀκαδημία τῶν Ἀθηνῶν τό 355 μεταξύ τοῦ Ἰουλιανοῦ, τοῦ Διστίμου, τοῦ Δίωνος, τοῦ Βασιλείου (μεγάλου) καί Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ. Ὁ Αὐτοκράτωρ παρουσιάζεται στό φᾶσμα τῆς διαμάχης μεταξύ τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος καί τῆς Χριστιανικῆς Κοσμοθεωρίας, ὡς ἐμπνευσμένος ὁραματιστής, μέ νηφαλιότητα καί ψυχική ἰσορροπία, αὐτοπεποίθηση καί ἀκλόνητη πίστη στήν ἀρχαία ἠθική καί αἰσθητική.

Ἀπέναντί του ὁ Γρηγόριος λαμβάνει θέση κατά τῆς ἀρχαίας παιδείας ἐνῶ ὁ Βασίλειος σημειώνει «Δέν θά πάψω νά διακηρύσσω ὅτι ὁ Χριστιανισμός ἔχει ἀνάγκη ἀπό τήν Ἑλλάδα».

Συναντᾶμε, λοιπόν, στόν 20ο αἰῶνα τήν γέννεση καί κυριαρχία ἑνός ἀνθρώπινου Ἰουλιανοῦ, ἑνός μαχητοῦ γιά τή διάσωση τῶν ἀξιῶν, (τίς ὁποῖες ἐκήρυξε ἡ Ἑλλάς) ἑνός ματαίου ἀγῶνος πού τόν ἔκαμε εὐρύτερα γνωστό στό ἀμερικανικό καί εὐρωπαϊκό κοινό τήν προηγούμενη 25ετία. Τό 1964 ἡ Ἀμερικανική Ἤπειρος δέχεται ἕναν διαφορετικό Ἰουλιανό ὕστερα ἀπό τήν δημοσιότητα τῶν «ἀποκρύφων ἀπομνημονευμάτων» ὕστερα ἀπό πρωτοβουλία τοῦ συγγραφέως Gore Vidal.

Ἐπί πενῆντα γενεές, ἡ μοῖρα τοῦ ἡττηθέντος αὐτοκράτορος κίνησε δάκρυα συμπαθείας καί ὀργῆς. Ἕκαστος αἰών ἔχει τήν ψευδαίσθηση ὅτι ἀνεκάλυψε τόν ἀληθῆ Ἰουλιανό... Τό αἴνιγμα ὅμως τῆς ἀναγνωρίσεως ἤ μή, θά παραμείνη ἄλυτο, ὅπως ἄλυτη καί αἰνιγματική θά παραμείνη καί ἡ ψυχή του...

Ὁ «**βασιλεύς ἀγαθός, κρατερός τ' αἰχμητής**» θά ἀφήση τήν τελευταία του πνοή τήν βάσκανη ἡμέρα τῆς 27ης Ἰουνίου 363 στήν Μεσοποταμία, στό πιό κρίσιμο σημεῖο τῆς ἀναμετρήσεώς του μέ τούς Πέρσες τοῦ Σαπώρ, στήν πλέον κρίσιμη καμπή τῆς ἐκστρατείας.

Ὁ Ἰουλιανός θά τραυματισθῆ θανάσιμα κάτω ἀπό ἀνεξακρίβωτες συνθῆκες καί θά φύ-

γη 32 ἐτῶν τήν ὥρα πού μεσουρανοῦσε ἡ δόξα του καί πού ἡ νικηφόρα ἐπιστροφή του ἀπό τήν ἐκστρατεία θά ἦταν ἡ ἀπαρχή, μιᾶς νέας ἐλπιδοφόρου ἐποχῆς γιά τόν Ἑλληνισμό καί τό Βυζάντιο.

Ὁ δάσκαλός του Λιβάνιος, καί ἄλλοι ἐθνικοί, ἔγραψαν ὅτι τό ὅπλο τοῦ δολοφόνου προερχόταν ἀπό χέρι Χριστιανοῦ καί πολλοί ἄλλοι σύγχρονοι συγγραφεῖς ἐξέφρασαν τήν ἴδια ἄποψη, καθόσον οὐδείς Πέρσης παρουσιάστηκε γιά νά εἰσπράξει τήν ἀμοιβή πού εἶχε ὑποσχεθεῖ ὁ Σαπώρ γιά ἐκεῖνον πού θά ἐσκότωνε τόν Αὐτοκράτορα.

Παράλληλα, πολλοί σύγχρονοι Χριστιανοί συγγραφεῖς ἐπήνεσαν τόν δολοφόνο, ὁ ὁποῖος «ἐξετέλεσε μία τόσο γενναία πράξη». Τήν ἀλήθεια δέν θά τήν μάθουμε, γνωρίζουμε ὅμως πολύ καλά τούς ἠθικούς αὐτουργούς τῶν ἀλλεπαλλήλων καί αἰωνίων δολοφονιῶν τῆς μνήμης του...

Αὐτοί πού ἔκριναν τίς πράξεις του μέ φανατισμό καί μισαλλοδοξία, φοβούμενοι τό «πισωγύρισμα» τῆς τότε αὐτοκρατορίας μέ τά φλογερά κηρύγματα τοῦ «**Ἑλληνικοτέρου τῶν Ἑλλήνων**» αὐτοκράτορος φιλοσόφου. Αὐτοῦ πού πίστεψε καί λάτρεψε τίς ἴδιες δοξασίες μέ τόν Ἀριστοτέλη, τόν Μεγαλέξανδρο, τόν Περικλῆ, τόν Σωκράτη· αὐτόν πού ἔφυγε ὅπως ὁ πρωτοπόρος ἐκεῖνος διδάσκαλος...

Ὁ Ἀμμιανός περιγράφει τίς τελευταῖες του στιγμές:

«Ξαπλωμένος στήν σκηνή του, εἶπε στούς ἀπαρηγόρητους συντρόφους του αὐτά τά λόγια: Ἦρθε πρόωρα γιά μένα ἡ στιγμή, φίλοι μου, νά ἐγκαταλείψω αὐτή τήν πρόσκαιρη ζωή καί νά νιώσω τήν χαρά νά ἐπιστρέψω στόν Θεό πού μέ καλεῖ. Ὅλοι οἱ παριστάμενοι ἔκλαιγαν. Αὐτός ὅμως τούς εἶπε ὅτι δέν ταίριαζε νά κλαῖνε σέ μία στιγμή πού ἦρθε ἡ ὥρα νά ἑνωθεῖ ἕνας ἄνθρωπος μέ τόν Οὐρανό καί τά ἀστέρια. Καί ἀφοῦ ἔτσι τούς ἀνάγκασε νά σιγήσουν ἄρχισε μία περίπλοκη συζήτηση γιά τήν εὐγένεια τῆς ψυχῆς μέ τούς φιλοσόφους Μάξιμο καί Πρίσκο, πού τόν συνόδευσαν στήν ἐκστρατεία. Ξαφνικά, ἡ πληγή ἄνοιξε πάλι. Ἡ ἀναπνοή του ἔγινε δύσκολη καί ζήτησε νερό. Ὕστερα ἐξέπνευσε χωρίς ἀγωνία κατά τά μεσάνυκτα...».

Ἀντί δικοῦ μας ἐπιλόγου, στή σύντομη αὐτή ἐπετειακή ἀναφορά ἑνός μεγάλου τῆς Ἱστορίας μας, ἄς παραθέσουμε τά τελευταῖα λόγια δύο Ἑλλήνων ἐρευνητῶν τοῦ βίου του: «Ὁ στρατηγός πού εἶχε κερδίσει ὅλες τίς μάχες μέ τούς ἐχθρούς τῆς αὐτοκρατορίας, ἔχασε τήν τελευταία μέ τήν Ἐκκλησία — γιά τήν ὑστεροφημία του, ἀφοῦ, γιά νά προσδιορίση κανένας τό πέρασμά του ἀπό τήν ἱστορία, εἶναι ἀνάγκη νά προσθέση πλάϊ στό ὄνομά του "Ἰουλιανός" τό στῖγμα του "ὁ Παραβάτης". Ἡ ἐκκλησία, πού δέν δίστασε νά περιλάβη στό ἁγιολόγιό της προστάτες της — ἐνῶ ἤξερε πώς ἦταν δολοφόνοι — μνησικάκησε γιά ἄγνους στήν καρδιά, ἐπειδή ὑπῆρξαν διῶκτες της. Ὅμως, ὁ Θεός τῶν Χριστιανῶν, πού θά κοίταζε μέσα στήν τρυφερή ψυχή τοῦ Ἰουλιανοῦ θά τόν ἔχει κατατάξει «**μετά πνευμάτων δικαίων τετελειωμένων**»... (Τ. Ἀθανασιάδης).

«Στήν ψυχή τοῦ Ἰουλιανοῦ δέν θρόνισε ποτέ τό σκοτάδι τοῦ μίσους, τοῦ φανατισμοῦ, τῆς μισαλλοδοξίας... Γι' αὐτό, ἄν ξαναρχόταν ὁ Χριστός πάνω στή γῆ, πλημμυρισμένος ἀπό ὀργή γιά τά ἀνομολόγητα πάθη πού ἐπεσώρευσαν στήν μνήμη τοῦ Ἰουλιανοῦ οἱ ποικιλώνυμοι συκοφάντες του, ἀσφαλῶς θά βροντοφώναζε:

Πάψτε πιά νά τόν ἀποκαλεῖτε Παραβάτη (Ἀθ. Γεωργιάδης).

Καί φέτος, ἡ γλυκειά πανσέληνος, ἡ ἀποτύπωση τῆς Ἀρτέμιδος στό Οὐράνιο στερέωμα, σκέπασε τή μέρα τῆς μνήμης του... γλύκανε τή νύκτα πάνω ἀπό τόν Παρθενῶνα καί τήν Πόλη τῆς Παλλάδος, πού τόσο λάτρεψε... Τήν δική μας αἰώνια νύκτα...

ΠΟΛΥΤΥΣ

Ἑλληνοχριστιανική Παράδοση

τοῦ Β. Ροντογιάννη
Ἐρευνητῆ Τεχνοτροπίας

Στόν ἀντίποδα τοῦ Ἄτλαντα τά Καρκαντζέλια πού πριονίζουν τόν στύλο τῆς Γαίας...

Σήμερα τά Φῶτα κι οἱ φωτισμοί
καί χαρές μεγάλοι καί ἁγιασμοί...

τραγουδούσανε τά παιδιά ἐλπίζοντας στόν ὀβολό ἤ δεκάρα τοῦ παρελθόντος, ὀνειρευόμενα ἀκόμη καί τήν ψίχα τῶν ἐναλλακτικῶν καρυδιῶν. Πόσα ὅμως ξέρουν τούς Κόβαλους τοῦ Βάκχου; Ποῦ εἶναι ἡ γιαγιά τῶν τσιμεντοορόφων νά τούς μιλήσει γιά τούς ἄπλυτους καί ἀχτένιστους δύσμορφους πού, ὅταν παίρνουν τήν ἄγουσα γιά τόν Ἄδη τραγουδοῦν:

Φεύγετε νά φεύγουμε, ἔρχετ' ὁ τουρλόπαπας
μέ τήν ἁγιαστούρα του καί μέ τή βρεχτούρα του...

Ἀπ' αὐτό, λοιπόν, τό κυνηγητό τῆς Ἁγιαστούρας ἄρχισαν νά ἐξαφανίζονται οἱ παντός εἴδους ταραξίες πού ἐξαφανίζανε τ' ἀκάθαρτα ζῶα ἤ σκανδαλίζανε τούς πάλαι ποτέ Μυλωνᾶδες. Τοπικιστικά λοιπόν οἱ (τά) Καλκάδες - Καλλικάντζαροι - Καρκάντζαλοι - Καρακατζόληδες - Καλιτσάντεροι - Καλοί & Ἄντζαροι - Καλκανθρωπίσματα - Καρκαντζέλια - Κρούσματα - Παγανά - Καλπούσια - Τσιλικρωτά ἐξαφανίζονται ξορκισμένοι-α ἀπό τήν διεθνιστική ἁγιαστούρα τῆς Γκράντ Μάδερ Τηλεόρασης καί τήν βρεχτούρα τῆς ἀμφισεξουαλικῆς κατανάλωσης. Ἐμεῖς θά θυμόμαστε μέ νοσταλγία τίς μυθοπλαστικές φιγούρες πού εἰκονογράφησαν οἱ λαϊκοί ζωγράφοι. Οἱ «ἄλλοι» ἄς ἐκστασιάζονται μέ τόν MC Χάμερ, τό NBA ἤ τό ECU. Ἄλλωστε πρόσκαιροι καί ἐφήμεροι εἶναι...

Σου κλέος, πρώτοις υπερέξειν, άνδρας,
τους τε Αργείους, φανερούς εκείνους
τους τε Ρωμαίους, όσον εν θριάμβοις μείζονες ήσαν
Φίλελφος προς Μεχμέτ Β
(Legrand: Cents dix lettres greques de Fr. Filelfe)

Διότι το κυβερνώμενον διά της βίας, λέγει κάποιος σοφός, στασιάζει, όταν εύρει τον κατάλληλον καιρόν· ενώ το κυβερνώμενον με την θελησίν του και χωρίς βίαν, ουδέποτε επαναστατεί.»
Πατριάρχης Μάξιμος

Μετά την 'Αλωση

Γράφει ο Πενθεύς.

Η εκπόρθηση της βασιλεύουσας από τα τουρκικά στρατεύματα στις 29 Μαΐου 1453, αποτελεί για το σύνολο σχεδόν των ιστορικών τη συμβατική αφετηρία της Τουρκοκρατίας στην Ελλάδα.

Πέρα από οποιαδήποτε συναισθηματική φόρτιση για εκείνους τους τραγικούς καιρούς όπου δεσπόζει επιβλητική η σεπτή μορφή του τελευταίου 'Ελληνα Αυτοκράτορα και είναι ακόμη αισθητός ο απόηχος των ιδεών του «νέου Ιουλιανού»[1], πρέπει να παραδεχθούμε ότι η τουρκική κατοχή, ανέκοψε το φαινόμενο της Εθνικής αποσύνθεσης που από το 1204 και μετά υπόνόμευσε το μέλλον των Ελλήνων σαν 'Εθνος.

Αναμφισβήτητα απάλλαξε τον ελληνικό χώρο από τα διάφορα κρατίδια, δεσποτάτα, ηγεμονίες που είχαν καλλιεργήσει ένα επικίνδυνο τοπικιστικό πνεύμα, εκτόπισε πολλούς από τους ντόπιους και ξένους φεουδάρχες καθώς και τα παρασιτικά στοιχεία που τους περιτριγύριζαν, ξερίζωσε τέλος τους δογματικούς και δυναστικούς ανταγωνισμούς που στο παρελθόν είχαν κοστίσει πολύ αίμα.

«Η λεηλασία της Κωνσταντινούπολης και η καταστροφή του πληθυσμού της Τραπεζούντας, μείωσαν τη δύναμη της αριστοκρατίας και οδήγησαν τους λόγιους στην εξορία. Αυτό, αν και στάθηκε μεγάλη δυστυχία για τους αυλικούς και τους σχολαστικούς, που ιδιοποιούνταν ένα μεγάλο μέρος από τα φορολογικά βάρη που είχαν επιβληθεί στο λαό, ήταν μέχρις ένα βαθμό και εθνικό όφελος, αφού ξεπάστρεψε μια τάξη ανθρώπων που είχαν αποτελέσει ένα ανυπέρβλητο εμπόδιο για την ηθική αναγέννηση ενός παρακμασμένου έθνους και για την πολιτική μεταρρύθμιση μιας διεφθαρμένης διοίκησης»[2]

Βέβαια η άποψη του ιστορικού ότι αν μετά το 1204 δεν επήρχετο το 1453 το 'Εθνος θα χανόταν έχει μεγάλη δόση υπερβολής, που όμως «στηρίζεται επί του φαινομένου τουλάχιστον μιας αξιοθρηνήτου πραγματικότητας που ομοιάζει με σήψη.»[3]

Η τουρκοκρατία βρίσκει τον ελληνισμό αποπροσανατόλιστο και με μια δύναμη αντοχής αρκετά μειωμένη. Το μέλλον του προδιαγράφεται ζοφερό και αβέβαιο. Οι κίνδυνοι από τις κοσμογονικές ανακατατάξεις μέσα στην καινούργια αυτοκρατορία είναι και υπαρκτοί και θανάσιμοι. 'Ολα εξαρτώνται από το τρόπο που θα συμπεριφερθεί ο κατακτητής.

'Οπως παρατηρεί σωστά ο Φίνλεϋ:

«Αν ο Μωάμεθ ο Β' μεταχειριζόταν την Ελλάδα όπως ο Φερδινάνδος και η Ισαβέλλα μεταχειρίστηκαν τη Γρανάδα, Τούρκοι, Σλάβοι, Βλάχοι και Αλβανοί θα αποίκιζαν αμέσως τη χώρα. 'Ομως ο κατακτητής διάλεξε ένα φρονιμότερο δρόμο»[4]

Αναμφισβήτητα ο Μεχμέτ Β, οξύνους και ρεαλιστής έχει βαθειά γνώση των προβλημάτων που οφείλει να αντιμετωπίσει. Βέβαια η εκπόρθηση της βασιλεύουσας του έχει επιτρέψει να διευθετίσει έστω και «τυπικά» το πρόβλημα της διαδοχής όμως απέχει πολύ από το να θεωρείται απόλυτος κύριος της κατάστασης. Τα ανατολικά σύνορα της αυτοκρατορίας δεν είναι ακόμη ασφαλή. Στη Δύση οι προετοιμασίες για την οργάνωση μιας καινούργιας σταυροφορίας απειλούν να ανατρέψουν τα πρόσκαιρα επιτεύγματα.

Επί πλέον ο τουρκικός στρατιωτικός φεουδαρχισμός, έκφραση των βασικών αρχών του Ιερού Νόμου που καθιέρωνε και δικαίωνε την παρασιτική διαβίωση μιας πολεμικής αριστοκρατίας σε βάρος αλλόθρησκων υπηκόων, ήταν από τη φύση του ανίκανος να κρατήσει κάτω από ένα σταθερό έλεγχο την απέραντη Αυτοκρατορία που οι ιεροί πόλεμοι είχαν δημιουργήσει.

Η έλλειψη ενός αποτελεσματικού γραφειοκρατικού μηχανισμού με στόχο τη διατήρηση της εσωτερικής τάξης και τη συστηματική εκμετάλλευση των οικονομικών πόρων της Αυτοκρατορίας ήταν

το πιο δύσκολο από τα προβλήματα που έπρεπε να λύσει ο Σουλτάνος την επόμενη κιόλας του ανεπανάληπτου θριάμβου του.

«Ο Μωάμεθ ο 2ος κατάκτησε τον κατατεμαχισμένον ελληνισμόν, αλλ' ήτο απαράσκευος να επιβάλει τουρκικήν διοίκησιν ικανήν να κρατήσει εις πλήρη απομάκρυνσιν εκ της διευθύνσεως των κοινών τον υποδουλωθέντα λαόν. Δεν ήτο νομοθέτης, ούτε γύρω του υπήραχαν άνδρες ικανοί να μορφώσουν νόμους και να επιβάλουν τουρκικήν σφραγίδα επί της διοικήσεως της νέας μεγάλης αυτοκρατορίας. Ανδρωθείς εν μέσω πολέμων, ευρεθείς κύριος τόσης και τοιαύτης χώρας, χωρίς να έχει απομακρυνθεί εκ του στρατοπέδου, δεν είχε σκεφθεί διά τά έργα της ειρήνης και της νομοθεσίας παρά μόνο επί γενικών γραμμών.»[5]

Μπροστά στον κίνδυνο να δει την Αυτοκρατορία του να αυτοδιαλύεται από φυγόκεντρες δυνάμεις ο Μεχμέτ όχι μονο στηρίζεται στο παλαιό διοικητικό - τεχνικό σκελετό της Αυτοκρατορίας που καταλύθηκε αλλά ζητά ανοικτά τη συμπαράσταση έμπειρων χριστιανών κύρια Ελλήνων και Ιταλών καθώς και Εβραίων.

Η χρησιμοποίηση «άπιστων» σε δημόσιες θέσεις ήταν ασφαλώς αντίθετη με το γράμμα και το πνεύμα του Ιερού Νόμου. Η ανάγκη όμως να διασφαλιστούν στην ειρήνη τα κέρδη του πολέμου και η ενότητα της Αυτοκρατορίας υποχρεώνουν τον Μεχμέτ να τον καταστρατηγήσει.

Αν και τυπικά στο περιθώριο της τακτικής υπαλληλικής ιεραρχίας «σύμβουλοι» και «γραμματικοί» συγκεντρώνουν στα χέρια τους σημαντικότατη δύναμη και επιρροή.

Δεν ήταν δύσκολο να χρησιμοποιήσουν τα όπλα αυτά προς την κατεύθυνση μιας προσχεδιασμένης χρεωκοπίας της μισητής τυραννίας.

Όμως δεν το έκαναν ή δεν μπόρεσαν να το κάνουν.

Δυστυχώς όμως από έλλειψη περισσότερων στοιχείων το μεγάλο αυτό θέμα παραμένει μια γοητευτική υπόθεση εργασίας.

Το γεγονός ότι ο Μεχμέτ αντιμετώπισε τους Έλληνες ευνοϊκά εξαντλώντας όλη την ανοχή του Ιερού Νόμου δεν πρέπει να μας οδηγήσει σε λανθασμένες ερμηνείες.

Τα κίνητρά του ήταν πολιτικά και ο κρυφός σκοπός του ήταν να τους μετατρέψει όργανα των σχεδίων του. Βέβαια ο Μεχμέτ που ας το σημειώσουμε μιλούσε καλά την ελληνική γλώσσα είχε αναμφισβήτητα γοητευθεί από την πρόταση του Γ. Τραπεζούντιου, να γίνει ο αληθινός αμιράς Τουρκορωμαίων. Κάτι τέτοιο όμως θα προϋπέθετε τη δημιουργία μιας καινούργιας «οικουμένης» όπου ένα καινούργιο constitutio antoniana[6] θα υπονόμευε ανεπανόρθωτα το ήδη εύθραυστο πολιτικό - οικονομικό σύστημα.

«Οι Χριστιανοί ραγιάδες ήταν στοιχεία χρήσιμα για την αντιμετώπιση των καθημερινών αναγκών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, για την συντήρηση και την προαγωγή της βιοτεχνίας, καθώς και για την κίνηση του εμπορίου. Οι Τούρκοι, λαός πολεμιστών, χρειάζονταν απόλυτα την εργασία, τη συνεργασία και προπάντων τους φόρους των κατακτημένων. Ενδιαφέρονταν για τους φόρους και όχι για τις ψυχές τους, όπως παρατηρεί ο περιηγητής P. Belon. Επάνω σ' αυτούς κυρίως στηριζόταν το φορολογικό σύστημα και όλη η δημόσια οικονομία τους.»[6]

Για να ελέγξει αυτά τα εκατομμύρια των διάσπαρτων στην Αυτοκρατορία τους απίστων και για να αποτρέψει τη δημιουργία μιας «πέμπτης φάλαγγας» της Παπικής Δύσης ο Μεχμέτ καταφεύγει στην παλαιά διοικητική ιεραρχία της Εκκλησίας. Γνωρίζει πολύ καλά τη βαθειά της επιρροή στη δημόσια και ιδιωτική ζωή των Ορθοδόξων. Η στράτευσή της στην υπηρεσία του δεν φαίνεται μια ιδιαίτερα δύσκολη υπόθεση.

Πρώτη του ενέργεια είναι να τοποθετήσει στην κεφαλή της εκκλησίας ένα άτομο έμπιστο με αποδεδειγμένα ανθενωτικά αισθήματα. Ο πατριαρχικός θρόνος της Κωνσταντινούπολης χηρεύει από το 1450 χρονιά που ο Γρηγόριος Γ΄ υποχρεώθηκε να τον εγκαταλείψει και να ζητήσει καταφύγιο στη Δύση.

Ο Μεχμέτ αναζητά τον διάδοχό του. Οι «άρχοντες» Θωμάς Καταβοληνός και Δημήτριος Απόκαυκος τον ανακαλύπτουν στο πρόσωπο ενός καλογέρου: του Γεννάδιου.

Ο Γεώργιος Κουρτέσης ή Σχολάριος, ο άνθρωπος που σαν πρώτος πατριάρχης μετά την άλωση θα επισημοποιήσει τον θρίαμβο και την οριστική επικράτηση του συντηρητικού κλήρου εις βάρος των ελληνολατρών λογίων και θα παίξει αποφασιστικό ρόλο στο διακανονισμό της τύχης της ανατολικής Εκκλησίας και του νέου ελληνισμού, είχε γεννηθεί στην Κωνσταντινούπολη στα 1405.

Παιδί εύπορης οικογένειας μαθήτευσε πλάι στο Μάρκο τον Ευγενικό και στη συνέχεια σπούδασε μόνος του αρχαία Ελληνικά, Φιλοσοφία, Λατινικά, Θεολογία και Νομικά.

Καθολικός σεκρετάριος του Αυτοκράτορα ακολουθεί τον Ιωάννη Η΄ στις ιστορικές συνόδους της Φερράρα και της Φλωρεντίας όπου προσπαθεί να υπερκεράσει τα κύρια δογματικά εμπόδια για την ένωση των δύο εκκλησιών με τη σύνταξη ενός προσχεδίου. Από τα 1444 αλλάζει θεαματικά συμπεριφορά, γίνεται πολέμιος του καθολικού δόγματος και αποκηρύσσει τη σύνοδο της Φλωρεντίας.

Με την άνοδο στο θρόνο του τελευταίου Αυτοκράτορα, η θέση του στο παλάτι αποδυναμώνεται. Στα 1450 εγκαταλείπει τα εγκόσμια και κλείνεται σε μοναστήρι με το όνομα Γεννάδιος. Κατά τη διάρκεια της πολιορκίας μετατρέπει το μοναστήρι του Χαρσιανείτου σε γενικό στρατηγείο της δράσης των αυ-

θεντικών και πάιζει βασικό ρόλο στην υπονόμευση του ηθικού των πολιορκημένων και μετά την άλωση βρίσκεται αιχμάλωτος ή φιλοξενούμενος κάποιου Τούρκου κάπου στην Αδριανούπολη.

Στις αρχές του 1454 ο Γεννάδιος στέφθηκε πατριάρχης μ' ένα τυπικό που θύμιζε έστω και αμυδρά την παλιά βυζαντινή μεγαλοπρέπεια. Ο Μεχμέτ σε μια προσπάθεια να εμφανιστεί ούτε λίγο ούτε πολύ σαν προστάτης της ορθοδοξίας, δεν κάνει οικονομία στις υποσχέσεις του. Προσκαλεί τον Πατριάρχη σε επίσημο γεύμα, ανταλάσσει μαζί του απόψεις κατά τη διάρκεια πολύωρης συνομιλίας, του υπόσχεται προνόμια, γι' αυτόν και για την Εκκλησία και τέλος του εύχεται:

«Πατριάρχευε εν ειρήνη και έχε τη φιλία ημών εν οις αν χρήζοις και εθέλεις, έχων πάντα τα προνόμια των προκατόχων σου.»[8]

Γι' αυτά τα προνόμια μας μιλά με τρόπο αρκετά αποκαλυπτικό ο Φραντζής:

«έδωκε δε (ο Μεχμέτ) προστάγματα εγγράφως τω πατριάρχη μετ' εξουσίας βασιλικής υπογεγραμμένης κάτωθεν, ίνα μηδείς αυτόν ενοχλήσει ή αντιτείνει, αλλά είναι αυτόν αναίτητον και αφορολόγητον και αδιάσειστον τε από παντός εναντίου, και τέλους και δόσεως ελεύθερος έσηται αυτός και οι μετ' αυτόν πατριάρχαι εις τον αιώνα, ομοίως και πάντες οι υποτεταγμένοι αυτώ αρχιερείς.»

Τα προνόμια αυτά που καταγράφονται σε Berat κάτι ανάλογο με το αυτοκρατορικό χρυσόβουλο είναι αναμφισβήτητα προϊόντα ενός ιστορικού συμβιβασμού αποφασιστικής σημασίας.

Από τη μια η Εκκλησία δεσμεύεται να κρατήσει απέναντι στον κατακτητή μια στάση νομιμοφροσύνης και υποταγής και από την άλλη ο Σουλτάνος υπόσχεται να την αφήσει απερίσπαστη στη βασική της αποστολή που δεν ήταν άλλη από τη σωτηρία των ψυχών των Χριστιανών.

Σήμερα η συμπεριφορά αυτή της Εκκλησίας μπορεί να φαντάζει από εθνικής σκοπιάς προδοτική αλλά δεν πρέπει να ξεχνούμε πως τότε, πριν και μετά από την άλωση, σε μια μεγάλη μερίδα κληρικών και Θεολόγων δέσποζε μια χριστιανοεβραϊκή θεοκρατική αντίληψη της ιστορίας, σύμφωνα με την οποία τα παθήματα των χριστιανών οφείλοταν στη θεία δίκη για τις πολλές αμαρτίες τους. Ας μην ξεχνούμε ότι ο ίδιος ο Πατριάρχης Γεννάδιος παρουσίαζε την τουρκική σκλαβιά σαν «πίστεως γυμνάσιον».

Θεωρητικά ο Πατριάρχης Γεννάδιος δεν έχει να χάσει τίποτα από την καινούργια τάξη πραγμάτων. Στην πράξη και για διαφορετικούς λόγους τόσον αυτός, όσον και η Ορθοδοξία και το Ελληνικό Έθνος έχουν να κερδίσουν πάρα πολλά. Θαυμάσιες προοπτικές διαμορφώνονται, λίγους μόνο μήνες μετά την Άλωση. Δυστυχώς όμως μένουν ανεκμετάλλευτες.

Τα προνόμια αναμφισβήτητα διασφαλίζουν την επιβίωση της Ορθόδοξης Εκκλησίας και η αναγνώριση του Πατριάρχη σαν Εθνάρχη ολοκλήρου του χριστιανικού κόσμου μετατρέπει το πατριαρχείο της Κωνσταντινούπολης σε Εθνικό - Θρησκευτικό Κέντρο ανυπολόγιστης σπουδαιότητας γιατί η φωνή του πλέον φτάνει σε κάθε γωνιά της Αυτοκρατορίας.

Όπως υπογραμμίζει ο Παπαρρηγόπουλος:

«Ο Πατριάρχης έφτασε να γίνη, όπως άλλωστε και ελέγετο από την Οθωμανική Κυβέρνησιν, Εθνάρχης δηλαδή ανώτατος εκκλησιαστικός και εις πολλά και πολιτικός άρχων του Έθνους.»[9]

Με δύναμη σαφέστατα αναβαπτισμένη από εκείνη που διέθετε επί των Βυζαντινών Αυτοκρατόρων, ο Πατριάρχης καλείται από την Ιστορία να διαδραματίσει ένα ρόλο αποφασιστικής σημασίας.

Ο Γεννάδιος, του οποίου η σοφία και η πολυγραφότητα συναγωνιζόταν εκείνη του Φώτιου, του Ψελλού και του Γεμιστού έπρεπε να κατανοήσει τα σημάδια της φιλευσπλαχνίας του Θεού, ν' αρπάξει στον αέρα αυτή την καταπληκτική ευκαιρία και να την εκμεταλλευτεί προς όφελος του δοκιμαζόμενου Έθνους.

Έπρεπε να καταλάβει ότι η φιλική συμπεριφορά του Σουλτάνου και η παραχώρηση των περίφημων προνομίων δεν ήσαν προϊόντα αγαθών προθέσεων αλλά πολιτικής ανάγκης.

Αντί να διαιωνίσει αυτή την πολιτική ανάγκη ο Γεννάδιος βιάζεται να την εξανεμίσει. Από τη μια αγωνίζεται να επαναφέρει την Εκκλησία στο πριν από τη Σύνοδο της Φλωρεντίας καθεστώς, αναθερμαίνοντας ξανά τις δογματικές αντιπαραθέσεις και από την άλλη καίει σε δημόσια τελετή το περίφημο «περί Νόμων» σύγγραμμα του Γεμιστού και μαζί μ' αυτό τα όνειρα για μια αναγέννηση του Έθνους μέσα από τον Πλατωνικό κόσμο των ιδεών.

Φυσικά ο Γεννάδιος, όπως και οι άλλοι πατριάρχες που ακολούθησαν με λίγες φωτεινές εξαιρέσεις, αγνόησαν επιδεικτικά την καταλυτική δύναμη του Ελληνόγλωσσου Ευαγγελίου για το σταδιακό εξελληνισμό της Βαλκανικής. Δεν χρειάζεται να τονίσουμε ότι η απουσία εθνικών πυρήνων καθιστούσε το εγχείρημα κάτι περισσότερο από απλό.

Και ασφαλώς έχει απόλυτο δίκαιο ο Κ. Παπαρηγόπουλος όταν γράφει:

«Δεν είχε λοιπόν κανέν ανυπέρβλητον εμποδιον να συναντήσει το Πατριαρχείον εις τον εξελληνισμόν των βορειοτέρων εκείνων επαρχιών του Οθωμανικού κράτους διά της Εκκλησίας και της εθνικής παιδεύσεως. Το πράγμα ήτο όχι μόνον απαραίτητον, αλλά και εύκολον, η δε δυσκολία αυτή διήρκεσε 400 περίπου έτη... Τούτο ακριβώς είναι ο μεγαλύτερος έλεγχος, τον οποίον δικαιούμεθα να απευθύνωμεν κατά του Πατριαρχείου από της αλώσεως μέχρι των τελευταίων χρόνων.»[10]

Ο εξελληνισμός της Βαλκανικής θα μείωνε θεαματικά τη χρονική διάρκεια της σκλαβιάς και το μέ-

χρι σήμερα άλυτο Ανατολικό ζήτημα δεν θα είχε κανένα λόγο ύπαρξης.

Μια ακόμη γοητευτική υπόθεση εργασίας για μια σειρά χαμένων ευκαιριών ν' αναγεννηθεί το Ελληνικό Έθνος, λίγους μόνο μήνες μετά την Άλωση.

1. Χαρακτηρισμός του Πατριάρχη Γεννάδιου για τόν Πλήθωνα τον Γεμιστό.
2. Γ. Φίνλεϋ: Ιστορία Τουρκοκρατίας και ενετοκρατίας στην Ελλάδα σελ. 162.
3. Δ. Κόκκινος: Η Ελληνική Επανάστασις Τόμος Α σελ. 12.
4. Γ. Φίνλεϋ: προαναφερόμενο έργο σελ. 170.
5. Δ. Κόκκινου: Προαναφερόμενο έργο σελ. 13.
6. Πρόκειται για το γνωστό διάταγμα του Καρακάλλα στα 212 μ.Χ..
7. Α. Βακαλόπουλου: Ιστορία του Νέου Ελληνισμού Τόμος Β σελ. 135.
8. Πολιτική Ιστορία Κωνσταντινουπόλεως σελ. 28
9. Κ. Παπαρρηγόπουλος: Επίτομος Ιστορία του Ελληνικρύ Έθνους σελ. 395.
10. Κ. Παπαρρηγόπουλος: Επίτομος Ιστορία του Ελληνικού Έθνους σελ. 413.

ΤΟ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΑΣΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΤΟΥ ΔΙΟΣ ΚΕΡΑΥΝΟΙ

Εἶναι γνωστή ἡ πίστη τῆς «μουσικῆς τῶν σφαιρῶν» τοῦ Πυθαγόρα (1). Ὅπως γνωστή εἶναι καί ἡ ἐν μέρει ἐπιβεβαίωση τούτης τῆς θεωρίας ἀπό τόν Γιάνσκι Ρέμπερ (1930 - 1940).

Αἴφνης λοιπόν, ἔρχονται σήμερα οἱ σύγχρονοι «ἐπιστήμονες» νά ἐπιβεβαιώσουν ἀνεπιφύλακτα τήν ὀρθότητα τῶν ὅσων πίστευαν οἱ Πυθαγόρειοι ἐδῶ καί 2500 χρόνια. Συγκεκριμένα, ἀνεκαλύφθη ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Ἡλίου βρίσκεται σέ συνεχή κίνηση μέ ρυθμικές παλμικές ταλαντώσεις. Ἔτσι, λοιπόν, ὁ Ἥλιος εἶναι ὡς ἕνα γιγάντιο μουσικό ὄργανο κρεμώμενο στό διάστημα. Ὁ Zerar Greg καί ὁ Eric Fossa ἀπέδειξαν μέ ἐξειδικευμένα ὄργανα ὑψηλῆς τεχνολογίας ὅτι 80 ἦχοι ἀντηχοῦν ἀπό τόν Ἥλιο. Ὅμως ἐν τέλει δέν φθάνουν ἐπάνω στή γῆ, ἐπειδή παρεμβάλλεται μεταξύ Ἡλίου καί γῆς ἕνα τεράστιο κενό. Αὐτές οἱ ταλαντώσεις, λέγουν οἱ ἀστρονόμοι, εἶναι ἀκουστικά κύματα πού κινοῦνται πρός ὅλες τίς κατευθύνσεις γύρω ἀπό τόν Ἥλιο.

Ἀλλά πέραν τούτου, ἄλλη μία νέα ἐπιβεβαίωση ἦλθε στό προσκήνιο μέ καθυστέρηση μερικῶν χιλιάδων ἐτῶν (!), αὐτή τή φορά ἀπό ἀστροφυσικούς. Ὅλοι γνωρίζουν τά πιστεύω τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων γιά τούς κεραυνούς τοῦ Δία. Πολλές φορές ἀκούσαμε - ἰδιαίτερα ἐμεῖς οἱ Παγανιστές - καί κάποια εἰρωνικά σχόλια γι' αὐτό τό θέμα. Ὅμως μία νέα ἔρευνα πού διεξήχθη μέ δορυφορικά συστήματα ἀπέδειξε ὅτι ὑπάρχει μία ἀέναη ροή ἠλεκτρισμένων σωματιδίων ἀπό τόν Δία (2) πρός τή Γῆ. Τούτη ἡ ροή ἐπηρεάζει τά κύματα τοῦ ἡλιακοῦ ἀνέμου, ὁ ὁποῖος μέ τή σειρά του ἀντιδρᾶ καί ἐπηρεάζει καταλυτικά τίς διαδικασίες δημιουργίας τοῦ κεραυνοῦ! Οἱ ἀστροφυσικοί πού ἔφεραν σέ πέρας τήν ἔρευνα δήλωσαν ὅτι, «χωρίς τήν ὕπαρξη αὐτῆς τῆς ροῆς τῶν ἠλεκτρισμένων σωματιδίων ἀπό τόν Δία πρός τόν πλανήτη μας δέν θά ὑπῆρχαν οἱ κεραυνοί...»!!!

Σίγουρα θά ἀναρωτιῶνται οἱ σημερινοί «πανεπιστήμονες», πῶς κατεῖχαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τούτη τήν βαθειά ἐσωτερική γνώση. Ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες Ἐθνικοσοσιαλιστές, μοναδικοί μύστες καί κοινωνοί τῆς Ἄριας Πρωταρχικῆς Γνώσης, καγχάζουμε Σαρδόνια πρός ὅλους τούς ψευτοδιανοούμενους καί ψευτοεπιστήμονες τοῦ σήμερα γιά τήν παντελῆ ἄγνοιά τους. Ἀκούγοντας νά ἀντηχεῖ κρυστάλλινα στά ὦτα μας τό μελωδικό Θεῖο Ἀπολλώνιο ἆσμα, ὁδεύουμε μυσταγωγικά τίς ψυχές μας πρός τό Φῶς, πρός τόν ΗΛΙΟ. Ὅπου ὁ Δημιουργός μας καί ὁ πνευματικός κόσμος τοῦ Φοίβου Ἀπόλλωνα στέκει παντοτινός βοηθός καί συμμαχητής μας.

ΑΡΗΣ ΑΡΙΩΝ

Ὑποσημειώσεις:

(1) Ἡ «μουσική τῶν σφαιρῶν», ἐκφράζει τά πιστεύω τῶν Πυθαγορείων ὅτι οἱ κινήσεις τῶν οὐρανίων σωμάτων παράγουν ἤχους. Κι ἐπειδή οἱ ταχύτητες τῶν πλανητῶν πρός τήν ταχύτητα τῆς Γῆς ἐκφράζονται μέ λόγους ἀπό ἀκεραίους ἀριθμούς, οἱ ἦχοι πού δημιουργοῦνται εἶναι ἁρμονικοί.

(2) Ὁ πλανήτης Δίας.

ERNESTO CHE GUEVARA

'Αφιερωμένο γιά τά 24 χρόνια άπό τόν θάνατό του

Πρέπει νά είσαι σκληρός χωρίς όμως ποτέ νά χάσεις τήν τρυφερότητά σου.

ΤΣΕ

Ζοῦμε μέσα στήν πατρίδα μας σάν ξένοι. 'Οποιοσδήποτε ίμπεριαλιστής «γιάνγκις» έχει περισσότερα δικαιώματα άπ' όσα έχουμε έμεῖς πάνω στά έθνικά μας έδάφη.

ΤΣΕ

'Η γέννηση ένός 'Επαναστάτη

'Ο 'Ερνέστο Τσέ Γκεβάρα μεγάλωσε σέ ένα άστικό περιβάλλον τοῦ Μπουένος "Αϊρες, ώς γόνος μιᾶς παλαιᾶς άριστοκρατικῆς οἰκογένειας. Σπούδασε ίατρός καί εἶχε πολύ μεγάλο πάθος μέ τήν άρχαιολογία. 'Η πολιτική άγγιξε άπό πολύ νωρίς τόν μικρό 'Ερνέστο, καθώς ὁ ίσπανικός έμφύλιος χώρισε τήν οἰκογένειά του όπως κι όλόκληρη τήν 'Αργεντινή σέ φασίστες καί δημοκρατικούς.

'Η σχέση του μέ τόν Περονισμό

«'Ο Περόν ύπῆρξε άναμφισβήτητα ή πιό έξελιγμένη έκφραση τῆς πολιτικῆς καί οἰκονομικῆς μεταρρύθμισης τῆς 'Αργεντινῆς. "Αν, όμως, εἶχε έπιχειρήσει μία βαθειά άνατροπή τῶν παραδοσιακῶν οἰκονομικῶν δυνάμεων, οί καινούργιες δέν θά ήταν ίκανές νά βάλουν τέλος στήν κυβέρνησή του, όπως τελικά έγινε» (Τσέ).

"Αν καί κυνηγημένος άπό τήν Περονική 'Αργεντινή ὁ Γκεβάρα, έκφραζόταν πάντοτε εύμενῶς γιά τόν Περόν.

Δέν ξεχνοῦσε τήν λαϊκή ύποστήριξη τοῦ καθεστῶτος του, οὔτε τήν μαζική άποδοχή του άπό τήν έργατική τάξη. 'Ανῆκε στήν άριστερή άντιπολίτευση τῆς 'Αργεντινῆς, όχι διότι δέν τόν έξέφραζε ὁ έθνικισμός τοῦ Περόν, ὁ Γκεβάρα ύποστήριζε έως τό τέλος τῆς ζωῆς του έναν έθνικισμό σέ σοσιαλιστικές βάσεις, άλλά διότι θεωροῦσε ότι ὁ Περόν δέν θά μποροῦσε νά έρθει σέ όλομέτωπη σύγκρουση μέ συγκεκριμένα συμφέροντα πού κατευθύνονταν άπό τίς ΗΠΑ.

'Η μεγαλοψυχία τοῦ Τσέ

Μετά τήν πτώση τοῦ Περόν άπό πραξικόπημα άκροδεξιῶν άξιωματικῶν πού ύποστηρίζονταν άπό τή CIA, πολλά στελέχη καί συνεργάτες τοῦ Περόν — όπως καί ὁ ίδιος ὁ Περόν πού πῆγε στήν 'Ισπανία — άναγκάστηκαν νά φύγουν άπό τήν 'Αργεντινή. 'Ο Γκεβάρα — ήγέτης τῆς Κουβανέζικης 'Επανάστασης τότε — προσφέρθηκε νά τούς παραχωρήσει άσυλο. 'Ακόμη καί στόν άνθρωπο πού τόν εἶχε έπικηρύξει καί κυνηγήσει! Τόν "Ανγκε Κιπορλένγκι, ύπουργό 'Εσωτερικῶν τοῦ Περόν. Μαζί μ' αύτόν δέχτηκε καί τόν πρώην γενικό γραμματέα τοῦ Περόν, Τζερόνιμο Ρεμορίνο, φανατικό έθνικιστή καί όπαδό τοῦ Ντέ Γκώλ.

'Ο Γκεβάρα καί ή ΕΕΚ

Τό 1953 στή Βολιβία, ύστερα άπό λαϊκή έξέγερση, άνεβαίνει στήν έξουσία ή 'Εθνική 'Επαναστατική Κίνηση (Ε.Ε.Κ.). 'Αμέσως έφαρμόζεται ή άγροτική μεταρρύθμιση δηλαδή δήμευση άπό τό κράτος τῶν άπέραντων στρεμμάτων πού άνῆκαν σέ λίγους γαιοκτήμονες καί μοίρασμά τους στόν λαό. 'Ακόμη κρατικοποιήθηκαν τά όρυχεῖα κασσιτέρου — ή Βολιβία εἶναι ή πρώτη χώρα σέ παραγωγή κασσίτερου — πρᾶγμα πού έφερε τίς 'Αμερικανικές έταιρεῖες καί τήν κυβέρνησή τους σ' άμεση άντιπαράθεση μέ τήν Ε.Ε.Κ. 'Ο Τσέ ήταν τότε στή Βολιβία, συμπαραστάθηκε μ' όλα τά μέσα στήν έθνικιστική κυβέρνηση, πρᾶγμα πού δείχνει ότι ὁ Γκεβάρα έξέφραζε έναν άλληλεγγυϊστικό έθνικισμό.

Ὁ Γκεβάρα μέ τόν Μπεβεράτζι

Κάτι πού εἶναι ἐλάχιστα γνωστό, εἶναι ὅτι ὁ Τσέ ἔκανε πρωτοχρονιά τό '54 μέ τόν γνωστό σήμερα ἐθνικοσοσιαλιστή οἰκομολόγο Βάλτερ Μπεβεράτζι 'Αλλιέντε, δημιουργό τῆς Alernativa Economica. ('Εναλλακτική Οἰκονομία). Ὁ Μπεβεράτζι, καθηγητής τότε Πολιτικῆς Οἰκονομίας στή Βοστώνη, ἐπέστρεφε στήν 'Αργεντινή ἀπό τίς ΗΠΑ μέ τό αὐτοκίνητό του. Στόν δρόμο συνάντησε ἕναν ἄγνωστο νέο — τόν Τσέ — καί προσφέρεθηκε εὐχαρίστως νά τόν πάρει μαζί του.

Ἡ ἄρνηση τοῦ Γκεβάρα νά γίνει μέλος τοῦ Κ.Κ. Γουατεμάλας

'Αρχές τοῦ 1954 ἀνεβαίνει στή Γουατεμάλα ἕνα ἡμι-κομμουνιστικό κόμμα στήν ἐξουσία. Ὁ Τσέ πού βρίσκεται τώρα ἐκεῖ, προσφέρθηκε νά βοηθήσει ὡς γιατρός τόν κόσμο πού πέθανε ἀπό τίς ἀρρώστιες καί παρουσιάστηκε στόν ὑπουργό Ὑγείας.

—Θά ἔχετε βέβαια κάρτα, εἶπε ὁ ὑπουργός.

—Τί κάρτα; ρώτησε ὁ Γκεβάρα.

—Ὅτι εἶστε μέλος τοῦ κόμματος ἐργασίας (Κ.Κ.) τῆς Γουατεμάλας.

—Ὄχι, ἀπάντησε ὁ Τσέ. Εἶμαι ἐπαναστάτης καί δέν πιστεύω σέ κάρτες...

—Λυπᾶμαι, τόν διέκοψε ὁ ὑπουργός, ἀλλά εἶναι ἀπαραίτητο.

—Ἄκουσε «σύντροφε», τοῦ εἶπε ὁ Γκεβάρα, τήν ἡμέρα πού θά ἀποφασίσω νά γίνω μέλος κομμουνιστικοῦ κόμματος θά τό κάνω ἀπό πεποίθηση, ὄχι ἀπό ὑποχρέωση.

Λέγοντας αὐτά ἔφυγε ἀπό τό γραφεῖο τοῦ ὑπουργοῦ ἀλλά καί ἀπό τή χώρα.

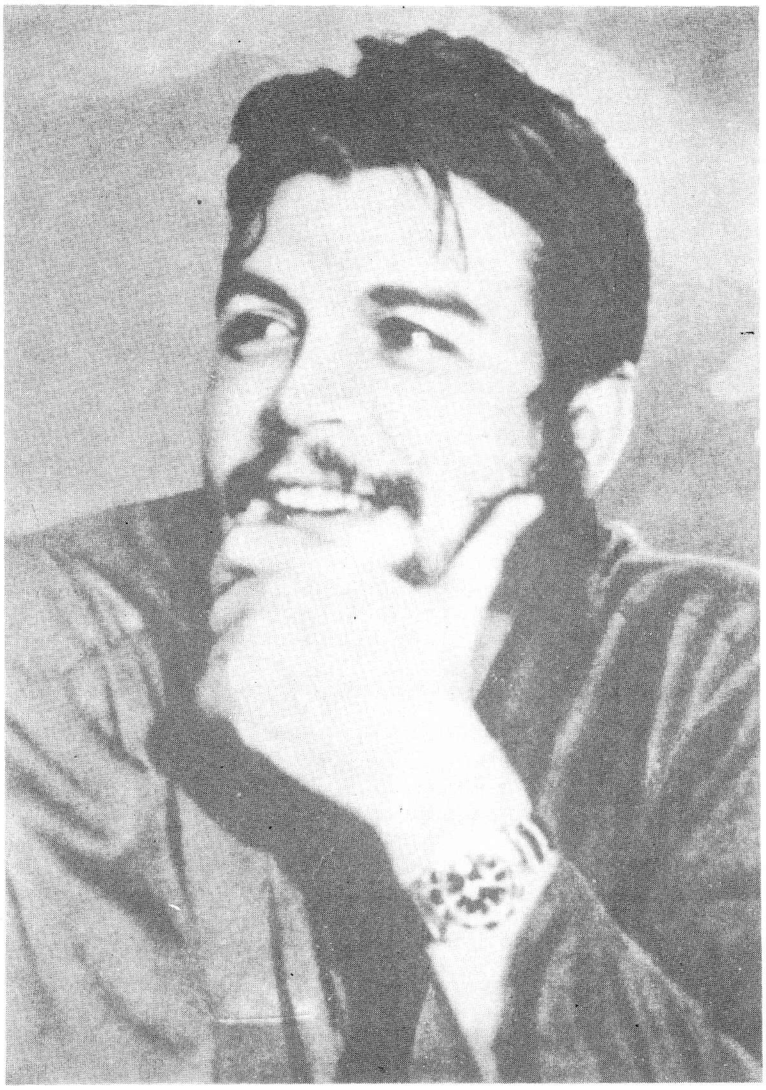
Ἡ βοήθεια τοῦ Περόν στήν κομμουνιστική Γουατεμάλα

Ἕνα γεγονός πού ἔκανε τόν Γκεβάρα νά ἐκτιμήσει ἀκόμη περισσότερο τόν Περόν ἦταν τ' ἀκόλουθο:
Οἱ βορειο-ἀμερικανικές ναυτικές ἑταιρεῖες κοινοποίησαν ὅτι θά ἔπαυαν νά «δένουν» στά λιμάνια τῆς Γουατεμάλας. Ἡ χώρα δέν εἶχε ἐθνικό στόλο κι ἔτσι αὐτή ἡ ἀπόφαση ἰσοδυναμοῦσε μέ κανονικό ἀποκλεισμό. Τότε ἡ κυβέρνηση ἄρχισε διαπραγματεύσεις μέ τόν Περόν. Μεσολαβητής ἦταν ὁ 'Αγκουϊλάρ, συμμαθητής τοῦ Περόν στή στρατιωτική σχολή τῆς 'Αργεντινῆς. Ὅταν ἄκουσε τό πρόβλημα τῆς Γουατεμάλας ὁ Περόν ἔδωσε ἀμέσως ἐντολή στόν διευθυντή τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ τά βαπόρια πού ἔχουν σημαία τῆς 'Αργεντινῆς νά δένουν στό ἑξῆς στή Γουατεμάλα. Μέ πρωτοβουλία ἐπίσης τοῦ Περόν τά καράβια μετέφεραν ὅπλα προερχόμενα ἀπό τούς ναυστάθμους τοῦ Μπουένος Ἄϊρες. Τή στάση αὐτή τοῦ Περόν ὁ Τσέ δέν τήν ξέχασε ποτέ.

Ὁ Κάστρο καί ἡ ἐπανάσταση στήν Κούβα

Ὁ Τσέ εἶχε ἀκουστά τό ὄνομα τοῦ Φιντέλ Κάστρο ἀπό τήν «Κίνηση τῆς 26ης 'Ιουλίου» ἐνάντια στή φρουρά τοῦ δικτάτορα Μπατίστα. Ὁ Κάστρο ἀγωνιζόντανε ἐνάντια στή δικτατορία καί δέν ἦταν κομμουνιστής ὅπως κακῶς πιστεύεται. Τά ἰδεώδη τοῦ Κάστρο ἦταν ἐθνικιστικά καί δημοκρατικά. Οἱ κομμουνιστές τῆς Κούβας τότε, τόν ἔβλεπαν ὡς ἕναν ριζοσπάστη ἀστό μέ καχυποψία κι ὄχι ὡς ἕναν μαρξιστή. Μετά ἀπό ἕνα ὀλιγοχρόνιο οὐτοπικό ἀλλά νικηφόρο ἀντάρτικο, ὁ Κάστρο ὁρκίζεται πρωθυπουργός τῆς Κούβας στίς 16 'Ιανουαρίου 1959. Ὅλα τά κράτη σύν τίς ΗΠΑ ἀναγνωρίζουν τή νέα κυβέρνηση πού δέν εἶχε τίποτα τό «κομμουνιστικό», ἀλλά ἦταν ἀρκετά «ἐθνικιστική». Τόν 'Απρίλιο τοῦ '59 ὁ Κάστρο συναντάει στίς ΗΠΑ τόν Νίξον καί τόν ὑπουργό 'Εξωτερικῶν Χέρτερ. Στίς 17 Μαΐου 1959 ὁ Κάστρο παίρνει τή γῆ ἀπό τούς «τσιφλικάδες» καί τή μοιράζει στόν λαό καί κτυπάει τά οἰκονομικά συμφέροντα τῶν ΗΠΑ στήν Κούβα μαζί μέ τά καζίνα πού τά ἤλεγχε ἡ Μαφία. Ὅπως ὅμως καί στή Βολιβία μέ τήν ΕΕΚ, ἔτσι τώρα καί στήν Κούβα οἱ ΗΠΑ κατηγοροῦν τόν Κάστρο γιά κομμουνισμό! Τόν 'Οκτώβριο ἡ Κούβα ἀπευθύνεται γιά στρατιωτικό ἐξοπλισμό στήν 'Αγγλία, ἀλλά οἱ ΗΠΑ τήν πιέζουν νά μήν τόν δώσει. Ἕως αὐτή τή στιγμή ἡ Κούβα δέν ἔχει καμμία ἰδιαίτερη σχέση μέ τή Μόσχα. Ὡραῖοι κομμουνιστές! Βέβαια ἡ ΕΣΣΔ δέν ἄργησε νά ἐπωφεληθεῖ ἀπό τή γελοία ἐξωτερική πολιτική τῶν ΗΠΑ. Ὁ Μικογιάν κατεφθάνει στήν 'Αβάνα μέ 100 ἑκατ. δολλάρια «βοήθεια». Ὅπως τόνιζε χαρακτηριστικά ὁ Γκεβάρα: «Ἡ Σέλλ, ἡ ΕΣΣΟ καί ἡ Τεξάκο τοῦ Ροκφέλερ μαζί μέ τήν ἀμερικανική κυβέρνηση μέ μία μαχαιριά στήν πλάτη μας ἔρριξαν ἀναγκαστικά στήν ἀγκαλιά τῶν Σοβιετικῶν»! 'Ακολούθησε ἡ ἠλίθια ἐπιχείρηση τῆς CIA στόν Κόλπο τῶν Χοίρων πού ἀπομάκρυνε ὁριστικά τίς ΗΠΑ ἀπό τήν Κούβα.

Γράμμα τοῦ Περόν στόν Γκεβάρα ὑπέρ τῆς 'Επανάστασης. Ὁ Τσέ πάντα ἔδειχνε μέ ὑπερηφάνεια ἕνα γράμμα τοῦ Περόν ὑπέρ τοῦ Κάστρο καί τῆς ἐπανάστασης πού εἶχε στήν κατοχή του. Αὐτό ἴσως νά συνδέεται μέ τό ὅτι ὁ Γκεβάρα εἶχε τότε πολλούς Περονιστές «συμβούλους» στό γραφεῖο του καί ἀρκετές σχέσεις ἀνεπίσημα — μέ τούς «κομπανιέρους» (συντρόφους), οἱ ὁποῖοι ἦταν τό πιό μαχητικό τμῆμα τῆς Περονιστικῆς ἀριστερᾶς, στήν 'Αργεντινή.

'Εμεῖς βλέπουμε στόν Τσέ, τόν προστάτη τῶν φτωχῶν καί καταπιεσμένων, αὐτῶν πού πρώτους θέλει νά προστατέψει ὁ ἐθνικοσοσιαλισμός ἀπό τήν καπιταλιστική καταπίεση.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΕΝΤΟΥΡΗΣ

Ἡ ρήξη μέ τόν Κάστρο καί τή Μόσχα

Ὁ Γκεβάρα δούλεψε πολύ στήν Κούβα ὡς διοικητής τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης καί ὡς ὑπουργός Βιομηχανίας. Παρέμεινε πάντοτε ὅμως ὁραματιστής καί ἐπαναστάτης. Ὁ Κάστρο, ὅμως, ἦταν πολιτικός καί ἡ Κούβα ἔπρεπε νά ζήσει καί οἱ μόνοι πού μποροῦσαν νά βοηθήσουν ἦταν οἱ Σοβιετικοί. Ὁ Γκεβάρα ἀντιδροῦσε στή σοβιετική «προστασία» καί στόν ἔλεγχο τῆς πολιτικῆς πού ἔπρεπε νά ἀσκήσει ἡ Κούβα λέγοντας: «Ἐάν οἱ ἐθνικές ἰδιομορφίες δέν εἶναι σεβαστές στούς κόλπους τοῦ σοσιαλιστικοῦ διεθνισμοῦ, τότε ἐμεῖς δέν ἔχουμε καμμία θέση ἀνάμεσά του. Ἡ σοβιετική προστασία γίνεται ἐμπόδιο στήν ἀνάπτυξη τῆς αὐτόνομης ἐθνικῆς προσωπικότητας τῆς Κούβας». Ὁ Τσέ ὁραματίζονταν μία ἐλεύθερη συνομοσπονδία τῶν κρατῶν τῆς Λ. Ἀμερικῆς μέ ἀνεξάρτητη παρουσία στό διεθνές προσκήνιο. Ὁραματίζονταν «ἕναν ἄνθρωπο μέ θάρρος, μέ συνείδηση τῶν εὐθυνῶν του, ἐργατικό καί τίμιο, γενναιόδωρο, ἕτοιμο γιά τίς πιό μεγάλες θυσίες, ἔξυπνο! Εἶναι ἄραγε οὐτοπία;»

Τέλη τοῦ 1964 ὁ Κάστρο ἦταν σύμφωνος νά συμπεριληφθεῖ ἡ Κούβα στό μεγάλο καταμερισμό ἐργασίας τοῦ σοσιαλιστικοῦ κόσμου. Ὁ Γκεβάρα διαφώνησε ἀνοικτά: «Δέν κάναμε τήν ἐπανάσταση γιά νά ἐξαρτηθοῦμε ὁλοκληρωτικά ἀπό τή σοβιετική προστασία», πρόσθεσε. Ἀπό τότε ἡ Μόσχα θά τόν ἔβλεπε ὡς ἀντίπαλο καί δέν θά τό τοῦ τό συγχωροῦσε...

Τόν Μάρτιο τοῦ '64 ὁ Τσέ πῆγε στή Γενεύη ἐπικεφαλῆς τῆς Κουβανέζικης ἀντιπροσωπείας, στήν παγκόσμια σύσκεψη Ἐμπορίου καί Ἀναπτύξεως. Σ' ἕναν λόγο πού ἔκανε παγκόσμια αἴσθηση τόνισε: «...τόν κίνδυνο πού ἀντιπροσωπεύουν γιά τό διεθνές ἐμπόριο καί τήν εἰρήνη, οἱ ἐπενδύσεις τῶν ξένων κεφαλαίων πού καταλήγουν νά ἐξουσιάζουν ἐκ τῶν ἔσω τήν οἰκονομία τῶν χωρῶν». Ἐπισκεπτόμενος ἀργότερα τή Μόσχα, ἡ ρήξη — παρά τά ἀμφότερα χαμόγελα — ἦταν ὁριστική. Ὁ Τσέ καί ἡ Μόσχα εἶχαν διαφορετικές ἐπιδιώξεις. Ἐπιστρέφοντας στήν Αβάνα μένει σέ κατ' οἶκον περιορισμό ἀπό τόν Κάστρο καί δέν μαθαίνει οὔτε τόν θάνατο τῆς μητέρας του. Βλέποντας τό ἀδιέξοδο πού ἔχει δημιουργηθεῖ ἀκολουθεῖ τόν δρόμο πού δέν ἔχει ἐπιστροφή. Παραιτεῖται ἀπ' ὅλα του τά ἀξιώματα καί στέλνει ἕνα συγκλονιστικό γράμμα στόν Κάστρο, πού ἀνάμεσα στ' ἄλλα γράφει: «Ὅταν κάνει κανείς ἐπανάσταση, ἤ θριαμβεύει ἤ πεθαίνει. Θεωρῶ ἱερό μου καθῆκον νά ἀγωνίζομαι ἐναντίον τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, ὅπου κι ἄν βρίσκεται. Αὐτό εἶναι γιά μένα μεγάλη παρηγοριά καί κατευνάζει τήν ὀδύνη μου». Τελειώνει λέγοντας: «Δικός σου ἕως τή νίκη. **Πατρίδα ἤ θάνατος**»

Πατρίδα ἤ θάνατος, ἔτσι τελειώνει τό γράμμα του ὁ «κομμουνιστής» Ἐρνέστο Τσέ Γκεβάρα.

Ἡ μοναξιά, ἡ προδοσία τῆς Μόσχας καί ὁ θάνατος

Ὁ Τσέ ξαναπαίρνει τά βουνά τῆς Βολιβίας γιά νά μεταφέρει ἐκεῖ τώρα τήν ἐπανάσταση. Ἡ Μόσχα στέλνει ρητή ἐντολή στό Κ.Κ. Βολιβίας νά μήν δώσει ἀπολύτως καμμία βοήθεια στόν Γκεβάρα καί τούς ἄνδρες του. Τήν ἴδια ὥρα οἱ ἄνδρες τῆς CIA μέ τούς Βολιβιανούς στρατιῶτες κινητοποιοῦνται γιά νά τόν συλλάβουν καί νά τόν σκοτώσουν.

Ὁ Κάστρο μάταια προσπαθεῖ νά πείσει τή Μόσχα καί τό Κ.Κ. Βολιβίας νά τόν βοηθήσουν ἔστω νά ἐπιστρέψει ζωντανός. Ἡ Μόσχα ἐπιζητεῖ καθαρά τώρα τόν θάνατο τοῦ ἀντάρτη Γκεβάρα. Ὁ Τσέ σκέπτεται νά ἀπευθυνθεῖ στούς παλαιούς φίλους τοῦ Ε.Ε.Κ., πού ὅμως διστάζουν νά τόν βοηθήσουν διότι αὐτοί εἶναι ἐθνικιστές ἐνῶ ὁ Τσέ δηλώνει κομμουνιστής. Ἡ τελευταία του ἐλπίδα χάθηκε, ὅταν ἡ ἀστυνομία τῆς χώρας προσπάθησε νά συσχετίσει πολλά στελέχη - ἐθνικιστές τοῦ Ε.Ε.Κ. μέ τόν κομμουνισμό.

Στίς 8 Ὀκτωβρίου 1967 ὁ Τσέ συνελλήφθηκε βαριά τραυματισμένος ἀπό τούς στρατιῶτες. Ἐκτελέστηκε τό πρωΐ ἀπό δύο ἀξιωματικούς. Οἱ ἄνδρες πού τόν συνέλαβαν βραβεύτηκαν λίγο καιρό ἀργότερα ἀπό τό Rotary Club Βολιβίας, γιά τήν «προσφορά τους στόν δυτικό πολιτισμό»...

Αὐτή ἦταν συνοπτικά ἡ ζωή, ὁ ἀγῶνας καί τό τέλος τοῦ τελευταίου ἐπαναστάτη, Ἐρνέστο Τσέ Γκεβάρα.

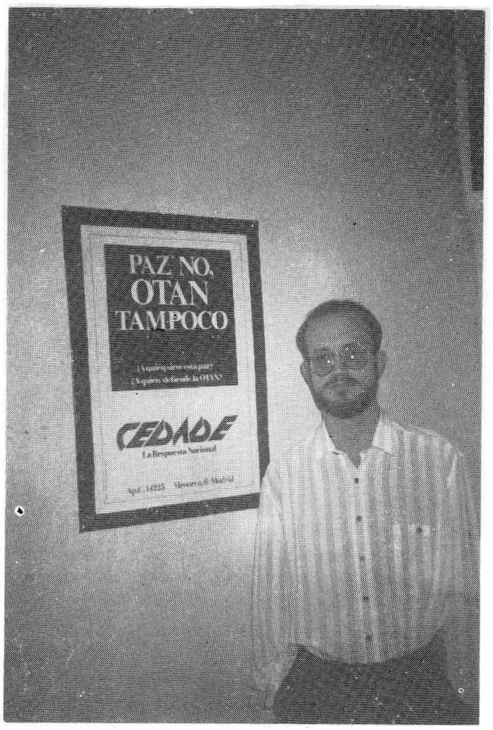
Μπορεῖ, λοιπόν, οἱ κομμουνιστές νά τόν πρόδωσαν, οἱ Ἐθνικοσοσιαλιστές, ὅμως, τόν θυμοῦνται καί τόν τιμοῦν.

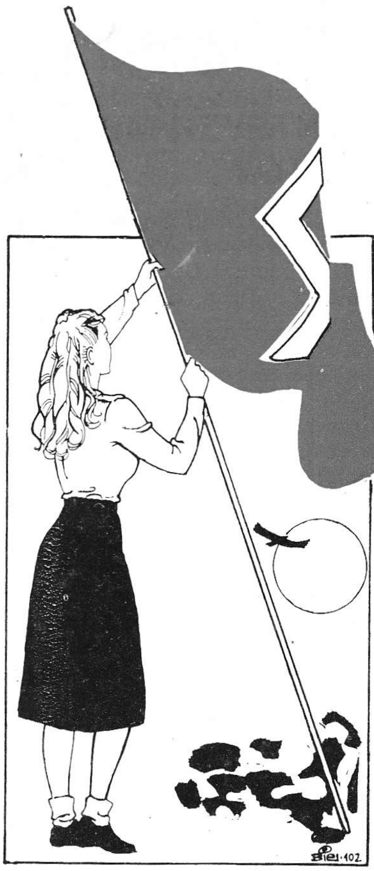
Διότι, ὅπως ἔλεγες κι ἐσύ, Ἐρνέστο — ΠΑΤΡΙΔΑ ἤ ΘΑΝΑΤΟΣ!

«ΠΡΟΣΠΑΘΟΥΜΕ ΝΑ ΔΕΙΞΟΥΜΕ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΙ ΗΤΑΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ Ο ΕΘΝΙΚΟΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ»

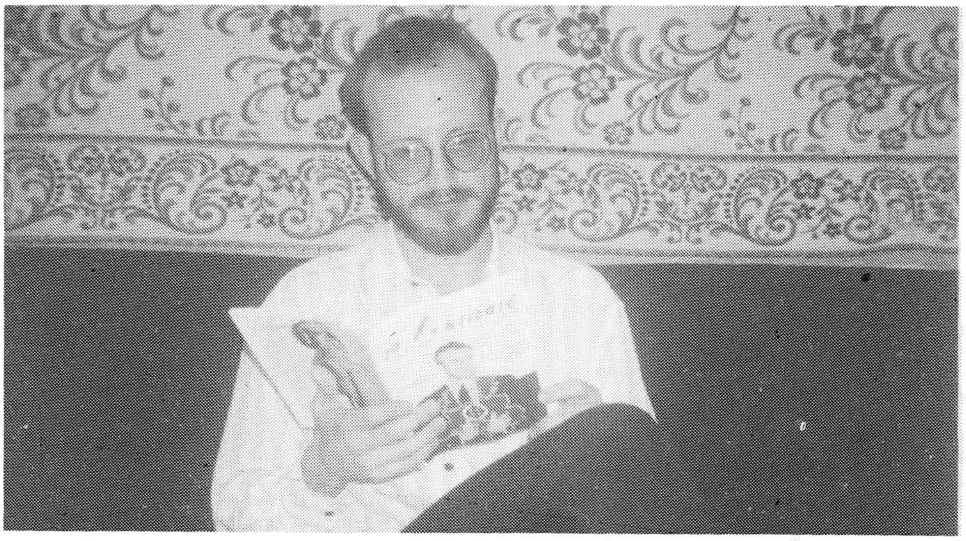
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΕΘΝΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ CEDADE, ΚΡΙΣΤΙΑΝ ΡΟΥ·Ι·Θ

ΤΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ: Πόσα χρόνια εἶσαι στό CEDADE, Κρίστιαν;
Κρίστιαν Ρουίθ: 'Ακριβῶς ἑπτά χρόνια.
ΤΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ: Τί σημαίνει CEDADE καί ποιός εἶναι ὁ ἀγῶνας σας;
Κρίστιαν Ρουίθ: CEDADE σημαίνει Circulo Espanol de Amigos de Europa (Κίνησις 'Ισπανῶν Φίλων τῆς Εὐρώπης). Εἴμαστε μία πολιτιστική ἐθνικοσοσιαλιστική ὀργάνωση πού προσπαθεῖ: α) νά δείξει στόν κόσμο τί ἦταν πραγματικά ὁ ἐθνικοσοσιαλισμός, β) νά δημιουργήσει ἕνα πολιτικό Ε.Σ. κίνημα, δίνοντας στά μέλη του ἕναν τρόπο ζωῆς, σκέψεως, γνωρίζοντας τά προβλήματα τοῦ λαοῦ, αὐτό πού οι Γερμανοί λένε ὡς Weltanschaung, γ) μέσα ἀπό τή δράση μας καί τίς δραστηριότητές μας (πολιτιστικές - ἀθλητικές) νά προσπαθήσουμε νά ἐπιρεάσουμε τόν κόσμο.
ΤΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ: Κρίστιαν, πόσα χρόνια ἀσχολεῖσαι μέ τήν πολιτική;
Κρίστιαν Ρουίθ: Δέκα χρόνια, καθώς ἤμουν μέλος καί σέ ἄλλη ὀργάνωση.
ΤΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ: Ποιές εἶναι οἱ ἐμπειρίες σου ἀπό τήν ἄλλη ὀργάνωση στήν ὁποία ἤσουν μέλος;
Κρίστιαν Ρουίθ: Ἤμουν στό J.N.R. (Juventudes Nacional Revolucionarias). Ἦταν μία ἐμπειρία πού μέ βοήθησε στήν μετέπειτα πορεία τοῦ ἀγῶνα μου. Ἡ ἡλικία τῶν 19 - 30 χρόνων, δέν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπό μία προετοιμασία γιά τόν πολιτικό ἀγῶνα. Διότι πιστεύω ὅτι μετά ἀπό τά 30 του χρόνια μπορεῖ νά ἀσχοληθεῖ κάποιος σοβαρά μέ τήν πολιτική. Σήμερα μποροῦμε νά δοῦμε ὅτι πολλοί συναγωνιστές μας ξεκίνησαν νά ἀσχολοῦνται μέ τήν πολιτική στά 15 τους χρόνια, γιά νά σταματήσουν στά 26. Αὐτό πού μπορῶ νά πῶ γιά τήν περίοδο τοῦ J.N.R. εἶναι ὅτι ἔγιναν πολλά πράγματα ἀλλά ὄχι τόσο καλῆς ποιότητος. Αὐτό δέν σημαίνει ὅτι μετανοιώνω γιά ὅ,τι ἔγινε.
ΤΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ: Πολλοί σᾶς κατηγοροῦν ὅτι εἶστε ἁπλά μόνο μελετητές τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ.
Κρίστιαν Ρουίθ: Ἴσως διότι βλέπουν μόνο τήν πολιτιστική πλευρά μας. Ἔχουν ὅμως ἄδικο. Εἴμαστε οἱ μόνοι πού κάνουμε τίς περισσότερες ἀφισσοκολήσεις, σέ ἀριθμό καί σέ ἀφίσσες, καθώς καί πολλές ἀνοικτές συγκεντρώσεις. Ἔχουμε κάνει «ἐκστρατεῖες» ἐναντίον τοῦ ΝΑΤΟ, τῶν ἐκτρώσεων, γιά τίς ἐκλογές. 'Εκδίδουμε πολλά βιβλία καί περιοδικά, κάνουμε ἀρκετές ὁμιλίες. 'Επειδή ἀκριβῶς ἔλειπε ἡ ποιότητα, τό CEDADE ἀσχολήθηκε μέ αὐτά τά θέματα, ὄχι ὅμως μόνο μέ αὐτά. Ὁ κόσμος πού γνωρίζει ἀπό κοντά τό CEDADE βλέπει ὅτι δέν εὐσταθοῦν αὐτά πού τό κατηγοροῦνε. Ἄς μήν ξεχνᾶμε, ὅτι ὅποιος ὑποστηρίζει τήν οἰκογένεια, τόν πολιτισμό τῆς Εὐρώπης, εἶναι ἐναντίον τῶν ναρκωτικῶν καί θέλει νά κάνει κάτι σοβαρό, κατηγορεῖται ἀμέσως ὅτι εἶναι μελετητής τοῦ Ε.Σ.
ΤΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ: 'Εδῶ καί πάρα πολλά χρόνια ἔχετε νομιμοποιήσει ἕνα Ε.Σ. κόμμα. Γιατί δέν ξεκινᾶτε τόν πολιτικό ἀγῶνα;
Κρίστιαν Ρουίθ: Νομίζω ὅτι τό νά κολλήσεις 35 χιλιάδες ἀφίσσες εἶναι πολιτικός ἀγῶνας. Σάν πολιτική ὀργάνωση πρέπει νά περιμένουμε τήν κατάλληλη εὐκαιρία. Μᾶς λείπει ὁ κόσμος. Ἡ ἡλικία τῶν περισσοτέρων ἀπό ἐμᾶς δέν ξεπερνάει τά 25 - 26 χρόνια. Δέν μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι ἐπειδή ἀσχολούματε μέ τήν πολιτική 10 χρόνια γνωρίζουμε καί τά πάντα. Θά ξεκινήσουμε ὅταν ὁ κόσμος μας γίνει 30 - 35 χρονῶν καί εἶναι ἀποφασισμένος νά ἀσχοληθεῖ μονάχα μέ τήν πολιτική.
ΤΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ: Ὅπως μοῦ εἶπες πρίν λίγο, τό CEDADE ἔκανε καμπάνια ἐναντίον τοῦ ΝΑΤΟ. Ποιές εἶναι οἱ θέσεις σας γιά τήν «'Ατλαντική Συμμαχία»;
Κρίστιαν Ρουίθ: Στήν Ἱσπανία γιά τό θέμα τοῦ ΝΑΤΟ στράφηκαν πολλοί ἐναντίον μας, γιατί δέν κατάλαβαν τί ἀκριβῶς ἐννοούσαμε, ἴσως γιατί δέν τούς τό ἐξηγήσαμε καθαρά. Στήν ἀφίσσα μας λέγαμε: «PAZ NO, OTAN TAMPOCO» (Εἰρήνη ΟΧΙ - ΝΑΤΟ καθόλου». Οἱ μαρξιστές εἶναι ἐναντίον τοῦ ΝΑΤΟ γιά ἄλλους λόγους. 'Εμεῖς ὑποστηρίζουμε τή δημιουργία ἑνός εὐρωπαϊκοῦ στρατοῦ. Ἴσως ὅταν ὑπάρξει αὐτός ὁ εὐρωπαϊκός στρατός νά μοιάζει στό ΝΑΤΟ. Ἴσως ναί, ἴσως ὄχι. **Τό θέμα εἶναι ὅτι τό ΝΑΤΟ δέν ὑποστηρίζει τήν Εὐρώπη. Ὑποστηρίζει ἄλλους σκοπούς.** 'Εμεῖς δέν εἴμαστε ἐναντίον τῆς ὑπάρξεως τοῦ στρατοῦ. 'Εάν σήμερα, μέ ὁποιονδήποτε τρόπο, μπορούσαμε νά ἀλλάξουμε αὐτούς πού διοικοῦν τό ΝΑΤΟ, δέν θά εἴμασταν ἐναντίον του. 'Εμεῖς λέμε ναί στήν ἄμυνα τῆς Εὐρώπης. Ἡ Εὐρώπη εἶναι ἕνα μελλοντικό ἔθνος, γι' αὐτό πρέπει νά ὑποστηρίξουμε τά ἐδάφη της, κι ὅ,τι ἄλλο τῆς ἀνήκει. Διότι σήμερα ἡ Εὐρώπη βρίσκεται ὑπό κατοχή. Κανείς δέν ἐνδιαφέρεται γιά τούς λαούς της. Ὑπάρχουν οἱ Λιθουανοί, οἱ Τιρολέζοι, οἱ Καταλανοί...

ΤΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ: Ποιά εἶναι ἡ γνώμη σου γιά τήν ΕΟΚ;
Κρίστιαν Ρουΐθ: Ἡ ἴδια μέ τοῦ ΝΑΤΟ. Σήμερα ὑπάρχουν χῶρες μέλη τῆς ΕΟΚ, πού γι' αὐτές δέν ἔχει καμμία ἀξία ἡ Οἰκονομική Κοινότητα. Ἡ Ἀγγλία π.χ. θέλει σήμερα νά ἀποσπαστεῖ ἀπό τήν ΕΟΚ. Ὑπάρχουν χῶρες ὅπως ἡ Ἱσπανία καί ἡ Ἑλλάδα πού εἶναι σέ πολύ δεινή θέση μέσα στήν Κοινότητα. **Μέ τήν ΕΟΚ δέν ἔχει ἡ Εὐρώπη μέλλον.** Φυσικά τά Εὐρωπαϊκά Ἔθνη θά ἔπρεπε νά ἔχουν οἰκονομική συνεργασία καί νά ἐργάζονται ἀπό κοινοῦ.
ΤΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ: Ἡ γνώμη σου γιά τόν στρατηγό Φράνκο;
Κρίστιαν Ρουΐθ: Θά μποροῦσα νά τόν χαρακτηρίσω ὡς ἕναν κακό πολιτικό, ἕναν πετυχημένο στρατιωτικό κατά τόν ἐμφύλιο πόλεμο, ἀλλά μετά ἔχει μία μπερδεμένη πολιτική. Εἶναι δύσκολο νά τόν κρίνουμε διότι ἄλλοτε ἦταν Φαλαγγίτης, ἄλλοτε Καθολικός καί Μοναρχικός. Πράγματα δηλαδή ἀσυμβίβαστα μεταξύ τους. Τά θετικά του σταματᾶνε τό 1945. Μετά ἔκανε λάθη. Ἴσως γιατί δέν ἦταν πολιτικός.
ΤΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ: Ἡ γνώμη σου γιά τόν ἡγέτη τῶν ἀναρχικῶν, τόν Durruti;
Κρίστιαν Ρουΐθ: Ὑπάρχουν ὁρισμένα πρόσωπα στήν ἱστορία, πού τήν στιγμή πού ἔπρεπε ἦταν πραγματικά Ἐπαναστάτες. Μετά ὅμως ἔγιναν μύθος. Πιστεύω ὅτι αὐτό συμβαίνει καί μέ τόν Durruti. Ἦταν ἐπαναστάτης, ἀγωνίσθηκε γιά τίς ἰδέες του, ἀλλά οἱ συνεχιστές του τόν ἀπομυθοποίησαν. Τοῦ ἔδωσαν τόση φήμη πού δέν τήν ἄξιζε.
ΤΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ: Κρίστιαν, εἶσαι Ἐθνικιστής, Ἐπαναστάτης ἤ Ἐθνικοσοσιαλιστής;
Κρίστιαν Ρουΐθ: Φυσικά ἐθνικοσοσιαλιστής. **Μπορεῖς ὅμως νά εἶσαι καί τά δύο.** Ἄλλο τώρα ἄν ὑπάρχουν ἐθνικιστές ἐπαναστάτες πού δέν θέλουν νά εἶναι ἐθνικοσοσιαλιστές.
ΤΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ: Πιστεύεις ὅτι ὁ ἐθνικοσοσιαλισμός εἶναι ὁ σωστός δρόμος γιά τήν Ἱσπανία καί τήν Εὐρώπη σήμερα;
Κρίστιαν Ρουΐθ: Τό μεγαλύτερο λάθος πολλῶν ἐθνικοσοσιαλιστῶν σήμερα, εἶναι ὅτι ἀρνοῦνται τόν ἐθνικοσοσιαλισμό. Θά ρωτήσω ἐγώ τώρα τούς ἐθνικιστές ἐπαναστάτες. Πιστεύετε ὅτι μπορεῖτε νά ἀγωνίζεστε στή σημερινή κοινωνία χωρίς νά σᾶς κατηγορήσουν γιά ἐθνικοσοσια-

λισμό; Τούς ἀπαντῶ ΟΧΙ. Στό τέλος θά σᾶς κατηγορήσουν. Ὁτιδήποτε καί νά κάνετε. Τόν Μπενουά τόν κατηγοροῦν ὅτι εἶναι ἐθνικοσοσιαλιστής. Ἄν κάποιος ὑποστηρίζει τόν ἐθνικοσοσιαλισμό καί ἀρχίσει νά μιλᾶ γι' αὐτόν, γιά τήν ἀνεργία, γιά τήν ἄμυνα τῆς χώρας του, γιά τήν οἰκονομία, μέ τόν καιρό δέν θά τόν ρωτήσουν ἐάν ὁ Χίτλερ «σκότωσε 6 ἑκατομμμύρια Ἑβραίους». Καί ἄν τόν ρωτήσουν, πρέπει νά ἀπαντήσει τήν ἀλήθεια. **Ὅτι ὁ Χίτλερ δέν «σκότωσε 6 ἑκατομμύρια Ἑβραίους».** Ἔτσι καθαρά. Ἀλλοιῶς ἔχουμε τή Νέα Δεξιά στή Γαλλία, τούς νεο - συντηρητικούς στήν Ἀμερική καί στήν Εὐρώπη. Λένε τά ἴδια πράγματα στόν ἀγῶνα ἐναντίον τοῦ Σιωνισμοῦ καί ὑποστηρίζουν τήν ΑΛΗΘΕΙΑ γιά τό τί συνέβη στή δεκαετία τοῦ 1930 καί τό 1945.

ΤΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ: Πῶς βλέπεις τή διάρθρωση πού πρέπει νά ἔχει ἡ οἰκονομία;

Κρίστιαν Ρουΐθ: Στήν ἀρχή, ἀγῶνας ἐναντίον τῆς «πίστεως» (ἐννοεῖ τήν οἰκονομική σημασία τοῦ ὅρου «πίστη») πού ἡ σημερινή σοσιαλιστική κυβέρνηση ἐπίσης προσπαθεῖ νά κάνει. Γιατί μία χώρα πρέπει νά στηριχθεῖ στόν πλοῦτο της καί ὄχι στήν «πίστη». Γιατί οἱ τράπεζες, μέσω τῆς «πίστεως», μποροῦν νά καταστρέψουν τήν οἰκονομία μιᾶς χώρας. Σήμερα, πολλές κυβερνήσεις χωρίς νά εἶναι Ε.Σ. τό ἔχουν καταλάβει αὐτό. Ἡ φορολογία εἶναι ὁ πιό εὔκολος τρόπος γιά τίς παροῦσες κυβερνήσεις γιά νά συγκεντρώνουν χρήματα. Φορολογία πού εἶναι ἀντιλαϊκή (π.χ. ὁ ΦΠΑ). Δέν εἶναι πάντως ἀπαραίτητη ἡ ἐθνικοποίηση τῶν τραπεζῶν. Ἐάν ἡ Πολιτεία πάρει τέτοια μέτρα ὥστε νά ἀποφευχθοῦν οἱ «νόμιμες κλοπές» μπορεῖ νά ὑπάρξει ἰδιωτική τράπεζα καί σέ Ε.Σ. καθεστώς.

ΤΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ: Ποιές εἶναι οἱ σχέσεις σας μέ τίς ἄλλες ὀργανώσεις;

Κρίστιαν Ρουΐθ: Πιστεύω ὅτι τά τελευταῖα χρόνια οἱ σχέσεις μας καλυτέρευσαν. Σήμερα ὑπάρχουν πολύ καλές σχέσεις μέ ὀργανώσεις πού ἕως χθές δέν λέγαμε οὔτε καλημέρα. Κι αὐτό γίνεται ὄχι γιατί κάνουμε κοινό ἀγῶνα, ἀλλά γιατί ὁ ἕνας σέβεται τόν ἄλλο.

ΤΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ: Θά μποροῦσες νά μᾶς ἀναφέρεις τίς «κρίσεις» πού πέρασε τό CEDADE;

Κρίστιαν Ρουΐθ: Τό CEDADE ἦταν μία μικρή ὀργάνωση. Τήν ἐποχή ὅμως πού ἡ τηλεόραση ἄρχισε νά δείχνει τό «ὁλοκαύτωμα», τό CEDADE ἔκανε μία ἐκστρατεία ἐναντίον του. Πολύ σοβαρή καί τεκμηριωμένη. Αὐτόματα ἔχει μέλη σ' ὅλες τίς πόλεις καί χωριά. Ἡ ἐπιτυχία ἦταν ἀνεπανάληπτη. Ἀπό τό 1979 ἕως τό 1984 ὅμως πέφτουμε. Εἶναι ἡ ἀλήθεια. Λείπουν τά μέλη διότι δέν ὑπάρχει ἡ ἐπιτυχία. Ὁ κόσμος δέν πλησιάζει τίς ὀργανώσεις πού δέν ἔχουν ἐπιτυχίες. Μετά τό 1984 ξαναρχίζει τό «τρέξιμο». Ἕνας καινούργιος σταθμός θά μπορούσαμε νά ποῦμε. Σήμερα τό CEDADE ξέρει τί ζητᾶ. Ὁ ἀγῶνας μας ἔχει στραφεῖ στήν ἀναθεώρηση κι ἔχουμε μεγάλες ἐπιτυχίες.

ΤΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ: Ποιά εἶναι ἡ γνώμη σας γιά τήν Ἰσλαμική Ἐπανάσταση;

Κρίστιαν Ρουΐθ: Στήν ἀρχή, ὅταν ὁ ἀγῶνας ἦταν ἐναντίον τοῦ Σάχη καί ὅλων τῶν ἀντιδραστικῶν εἶχε τήν ὑποστήριξή μας. Τί ἔγινε μετά; Μέ τόν θάνατο τοῦ Χομεϊνί ἔχουμε ἕναν νέο σταθμό. Ἴσως ἄν ζοῦσε 10 χρόνια ἀκόμα, νά γινόταν ὅ,τι ἔγινε στήν Ἱσπανία μέ τόν Φράνκο. Τώρα, χάριν τοῦ ἐκμοντερνισμοῦ τῆς χώρας, ἴσως χάσει τήν ἐπαναστατικότητά της ἡ Περσία. **Ἐμεῖς σεβόμαστε τήν Ἰρανική Ἐπανάσταση. Κι αὐτοί ὅμως πρέπει νά σεβασθοῦν τή δική μας.** Ἡ Ἰρανική Ἐπανάσταση δέν μπορεῖ νά μεταφερθεῖ στή Δύση λόγω διαφορετικοῦ πολιτισμοῦ. Αὐτό ἰσχύει καί γιά ἐμᾶς. Εἶναι δύο διαφορετικές ἐπαναστάσεις.

ΤΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ: Ποιά εἶναι ἡ γνώμη σου γιά τήν περεστρόϊκα;
Κρίστιαν Ρουΐθ: Ὁ κομμουνισμός εἶναι πιό ἐπικίνδυνος γιά τήν Εὐρώπη σήμερα μέ τήν περεστρόϊκα. Ἐπειδή ὁ κόσμος γύρισε τήν πλάτη του στόν κομμουνισμό, δημιούργησαν τήν περεστρόϊκα γιά νά στρέψει ὁ κόσμος τό βλέμμα του στή Ρωσία, περιμένοντας νά γίνει κάτι ἀπό ἐμᾶς.
ΤΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ: Ποιά πολιτική προσωπικότητα σήμερα θαυμάζεις;
Κρίστιαν Ρουΐθ: Καμμία. Κανένας τους δέν ἀξίζει τίποτα. Θαυμάζω ὅμως ὅλους αὐτούς πού ἀγωνίζονται, ἀπό τούς οἰκολόγους ἕως αὐτούς πού μάχονται πραγματικά κατά τῶν ναρκωτικῶν.
ΤΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ: Πῶς βλέπεις τόν Ραίμ καί τή «Δεύτερη ἐπανάσταση»;
Κρίστιαν Ρουΐθ: Ὑπάρχουν πολλά σκοτεινά σημεῖα σ' ἐκείνη τήν ἐποχή. Ὁ Χίτλερ ὅμως παίρνοντας αὐτή τήν ἀπόφαση ἤξερε τί ἔκανε. Ὄχι ὅτι δέν ἀναγνωρίζω τήν ἀξία τῶν S.A. γιά τό κίνημα ἐκείνη τήν περίοδο. Ἡ ἐκκαθάριση τοῦ Ραίμ δέν πιστεύω ὅτι ἔγινε ἀπό τόν Χίτλερ, διότι εἶχε βλέψεις (ὁ Χίτλερ) γιά τήν ἀρχηγία.
ΤΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ: Ποιά εἶναι ἡ γνώμη σου γιά τήν ὁμοφυλοφιλία;
Κρίστιαν Ρουΐθ: Σήμερα μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι ζοῦμε σέ μία ὁμοφυλοφιλική κοινωνία. Αὐτό δέν σημαίνει ὅτι πρέπει νά προσέχουμε τίς «κινήσεις» μας, γιά νά μήν μᾶς κατηγορήσουν ὡς ὁμοφυλοφίλους. **Αὐτοί ὅμως πού διοικοῦν ἕνα κίνημα πρέπει νά εἶναι καθρέπτες.** Ἄν κάποιος πολίτης εἶναι ὁμοφυλόφιλος εἶναι δικό του πρόβλημα καί ἀρρώστεια. **Γιατί ἡ ὁμοφυλοφιλία εἶναι ἀρρώστεια. Μία ἀρρώστεια σωματική, πνευματική, ψυχική.** Φυσικά ἐμεῖς πρέπει νά ἀγωνισθοῦμε ἐναντίον τῆς ΠΑΡΑΚΜΗΣ καί τῆς ὁμοφυλοφιλίας. Δέν πρέπει νά ἐξετάζουμε μέ τά ἴδια κριτήρια αὐτόν πού ἔγινε ὁμοφυλόφιλος ἀπό θέμα ὁρμονῶν (ὀργανικῶν), μέ αὐτόν πού ἔγινε ἀπό βίτσιο καί ἡδονή. Σήμερα στά περίπτερα μπορεῖ νά δεῖς 47 διαφορετικά περιοδικά ὁμοφυλοφίλων. Ἕνα ἀγόρι ἤ κορίτσι 15 ἐτῶν, πού περνᾶ μία δύσκολη φάση ἡλικίας, βλέποντας αὐτά μπορεῖ νά πέσει σέ λάθη, πού θά τοῦ κοστίσουν γιά ὅλη του τή ζωή. Ἐμεῖς πρέπει νά ἀγωνισθοῦμε ὥστε ἕνα 15χρονο παιδί νά μπορεῖ νά ζήσει μία φυσιολογική ζωή δίχως «πειρασμούς», χωρίς προκαταλήψεις ἤ σεξουαλικούς φιλελευθερισμούς πού εἶναι παγίδες.
ΤΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ: Τί πιστεύεις γιά τόν ἐλεύθερο ἔρωτα;
Κρίστιαν Ρουΐθ: Ὑποστηρίζουμε τό ζευγάρι, τήν οἰκογένεια σάν βάση τῆς κοινωνίας. Ὑποστηρίζουμε τήν ὑπευθυνότητα. Ἄν ἕνα κορίτσι 15 ἐτῶν μείνει ἔγκυος καί τό ρωτήσεις «γιατί», δέν ξέρει νά σοῦ ἀπαντήσει. Δέν εἶναι προετοιμασμένο νά γίνει μητέρα ἤ ἕνα ἀγόρι πατέρας. Τώρα, ἕνα ζευγάρι τί κάνει στήν προσωπική του ζωή δέν ἐνδιαφέρει τήν Πολιτεία.
ΤΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ: Τί πρόγραμμα ἔχετε γιά τό μέλλον;
Κρίστιαν Ρουΐθ: Ἐργαζόμαστε γιά τή δημιουργία ἑνός Εὐρωπαϊκοῦ ἐθνικοσοσιαλιστικοῦ κινήματος. Πού φυσικά θά βαδίσει στήν ἐποχή του. Δέν θά μποροῦσα νά πῶ σέ πόσα χρόνια. Ὅταν θά ἔχουμε τόν κόσμο μας ἕτοιμο.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΑΓΚΗ

Χρόνια τώρα, ακούμε με σεβασμό τις μαρτυρίες των ηλικιωμένων, που αναφέρονται με αγάπη για το βασανισμένο και παραμελημένο αυτό κομμάτι της Ελλάδας, που κληρονομικά ταχτήκαμε να υπηρετήσουμε.

Η ακριτική και ευαίσθητη Θράκη λίγο πριν το έτος 2000.

Γνωστή σε πανελλήνια κλίμακα σαν τόπος εξορίας και δυσμενών μεταθέσεων.

Θωρακισμένη σαν αστακός απέναντι στους αιώνιους γείτονές μας και υποχρεωτικός τόπος καρριέρας των στρατιωτικών.

Ο συνηθέστερος χώρος που θυμούνται οι πολιτικοί για αναπτυξιακές εξαγγελίες, τις παραμονές των βουλευτικών εκλογών.

Η Θράκη σήμερα. Εγκατελειμένη από την αδιαφορία των Κυβερνήσεων, ζητάει ειδικά κίνητρα , που θα την βγάλουν από το αδιέξοδο και θα την οδηγήσουν στην ανάπτυξη.

Τα προβλήματα που τόσα χρόνια συσσωρεύονται δημιούργησαν ένα ανυπέρβλητο όγκο που παρεμποδίζει την πρόοδο, ενώ παράλληλα καταδικάζει την περιοχή σε οικονομικό μαρασμό.

Οι αναπτυξιακοί νόμοι και οι πενιχρές επιδοτήσεις δεν έφεραν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Οι λίγες βιομηχανίες που δημιουργήθηκαν δεν στάθηκαν ικανές για να σταματήσουν τη φυγή των νέων. Μια φυγή που άρχισε το 1960 με μαζικές μεταναστεύσεις στο εξωτερικό και συνεχίζεται μέχρι σήμερα με προορισμό τα μεγάλα αστικά κέντρα.

Μειώνεται λοιπόν και ο γόνιμος Ελληνικός πληθυσμός της Θράκης, ενώ αντίθετα αυξάνεται με γρήγορο ρυθμό το μουσουλμανικό στοιχείο των νομών Ροδόπης και Ξάνθης. Βασική αιτία η έλλειψη προγραμματισμού ελέγχου των γεννήσεων, στους πιο παραπάνω Νομούς.

Αλλά η αδιαφορία δεν σταματάει εδώ. Ολόκληρη η Θράκη πέφτει θύμα της αχαλίνωτης Τουρκικής Ραδιοφωνικής προπαγάνδας εξ αιτίας ενός ραδιοφωνικού σταθμού που λειτουργεί εδώ και αρκετό καιρό στην Ανδριανούπολη. Ιδιαίτερα ο Νομός 'Εβρου δυσκολεύεται να παρακολουθήσει στα FM κύμματα το Α΄ πρόγραμμα, διότι στην ίδια συχνότητα εκέμπει και ο Τουρκικός ραδιοσταθμός.

Η Ορεστιάδα, το Διδυμότειχο, το Σουφλί και η Αλεξανδρούπολη ακούνε τα νέα της ...Τουρκίας.

Και τίθεται το ερώτημα: Μόνο για τις παραβιάσεις εναερίου χώρου υπάρχουν διαβήματα;

Στον ευαίσθητο τομέα της υγείας οι αριθμοί μιλούν από μόνοι τους.

Τη στιγμή που αρκετά αγροτικά ιατρεία δεν έχουν προσωπικό και τα νοσοκομεία της Θράκης δεν επαρκούν για να στεγάσουν αρρώστους, οι Τούρκοι έστησαν στη μικρή Ανδριανούπολη νοσοκομειακή μονάδα 1.200 κρεβατιών.

Η ανωτέρω αντιπαράθεση μόνο για την Ιστορία!

Παρ' όλα λοιπόν τα αναπτυξιακά κίνητρα και τις παροχές που «δίδονται» κάθε χρόνο από την πολιτεία το οδικό δίκτυο της Θράκης θυμίζει σεληνιακό τοπίο, ενώ η αστάθεια τάσεως του ρεύματος που προμηθευόμαστε από την Βουλγαρία, καταστρέφει τις ηλεκτρικές και ηλεκτρονικές συσκευές.

Κι αυτά συμβαίνουν το έτος 1991 τη στιγμή που η περιοχή αυτή θεωρείται - έστω στα χαρτιά - προνομιούχος.

Βέβαια κάθε τόπος έχει και τα δικά του προβλήματα.

Αλλά όταν πρόκειται για μεθοριακή γραμμή οι συσχετισμοί των πραγμάτων αλλάζουν. Επισέρχεται τότε ο παράγων «εθνική ανάγκη» που σταθεροποιεί την κατάσταση και απαλείφει τα μειονεκτήματα, δημιουργώντας έτσι παράλληλα με την στρατιωτική και οικονομική θωράκιση. Δεν αρκούν λοιπόν μόνο ο στρατός και τα παχιά λόγια για ν' αναπτυχθεί και να ισχυροποιηθεί η Θράκη. Απαιτείται ταυτόχρονα και ιδιαίτερη κρατική μέριμνα με την διαμόρφωση ειδικών κινήτρων που θα σταθούν ικανά νά προστατέψουν τους επιχειρηματίες σε παραγωγικές επενδύσεις. Χρόνια τώρα γράφουν και λένε τα ίδια πράγματα. Δυστυχώς όμως, κανείς εκτός των ντόπιων δεν συναισθάνεται τι σημαίνει ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΑΓΚΗ. Δυστυχώς...

ΘΡΑΚΙΩΤΗΣ

110 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΔΗΜ. Σ. ΣΟΥΤΖΟΥ

ΟΙ ΣΚΛΗΡΟΙ ΚΑΙ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΩΝ ΘΕΣΣΑΛΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΥΤΕΡΙΑ ΤΟΥΣ

῾Η Θεσσαλία, πού ἀποτελεῖ τήν κεντρικώτερη περιοχή τῆς σημερινῆς ῾Ελλάδας, στά μαῦρα χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας, ἐξ αἰτίας τοῦ ἀπέραντου κάμπου της, ἀπετέλεσε τό ἐπίκεντρο τῆς ᾿Οθωμανικῆς κυριαρχίας στόν ἑλληνικό χῶρο.

῎Αν ὅμως, ἡ θεσσαλική πεδιάδα ὑπέφερε περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλο ἑλληνικό κομμάτι κάτω ἀπό τό βάρος τῆς Τουρκικῆς σκλαβιᾶς, τά γύρω βουνά της ἀποτελοῦσαν πάντα καταφύγια μά καί ὁρμητήρια τῆς ῾Ελληνικῆς λευτεριᾶς. ῾Ο ῎Ολυμπος, ἡ ῎Οσσα, τό Μαυροβούνι, τό Πήλιο, τά ῎Αγραφα, τά Χάσια, ὁ Κόζακας, ἡ Πίνδος, κράτησαν σ' ὅλα τά μαῦρα χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας, ἄσβηστη τήν ῾Ελληνική ἐθνική φλόγα, ἀδάμαστα προπύργια τῆς ἀνυπόταχτης κλεφτουριᾶς.

Περίφημοι καί γενναῖοι κλεφταρματωλοί ξεπετάχτηκαν ἀπό τά Θεσσαλικά βουνά· ὅπως ὁ ἁρματωλός καί κουρσάρος Χασιώτης Καζαβέρης, ὁ Βλαχοποιμένας Λιάκος Παναρίτης, ὁ Γιώτης ὁ Μπαρτζώκας, ὁ ᾿Αριστείδης μέ τά παιδιά του Κυριάκο, Μῆτρο καί Γιάννη πού διετέλεσαν ἁρματωλοί στό Πήλιο καί τά ἐγγόνια του Χρόνη καί Θανάση, οἱ Τζαχιλαῖοι Δῆμος καί Γιῶργος ἀπ' τή Ραψάνη πού ἔδρασαν καί στά κουρσάρικα τοῦ Βορείου Αἰγαίου καί κυρίως οἱ Μπαχαβαῖοι πού κρατοῦσαν ἀπό τό βλαχοχῶρι τῶν Τρικάλων Δομένικο. ῎Αλλοι ξακουσμένοι καπεταναῖοι πού ἔδρασαν στήν ὀρεινή Θεσσαλία ἦταν τό μικρό Χορμόπουλο καί οἱ Μπουκουβαλαῖοι στ' ῎Αγραφα, ὅπου διετέλεσε ἁρματωλός κι ὁ σταυροαετός τῆς Ρούμελης Γεώργιος Καραϊσκάκης, οἱ Στουρναραῖοι στόν ᾿Ασπροπόταμο, οἱ Λαζαῖοι στά Χάσια, ὁ Νικοτσάρας, ὁ Ζῆδρος κι ὁ Καραλῆς στόν ῎Ολυμπο, ὁ Μακρυθανάσης κι ὁ Μακρόπουλος στόν Κίσσαβο, ὁ Μπασδέκης, ὁ Καρατάσος κι ὁ Γάτσος στό Πήλιο καί τέλος οἱ θρυλικοί Κατσαντωναῖοι.

᾿Αλλά κι ὁ μεγαλομάρτυρας καί προφήτης τῆς ῾Ελληνικῆς Λευτεριᾶς ἦταν γέννημα τῆς Θεσσαλικῆς γῆς:

῾Ο Βελεστινλῆς ὁ Ρήγας!

Δύο ἐπαναστάσεις ξεκίνησαν ἀπό τή Θεσσαλία στά χρόνια τῆς σκλαβιᾶς:

῾Η πρώτη ξεκινάει γύρω στά 1601 ἀπ' τ' ῎Αγραφα καί τόν ᾿Ασπροπόταμο, εἶναι ἡ ἐπανάσταση τοῦ μητροπολίτη Τρίκης Διονυσίου τοῦ Σκυλοσόφου πού θά κατορθώση νά πατήση καί τά Γιάννενα, μά πού στό τέλος δέν θά μπορέση νά ἀντιμετωπίση τό πλῆθος τῶν Τούρκων πού θά τόν πιάσουν καί θά τόν γδάρουν ζωντανό.

῾Η δεύτερη, θά ἐκδηλωθῆ λίγα χρόνια πρίν ἀπ' τήν μεγάλη ἐπανάσταση τοῦ '21, μέ ἀρχηγό ἐπίσης ἱερωμένο, τόν περίφημο καί γενναῖο Παπαθύμιο Βλαχάβα ἀπ' τή Χασιώτικη κλεφταρματωλική γενιά πού προαναφέραμε. Γέννημα καί θρέμμα τῆς Θεσσαλίας.

῾Η παλληκαριά του καί οἱ θρῦλοι πού τήν περιβάλλουν, ἀποτέλεσαν πηγή ἐμπνεύσεως στόν ἐθνικό μας ποιητή ᾿Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, πού τοῦ ἀφιέρωσε τό ἐπικό ποίημα, ἀπ' ὅπου παίρνουμε ἐδῶ μερικούς στίχους:

ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΒΛΑΧΑΒΑΣ
Τά δύο βουνά

Βλαχάβα ποιός σ' ἐγέννησε, ποιά μάνα, ποιός πατέρας;
῾Ο ῎Ολυμπος ἀγάπησε τήν ὤμορφη τήν ῎Οσσα
Τήν ῎Οσσα τήν περήφανη τήν πολυγυρεμένη.
Χρόνους πολλούς τήν ἔβλεπε μ' ἐρωτεμένο μάτι
Κ' ἐκείνη σάν κ' ἐντρέπεται καί σάν καί τόν φοβᾶται.
Μιά νύχτα, ἦταν ἄνοιξι, χαρά θεοῦ, γαλήνη
Λάμπουν τ' ἀστέρια τοὐρανοῦ, τό φῶς τους τρεμουλιάζει,
Σάν νἄχαν ἔρωτα κρυφό καί φλογοκαρδιοχτύπι.
Βελάζουνε τά πρόβατα, λαλοῦνε τά κουδούνια
Τοῦ κοπαδιοῦ, πού βόσκοντας διαβαίνει τό λιβάδι,
Καί κἄπου κἄπου ἀκούγεται τοῦ ποιστικοῦ φλογέρα
Νά ναναρίζη ἐρωτικά τά δέντρα, τά λουλούδια.
Τέτοιαν νυχτιάν ἐδιάλεξεν ὁ ῎Ολυμπος στήν ῎Οσσα
Νά δείξει τήν ἀγάπη του νά πῆ τόν ἔρωτά του.
Κοιτάξετε τό σαστικό πῶς εἶναι στολισμένος!
Κρυφομιλοῦνε τά βουνά ὁλονυχτῆς ρωτιῶνται.
Καί σάν ἐβγῆκε ὁ αὐγερινός κι ἀρχίσανε τά ρόδα
Νά ξεφυτρώνουν τῆς αὐγῆς ψηλά στά κορφοβούνια.
῾Ο ῎Ολυμπος ἐκοίταξε τήν ὤμορφη τήν ῎Οσσα.
Τήν εἶδε πού κοκκίνιζε σά ντροπαλή παρθένο.

Καί γέρνει, γέρνει τήν κορφή καί τή φιλεῖ στό στόμα.
Κ' εὐθύς μ' ἐκεῖνο τό φιλί, ποὔναι ζωή καί φλόγα.
'Ανάφτουν, ζωντανεύουνε τῆς νειόνυφης τά σπλάχνα,
Καί δέν ἐπέρασε καιρός, χρόνοι πολλοί καί μῆνες,
Πάκούστηκε σά μιά βοή μές τ' Ἄγραφα στόν Πίνδο
Τάρματωλοῦ τό πάτημα τοῦ φοβεροῦ Βλαχάβα.

Ἡ κλεφταρματωλή γενιά τῶν Μπλαχαβαίων ἀρχίζει ἀπό τόν πατέρα τοῦ Θύμιου, Γεροθανάση Μπλαχάβα (1725 - 1795) πού εἶχε τέσσερις γυιούς. Ὁ Θύμιος γεννήθηκε στή Σμόγιαννη στά 1770 κι ἔγινε παπᾶς χωρίς ὅμως νά ἐγκαταλείψη τήν ἁρματωλική παράδοση τοῦ πατέρα του πού τόν διαδέχτηκε στό ἁρματωλίκι του, πού ἐκάλυπτε κάπου 80 - 90 χωριά.

Στά 1798 βγῆκε κουρσάρος στό Βόρειο Αἰγαῖο γιά πρώτη φορά, σέ λίγο ὅμως ξαναγύρισε στό ἁρματωλίκι του.

Στά 1808 ταυτόχρονα μέ τή Σερβική ἐπανάσταση τοῦ Καραγεώργη τῆς Σερβίας, τόν Φεβρουάριο, μάζεψε ὅλους τούς καπεταναίους στόν Ὄλυμπο ὅπου τόν ἀναγνώρισαν γιά ἀρχηγό καί προετοίμασε ἐπανάσταση ἐναντίον τοῦ 'Αλῆ Πασᾶ. Δυστυχῶς ἔπεσε προδοσία καί οἱ ἐπαναστάτες ἀναγκάστηκαν νά ἐκδηλωθοῦν πρόωρα πρίν συγκεντρωθοῦν ὅλα τά καπετανάτα, μέ ἀποτέλεσμα νά συντριβοῦν ἀπό τά στρατεύματα τοῦ Σατράπη τῶν 'Ιωαννίνων.

Μετά τήν ἀποτυχία αὐτή, ὁ Παπαθύμιος τράβηξε γιά τόν Ὄλυμπο κι ἀπό κεῖ γιά τή Σκιάθο ὅπου ξαναβγῆκε στή θάλασσα μέ τά κουρσάρικα ὡς τά 1711. Τότε δέχτηκε νά παραδοθῆ καί νά προσκυνήση τόν Τοῦρκο 'Αρχιναύαρχο Καπουδάν Πασᾶ γιά νά ξαναπάρη τό ἁρματωλίκι του. Ὁ τελευταῖος ὅμως τόν παρέδωσε στόν 'Αλῆ Πασᾶ πού τόν θανάτωσε μέ σκληρά βασανιστήρια. Ὁ θρῦλος ὅμως τοῦ Παπαθύμιου τοῦ Βλαχάβα ἔμεινε ζωντανός στίς ψυχές τῶν Θεσσαλῶν.

Σέ λίγα χρόνια ξέσπασε ἡ ἐπανάσταση τοῦ '21. Ὁ Θεσσαλικός κάμπος ἔγινε χῶρος συγκεντρώσεως τῶν Σουλτανικῶν στρατευμάτων κι ἔτσι ἡ Θεσσαλία δέν μπόρεσε νά δώση τό μεγάλο «παρών» στόν 'Αγῶνα, ὅπως ἔγινε σ' ἄλλες περιοχές τῆς 'Ελλάδος. Ἄλλωστε δέν εἶχαν σβήσει ἀπό τή μνήμη τῶν Θεσσαλῶν οἱ ἄγριες σφαγές πού εἶχαν γίνει στή περιοχή τους — οἱ μεγαλύτερες σ' ὅλη τήν 'Ελλάδα — 50 χρόνια πρωτύτερα στά 1770, στά 'Ορλωφικά.

'Εν τούτοις, ξεσηκώθηκαν τά Πηλιοχώρια μέ τόν φιλικό Ἄνθιμο Γαζῆ καί τούς καπεταναίους Γιάννη Δήμου, Κυριάκο Μπασδέκη, Καρατάσο, Γάτζο, Μπίνιο καί ἄλλους. 'Επίσης σημειώθηκαν ἀνάλογες ἐπαναστατικές ἐκδηλώσεις στόν 'Ασπροπόταμο καί στ' Ἄγραφα ὅπου ἔγιναν ἀρκετές σκληρές μάχες.

'Αλλά οἱ Θεσσαλοί ἐπαναστάτες μπροστά στόν συντριπτικό ὄγκο τῶν Σουλτανικῶν στρατευμάτων ἀναγκάστηκαν νά διαλυθοῦν καί νά τραβήξουν πρός ἄλλες περιοχές τῆς ἐπαναστατημένης 'Ελλάδος γιά νά συνεχίσουν τόν ἀγῶνα.

Ἔτσι στό μικρό ἑλλαδικό κρατίδιο τοῦ 1830, ἡ Θεσσαλία ἔμεινε ἀπ' ἔξω. Οἱ Θεσσαλοί ὅμως δέν τό πῆραν ἀπόφαση νά τό βάλουν κάτω. Θ' ἀρχίση σέ λίγο μία νέα σειρά ἐπαναστατικῶν ἐξεγέρσεων.

Οἱ φοβερές συνθῆκες τῆς Τουρκικῆς σκλαβιᾶς πού γιά τήν γειτονική Ρούμελη, τό Μωριά, τήν Εὔβοια, τίς Σποράδες καί τίς Κυκλάδες ἀποτελοῦσαν μία θλιβερή ἀνάμνηση, γιά τή Θεσσαλία (ὅπως ἄλλωστε καί γιά τά ἄλλα ἀκόμα ἀλύτρωτα ἑλληνικά χώματα) ἀποτελοῦσε μία σκληρή καί ἀδυσώπητη πραγματικότητα. Κι ὁ πόθος γιά τή λευτεριά καί γιά τήν ἕνωση μέ τό νέο 'Ελληνικό Βασίλειο ὅσο πήγαινε καί γινόταν πιό φλογερός καί πιό ἀβάστακτος. Ἔπρεπε ὅμως νά διαμορφωθοῦν κατάλληλες συνθῆκες γιά ἕνα ἀποτελεσματικό ξεσηκωμό. Ἔτσι κύλησε ἕνα τέταρτο περίπου τοῦ αἰῶνα. Καί τότε παρουσιάστηκε ἡ κατάλληλη εὐκαιρία. Ἦταν ὁ Κιρμαϊκός πόλεμος πού ξέσπασε στά 1853. 'Απ' τή μιά μεριά ἡ Ρωσία κι ἀπ' τήν ἄλλη ἡ Τουρκία μέ συμμάχους καί ὑποστηρικτές τούς Ἄγγλους καί τούς Γάλλους, μέ τήν ἔνοπλη συμμετοχή τοῦ Πεδεμοντίου καί τή διπλωματική συμπαράσταση τῆς Πρωσίας καί τῆς πάντοτε φιλότουρκης Αὐστρίας. Ὁ σκλαβωμένος 'Ελληνισμός ξεσηκώνεται κι ὁ ἐλεύθερος 'Ελληνισμός ἀναταράσσεται. Εἶναι ἡ συνέχεια τοῦ μεγάλου '21 γιά τήν ὁλοκλήρωσή του. Ὅλοι στ' ἅρματα! στό πλευρό τῆς Ρωσίας καί μπροστά στό ἑνωμένο δεσποτικό εὐρωπαϊκό κατεστημένο τῆς ἐποχῆς, πού ἔρριχνε ὅλο του τό βάρος γιά νά ὑποστηρίξη τήν Τουρκική βαρβαρότητα, ὀρθώνεται ἕνας κόσμος καταπιεζομένων πού ἀγωνίζεται γιά τή λευτεριά του, γιατί ἐκτός ἀπ' τούς ἀλύτρωτους Ἕλληνες ἔχουν ἀναστατωθῆ καί οἱ ἄλλοι Βαλκάνιοι λαοί πού ὑφίστανται τήν Τουρκική ἀπολυταρχική κυριαρχία.

Μᾶς φωνάζουν καί Σέρβοι, μᾶς φωνάζουν καί Δάκες
Θεσσαλοί, Μακεδόνες, 'Ηπειρῶτες καί Θράκες
Καί ὁ Αἶμος εἰς Ἄθων καί ὁ Ἄθως εἰς Ὄσσαν
μεταφέρουν ἐκείνων τήν βροντόφωνον γλῶσσαν.
'Αντί σίτου πυρίτης εἰς τήν γῆν των σπαρμένη
ἕναν μόνον σπινθῆρα ἕναν μόνο προσμένει
τῆς 'Ελλάδος οἱ παῖδες σεῖς γενῆτε

σπινθῆρες στρατηγοί των γενῆτε καί τοῦ γένους σωτῆρες στήν παλάμην καί πάλι τό σπαθί, τό σπαθί καί τό αἷμα ποτάμι καί τό αἷμα ἄς χυθῆ!

Αὐτό ἦταν τό σάλπισμα τοῦ ἐθνικοῦ βάρδου 'Αλεξάνδρου Σούτσου, ἐκφραστικό τῶν αἰσθημάτων πού δονοῦσαν τότε τόν 'Ελληνισμό.

'Η ἐπαναστατική ἐξέγερση τῶν ἀλυτρώτων 'Ελλήνων ἄρχισε ἀπ' τήν "Ηπειρο καί δέν ἄργησε νά ἐπεκταθῆ στή Θεσσαλία, ὅπου δημιουργήθηκαν τρεῖς ἐπαναστατικές ἑστίες: Μία στ' "Αγραφα, μία στό Πήλιο καί μία στήν περιοχή Καλαμπάκας.

Τό κίνημα πρωτοεκδηλώνεται κατά τά τέλη 'Ιανουαρίου 1854 στήν περιοχή 'Αργιθέας 'Αγράφων, ὅπου 23 πρόκριτοι τῶν χωριῶν τῆς Δυτικῆς Θεσσαλίας συνῆλθαν στά «Μικρά Βραγγιανά» κι ὁρκίστηκαν νά πολεμήσουν γιά τή λευτεριά τους. Σύντομα καταφθάνουν πολλοί ἐθελοντές, ἀπ' τήν ἐλεύθερη 'Ελλάδα. Στίς 18 Φεβρουαρίου τά ἑνωμένα σώματα τοῦ Καταραχιᾶ, τοῦ Λεωτσάκου καί τοῦ Ζιάκα χτυπᾶνε στό χωριό Τσαμάσι 80 Τουρκαλβανούς καί τούς καταδιώκουν, σκοτώνοντας 20 ἀπ' αὐτούς. Τήν ἑπομένη στίς 19 Φεβρουαρίου στήν Ρεντίνα τῶν 'Αγράφων οἱ Θεσσαλοί καπεταναῖοι Νάκος Ρεντινιώτης, Γιῶργος Καραγκούνης, Κώστας Κορυμπᾶς, Α. Βίκος καί Γιῶργος Τσιμίδης ἐκδιώκουν τήν φρουρά τους ἀποτελουμένη ἀπό 75 Τουρκαλβανούς, ἐνῶ τήν ἴδια μέρα στή Χιλιαδοῦ τοῦ Δομοκοῦ οἱ Θ. Δυοβουνιώτης, 'Ιωάν. Καραχάλιος καί Π. Διστομίτης μέ τετρακόσια παλληκάρια χτυπᾶνε καμμιά ἑκατοστή Τουρκαλβανούς πού φεύγοντας ἐγκαταλείπουν 15 νεκρούς. Καί ὁ ἀγῶνας συνεχίζεται καί σ' ἄλλες περιοχές: τό Λουτρό, τά Τρίκαλα, τά Φάρσαλα, τόν 'Αλμυρό, τόν Πλάτανο, τήν Καρδίτσα, τόν Βόλο καί γενικώτερα στά Πηλιοχώρια πού ξεσηκώθηκαν κι αὐτά. 'Αρχηγός τῆς ἐπαναστάσεως εἶναι ὁ μοίραρχος Γεώργιος Φιλάρετος.

'Ο ἀγῶνας συνεχίζεται καί τόν Μάρτιο καί τόν 'Απρίλιο τοῦ 1854. Οἱ σοβαρώτερες ὅμως συγκρούσεις θά γίνουν στήν περιοχή Καλαμπάκας, ὅπου ὁ 'Ασπροποταμίτης ἀγωνιστής Στρατηγός Χριστόδουλος Χατζηπέτρος ἐπί κεφαλῆς 2.500 ἀνταρτῶν, κερδίζει σημαντικές μάχες ἐναντίον 4.000 Τουρκαλβανῶν. 'Η πρώτη μεγάλη νίκη του εἶναι στίς 10 Μαΐου καί ὁ ἀγῶνας θά συνεχιστῆ μέχρι τίς ἀρχές 'Ιουνίου πού θ' ἀναγκαστῆ ὁ Χατζηπέτρος ν' ἀποσυρθῆ πρός τ' "Αγραφα, γιατί ἐν τῷ μεταξύ ἔχει γίνη κατοχή τῆς 'Αθήνας ἀπό τούς συμμάχους τῆς Τουρκίας 'Αγγλογάλλους, πού ἀναγκάζουν τόν βασιλέα "Οθωνα νά σταματήση τόν ἀγώνα.

Γιά τήν ἐπανάσταση τοῦ '54 στή Θεσσαλία, ἄς δοῦμε τώρα μία ἔμμετρη περιγραφή τοῦ ποιητοῦ 'Αλεξάνδρου Σούτζου, ἀπό τά «ποιητικά ἀπομνημονεύματα τοῦ Κριμαϊκοῦ Πολέμου»:

Τρέχουσιν οἱ αἱμοβόροι Τοῦρκοι πρός τήν Θεσσαλίαν.
'Αλλ' αὐτῶν ὁ Χατζῆ - Πέτρος ἀνατρέπει τήν πορείαν, καί ἡ φοβερά του σπάθη, ὡς τό δρέπανον τούς στάχεις, κόπτει τρεῖς ἑκατοντάδας εἰς Λουτρόν, πεδίον μάχης.
Προχωρεῖ, τάς φάλαγγάς των πολεμῶν καί καταβάλλων εἰς Φανάριον, Καρδίτσαν καί πλησίον τῶν Τρικάλων·
ὁ Σελίμ - Πασᾶς δέ τότε, ὁ ἀπό τάς Πυραμίδας μέχρι τοῦ Πηλίου φέρων τῆς Αἰγύπτου τάς ἀκρίδας, ἀπό Βόλου εἰς Βελέσην μετ' ἐννεακισχιλίων ἔρχεται νά θέρη φθείρων τῶν Θετταλικῶν πεδίων.
Δύο του ὁ Χατζῆ - Πέτρος τάγματα πεζά φονεύει, καί τάς δεκατέσσαράς του ὀχυρώσεις κυριεύει.
Πλήν ὁ Φράσαλης ἐξ "Αρτης πρός βοήθειάν του τρέχει.
Τετρακισχιλίους γύπας 'Αλβανούς ὁπλίτας ἔχει·
νέαν δύναμιν καί τόλμην ὁ Σελίμ - Πασᾶς λαμβάνει, καί κατά τοῦ ἀποστάτου "Ελληνος ἐξαίφνης φθάνει.
Προσλαβών ὁ Χατζῆ - Πέτρος βοηθούς τούς Μακεδόνας, πρός ἐνίσχυσιν τῶν Γόμφων ἀνεγείρει προμαχῶνας καί καλεῖ ἁπανταχῶθεν τῶν 'Ελλήνων τούς σποράδας.
Φθάνει ὁ Πετροπουλάκης φέρων Σπάρτης τούς λογάδας· φθάνει ὁ Γιουροῦκος ἄνδρας ἄγων ἐκ τῆς Κορινθίας· φθάνει ὁ Πλαπούτας ἄνδρας ἄγων ἐκ τῆς 'Αρκαδίας, 'Εφορμῶσι τότε πάντες, καί ὁ Χατζῆ - Πέτρος πρῶτος· Τοῦρκοι, "Αραβες νικῶνται, καί εἰς τῆς νυκτός τό σκότος σπεύδοντες τόν βαθυρρείτην Πηνειόν νά διαβῶσι πνίγονται αὐτῶν οἱ πλεῖστοι καί ὀλίγοι τόν περῶσι.
Χιλιάδες ἑπτά ἦσαν τά σπαρέντα πτώματά των, καί ὁ ποταμός ἐξέμει τούτους ἀπό τῶν ἐγκάτων ἐπί δώδεκα ἡμέρας φρίττων πρός τήν δυσωδίαν καί τοῦ Νείλου νεκράν ῥίπτων ἔξω του τήν ἐκστρατείαν.
Οἱ δέ Τοῦρκοι τῶν Τρικάλων καί οἱ Τοῦρκοι τῆς Λαρίσης ἤδη ἔντρομοι, ζητοῦσιν εἰρηναίας διαλύσεις.

'Η τραγική γιά τόν 'Ελληνισμό ἔκβαση, τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου πού ἔληξε μέ τήν ἧττα τῆς Ρωσίας, ὑπῆρξε ὁ θρίαμβος τῆς Βρεττανικῆς πολιτικῆς πού ἦταν ἀμετακίνητα προσηλωμένη στό Δόγμα τῆς 'Ακεραιότητος τῆς 'Οθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας μέ τήν ἀντίστοιχη σταθερά ἀντιδραστική καί ἐχθρική στάση της, σέ κάθε 'Ελληνικό 'Απελευθερωτικό Κίνημα.

'Ακολουθῶντας αὐτή τήν πολιτική ἐπεδίωξε

καί πέτυχε τήν ἔξωση τοῦ Ὄθωνος στά 1861 πού ἀνεξάρτητα ἀπό τά ἐλαττώματά του ἦταν δοσμένος μ' ὅλη του τήν ψυχή στήν ἑλληνική ὑπόθεση. Κατάφερε νά φέρη στή θέση του ἕνα βασιλιά πού νά τόν ἔχη τοῦ χεριοῦ της (τόν Γεώργιο τόν Α') βραχυκλωμένο ἀπό πολιτικούς πού ἦταν τυφλά ὄργανα τῆς ἀνθελληνικῆς πολιτικῆς της. Χαρακτηριστικός τύπος πολιτικοῦ αὐτοῦ τοῦ εἴδους στάθηκε ὁ 'Επαμεινώνδας Δεληγεώργης, πού ἀλλοίμονο βρέθηκε ἐπί κεφαλῆς τῆς 'Ελληνικῆς κυβερνήσεως στά 1866, πού εἶχε κηρυχθῆ ἡ μεγάλη Κρητική ἐπανάσταση. Παρ' ὅλες αὐτές τίς ἀντιξοότητες, ὁ θρυλικός ἡρωϊσμός καί οἱ νικηφόρες μάχες τῶν Κρητικῶν ἐπαναστατῶν ἔδωσαν νέες εὐκαιρίες στούς ὑποδούλους τῶν ἀλυτρώτων ἑλληνικῶν περιοχῶν γιά καινούργιες ἐξεγέρσεις.

Ἔτσι πάλι ἡ Ἤπειρος καί ἡ Θεσσαλία πιάνουν καί πάλι τ' ἅρματα. Αὐτή τή φορά ὅμως οἱ ἐπαναστατικές ἑστίες εἶναι περιορισμένες. Στήν Ἤπειρο, τά Ραδοβίζια καί στή Θεσσαλία, τ' Ἄγραφα. Στά Ἄγραφα μέ ἀρχηγούς τόν Κυριάκη, τόν 'Αλεξανδρῆ, τόν Κατσούλα, τόν Γκούρα, τόν 'Αθάνατο, τόν Πολύζο, τόν Ἔξαρχο καί τόν Κατσαρό δίνονται σκληρές μάχες μέ τούς Τούρκους. 'Η 'Αγγλοκίνητη Κυβέρνηση ὅμως τοῦ Δεληγεώργη δέν δίνει καμμία βοήθεια, ἀντιθέτως στέλνει μηνύματα στούς ἐπαναστάτες νά καταθέσουν τά ὅπλα, παρά τή θερμή συμπαράσταση τοῦ 'Ελληνικοῦ λαοῦ. Στό τέλος, οἱ ἐπαναστάτες θά διαλυθοῦν καί στίς ἀρχές τοῦ 1867 ἡ ἐπανάσταση αὐτή θά σβήση, ἐνῶ ἄγρια ἀντίποινα θά ξεσπάσουν ἐκ μέρους τῶν Τούρκων στούς ἑλληνικούς πληθυσμούς τῆς 'Ηπειροθεσσαλίας.

Τό αἷμα ὅμως πού χύνεται γιά τή λευτεριά, ποτέ δέν πάει χαμένο. Δέν θά περάσουν πολλά χρόνια καί τόν 'Απρίλιο τοῦ 1877 θά ξεσπάση καινούργιος πόλεμος μεταξύ τῶν Τούρκων καί τῶν Ρώσων. 'Ακόμα μία εὐκαιρία γιά μία νέα ἐπανάσταση στή Θεσσαλία παρουσιάζεται, πού αὐτή τή φορά ὅμως θά εἶναι ἡ τελευταία καί τυχερή.

'Η ἔκρηξη τοῦ Ρωσοτουρκικοῦ πολέμου τοῦ 1877 ἦρθε σάν συνέπεια ἀναταραχῶν στά Βαλκάνια πού ἄρχισαν τό 1875 μέ τήν ἐπανάσταση τῆς Βοσνίας καί τῆς 'Ερζεγοβίνης, συνεχίστηκαν στό Μαυροβούνιο, κατόπιν στή Βουλγαρία καί τέλος στή Ρουμανία. Καθ' ὅλη τή διάρκεια τοῦ 1877, ἀπό τόν 'Απρίλιο καί δῶθε, πόλεμοι σκληροί μεταξύ Τούρκων καί Ρώσων εἶχαν μεταβάλη τή Βουλγαρία σέ πεδίο συγκρούσεων. Ἤδη ἀπό τό καλοκαίρι εἶχαν συγκροτηθῆ στήν 'Αθήνα ἐπιτροπές ἀγῶνος κι ὁ ἑλληνικός λαός ἦταν ἀνάστατος. 'Η Ρωσία καλοῦσε συνεχῶς τήν ἐπίσημη 'Ελλάδα νά μπῆ στόν ἀγῶνα. Δυστυχῶς, ἡ τότε ἑλληνική κυβέρνηση (οἰκουμενική καί ἀκέφαλη, μετά τόν θάνατο τοῦ προέδρου της Ναυάρχου Κανάρη τόν Αὔγουστο τοῦ 1878), ἀδρανοῦσε κάτω ἀπό τίς συνεχεῖς διπλωματικές πιέσεις τῆς 'Αγγλίας, πού προσπαθοῦσε μέ κάθε τρόπο νά ματαιώση τήν ἑλληνική ἐπέμβαση. Οἱ Ρῶσοι ἐν τῶ μεταξύ, παρ' ὅλη τή σκληρή ἀντίσταση τῶν Τουρκικῶν στρατευμάτων, προχωροῦσαν πρός τή Θράκη. Ἤδη πήγαινε νά σβήση τό 1877 καί νά μπῆ τό 1878 καί οἱ πρῶτες ἐπαναστατικές ἑστίες τοῦ ὑποδούλου ἑλληνισμοῦ ἄρχιζαν νά βγάζουν τίς ἐπαναστατικές τους φλόγες. Στό τέλος, ὁ 'Αθηναϊκός λαός καταγανακτισμένος ἀπό τήν προδοτική ἀδράνεια τῆς κυβερνήσεως - πού ἄφηνε τήν εὐκαιρία νά χάνεται - ξέσπασε σέ λιθοβολισμούς τῶν σπιτιῶν τῶν πολιτικῶν, μέ ἀποτέλεσμα νά ἀναλάβη τήν κυβέρνηση ὁ 'Αλέξανδρος Κουμουνδοῦρος, πού εἶχε κηρυχθῆ ὑπέρ τῆς ἐπεμβάσεως. Αὐτά ἔγιναν τό πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ 'Ιανουαρίου τοῦ 1878.

'Εν τῶ μεταξύ στά Ραδοβίζια καί τά Τζουμέρκα στήν Ἤπειρο, στόν Ὄλυμπο καί τό Λιτόχωρο στήν Μακεδονία καί τέλος στήν 'Ανατολική Θεσσαλία ἔχουν ἀρχίσει σφοδρές μάχες μεταξύ τῶν ἀνταρτῶν καί τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ. 'Εδῶ εἰδικώτερα, ἡ πρώτη ἐπαναστατική ἐκδήλωση ἔγινε τήν 1η 'Ιανουαρίου 1878. Ἕνα ἐπαναστατικό σῶμα ἀπό 76 ἀντάρτες μέ ἐπί κεφαλῆς τόν Χασιώτη Α. Ἔξαρχο, τούς Πηλιορεῖτες Ν. Γιαννακόπουλο καί Ναούμ Κωνσταντινίδη ἀποβιβάζονται στό ἀκρωτήριο τοῦ Πηλίου Ἅγιος Γε-

'Επαναστατικοί 'Ηγέτες τοῦ 1878. 'Ο 'Αρχιεπίσκοπος Κίτρους Νικόλαος (Λούσης) ἀνάμεσα στούς 'Οπλαρχηγούς Γιάννη Φαρμάκη, Νικ. 'Αξελό, Χαρ. Λελούδα, Βαγγέλη Χόστεβα, Δημ. Τερτίπη, Παναγ. Καλόγηρο ἤ Παπποῦ, Δημ. Ἔξαρχο (ἀπό ἀριστερά πρός τά δεξιά)

(Λαϊκή Χαλκογραφία 'Εθν. 'Ιστορ. 'Εταιρείας)

ώργιος καί στίς 12 τοῦ Γενάρη, δίνουν τήν πρώτη μάχη μέ τούς Τούρκους στή Μονή Σουρβιᾶς. Σέ λίγο ξεσηκώνονται ὅλα τά Πηλιοχώρια καί ἡ ὑπόλοιπη Θεσσαλία. Ἀκολουθοῦν οἱ μάχες στόν Σαρακηνό, στή Μακρυνίτσα, στή Βουλγαρινή, στήν Ἀγυιά, στόν Ἁλμυρό καί τέλος στ' Ἄγραφα. Τίς ἴδιες μέρες, ὁ Ρωσικός στρατός ἔχει συντρίψει τίς τελευταῖες Τουρκικές ἀντιστάσεις, περνάει τόν Αἶμο καί προχωρεῖ ἀκάθεκτος γιά τήν Κωνσταντινούπολη.

Στίς 21 Ἰανουαρίου, ἡ κυβέρνηση Κουμουνδούρου διατάζει ἐπί τέλους τόν ἑλληνικό στρατό νά περάση τά σύνορα ὑπό τόν στρατηγό Σκαρλάτο Σοῦτζο. Δέν πρόφτασε ὅμως ὁ στρατός μας νά προχωρήση πιό πέρα ἀπ' τό Δομοκό καί μέ ἐπέμβαση τῆς Ἀγγλίας διατάσσεται ἀπό τήν Ἑλληνική κυβέρνηση, νά γυρίση πίσω. Ἐν τῷ μεταξύ οἱ Ρῶσοι ἔχουν φθάσει στά πρόθυρα τῆς Πόλης, στό χωριό τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης Ἅγιος Στέφανος, ὅπου καί ὑπογράφουν μέ τούς Τούρκους τήν ὁμώνυμη συνθήκη, πού τερματίζει τόν πόλεμο. Ὅμως, στ' Ἄγραφα βροντάει τ' ἀντάρτικο ντουφέκι κι ἡ ἐπανάσταση συνεχίζεται. Τότε πολλοί ὑπαξιωματικοί μέ ἐπί κεφαλῆς τούς ἐπιλοχίες Δημήτριο Λάϊο καί Γεώργιο Τερτίπη ἐγκαταλείπουν τίς τάξεις τοῦ ὑποχωροῦντος στρατοῦ κι ἑνώνονται μέ τούς ἐπαναστάτες. Μαζί τους ἑνώνεται κι ἕνα σῶμα ἀπό διακόσιους περίπου ἀντάρτες — ἀπ' τήν Ἀθήνα καί τ' Ἀρβανιτοχώρια τῆς Ἀττικῆς — πού εἶχαν εἰσβάλει σάν ἐμπροσθοφυλακή τοῦ στρατοῦ στή Θεσσαλία κατά τήν προέλασή του, ὑπό τόν Δημήτριο Σοῦτζο (τόν μετέπειτα Δήμαρχο Ἀθηναίων), κι ἔμειναν κι αὐτοί νά πολεμήσουν. Τή Γενική Ἀρχηγία τῶν ἐπαναστατῶν στ' Ἄγραφα ἀναλαμβάνει ὁ Ταγματάρχης Ἰσχόμαχος μέ βοηθούς ἐπιτελεῖς του, τόν Γεώργιο Φιλάρετο καί τόν Ἰωάννη Ἰγγλέση, ἐνῶ πολλοί Θεσσαλοί καπεταναῖοι μέ τά παλληκάρια τους, τούς πλαισιώνουν. Εἶναι ὁ Σμοκοβίτης Κων. Τσάπαλος, ὁ γιατρός Βασαρδάνης ἀπ' τό Μεσενικόλα, οἱ ἀδελφοί Ἀλεξανδρῆδες ἀπ' τό Λιάσκοβο, ὁ Σ. Κατσαρός, οἱ Καρδιτσιῶτες Κουστόμαθος καί Καπάλας, ὁ Σαρακατσάνος Παπαπολύζος, ὁ Σοφαδίτης Θεοχάρης, ὁ Δομοκίτης Χαρμπῆς, οἱ Λαρισινοί Ἀστεριάδηδες καί πολλοί ἄλλοι ὅπως οἱ Ρουμελιῶτες ὁπλαρχηγοί Χ. Δεδούσης, Σ. Κοτρῶτσος καί Γ. Γαζῆς. Καί ἀπό τούς ἀντάρτες πού ἀνέβηκαν ἀπό τή Ἀθήνα, θά μπορούσαμε νά μνημονέψουμε μερικούς, τόν Λάμπρο Βέϊκο, τόν Ἀγγελῆ Φιλώτα, τόν Μιλτιάδη Ὁριγώνη, καθώς καί φοιτητές, ὅπως τόν κατοπινό δήμαρχο Ἀθηναίων Σπύρο Μερκούρη ἀπό τό Κρανίδι, φοιτ. Ἰατρικῆς καί τόν Ἀλκιβιάδη Παπαγεωργόπουλο ἀπό τή Βυτίνα, φοιτ. φαρμακευτικῆς.

Ἡ ἐπαναστατική σημαία τῶν Ἀγράφων ὑψώθηκε στίς 15 Ἰανουαρίου τοῦ 1878 καί μέσα σέ λίγες μέρες ἐλευθερώθηκαν πολλά χωριά τοῦ βουνοῦ καί τοῦ Θεσσαλικοῦ κάμπου· ἔγιναν πολλές σκληρές μάχες καί συμπλοκές στή Σέκλιζα, στούς Κουβανάδες, στό Παλιοῦρι, στό Μουζάκι, στόν Ἅγιο Γεώργιο τῆς Νευροπόλεως, στήν Κρύα Βρύση, στό Παλαιόκαστρο καί σ' ἄλλα μέρη. Ἡ σπουδαιώτερη μάχη ὅμως ἔγινε στόν Πύργο Ματαράγκας τῆς περιοχῆς Σοφάδων, κι εἶχε σάν ἀποτέλεσμα τήν κατατρόπωση τῶν Τούρκων πού ἐγκατέλειψαν στό πεδίο τῆς μάχης ὀκτακόσιους νεκρούς, ἐνῶ ἀπό τούς δικούς μας σκοτώθηκαν καμμιά τριανταριά μεταξύ τῶν ὁποίων καί ὁ ἐπιλοχίας Γεώργιος Λάϊος. Ἀνάμεσα δέ στούς τραυματίες μας ἦταν ὁ Δημήτριος Σοῦτζος καί δύο γυναῖκες ἀπ' τή Ματαράγκα, ἡ γρηά Θανασούλα καί ἡ Ἀγγελική Γεωργακοπούλου. Ὁ πρῶτος ἥρωας σ' αὐτή τή μάχη, ἦταν ὁ ἐπιλοχίας Δημήτριος Τερτίπης πού τή διηύθυνε.

Ἡ νίκη τῆς μάχης στή Ματαράγκα, ἔκρινε ἀποφασιστικά τήν τύχη τῆς Θεσσαλίας. Τήν περιέγραψαν μέ κάθε λεπτομέρεια οἱ Εὐρωπαῖοι ἀνταποκριτές τῶν ἐφημερίδων «Σημαία τοῦ Λονδίνου» καί «Ταχυδρόμος» πού τήν παρακολούθησαν ἀπό κοντά κι ἔγραψαν ἀκόμα καί τήν παρατήρηση ὅτι «τή μάχη τῆς Ματαράγκας ὡδήγησαν οἱ καλύτεροι στρατηγοί».

Ὅπως ἦταν φυσικό, ἡ σημαντική αὐτή νίκη τῶν ἀνταρτῶν, εἶχε τόν ἀνάλογο ἀντίκτυπο καί σ' ἄλλες περιοχές τῆς Θεσσαλίας πού ἑτοιμαζόντουσαν νά ξεσηκωθοῦν, εἰδικώτερα δέ στά διαμερίσματα τοῦ Ἀσπροποτάμου, τῆς Λαρίσης καί τῶν Χασίων. Οἱ Τοῦρκοι καταθορυβημένοι ζήτησαν τή βοήθεια τῶν Ἄγγλων προστατῶν των, κι οἱ τελευταῖοι ἀπεφάσισαν καί πάλι νά ἐπέμβουν. Ἔτσι στίς 19 Ἀπριλίου παρουσιάστηκαν στό Λουτρό ὅπου εἶχε τό Σταθμό Διοικήσεως ὁ Ἀρχηγός τῶν ἐπαναστατημένων Ἀγράφων Ταγματάρχης Ἰσχόμαχος, ἀπεσταλμένοι τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως, ὁ Ἄγγλος Πρόξενος Ἀθηνῶν Μέρλιν καί ὁ συνάδελφός του τῆς Θεσσαλονίκης Βλών καί τοῦ ζήτησαν ἐξ ὀνόματος τῆς Κυβερνήσεώς τους νά σταματήσουν οἱ ἐχθροπραξίες μέ τήν ὑπόσχεση ὅτι ἡ Ἀγγλική Κυβέρνηση θά συνηγορήση γιά τά Ἑλληνικά Δίκαια στό συνέδριο τοῦ Βερολίνου, πού εἶχε συγκληθῆ γιά τήν ἀναθεώρηση τῆς συνθήκης τοῦ Ἁγίου Στεφάνου. Ὁ Ἰσχόμαχος ἀφοῦ συνεννοήθηκε μέ τήν Ἑλληνική Κυβέρνηση, πῆρε τήν ἐντολή νά σταματήση τή Θεσσαλική Ἐπανάσταση καί νά ἀποσυρθῆ. Τό ἀποτέλεσμα αὐτῶν τῶν ἀγώνων ἦταν ἡ ἕνωση τῆς Θεσσαλίας καί τῆς Ἄρτας μέ τό Ἑλληνικό Βασίλειο, πού σύμφωνα μέ τίς ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου πραγματοποιήθηκε τό 1881.

Οἱ ἀπελευθερωμένες ἑλληνικές πολιτεῖες, ἡ μιά μετά τήν ἄλλη ὑποδέχονταν μέ ἐνθουσιασμό τό στρατό μας. Μετά τήν Ἠπειρωτική Ἄρτα ἔρχεται ἡ σειρά τῆς Θεσσαλίας. Ἡ γαλανόλευκη ὑψώνεται διαδοχικά στή Λάρισα, στά Τρίκαλα,

στήν Καρδίτσα καί τέλος στό Βόλο.

'Εδῶ θά μεταφέρουμε ἕνα ἀπόσπασμα ἀπό δημοσιογραφική ἀνταπόκριση ξένης ἐφημερίδος καί μία ἔμμετρη περιγραφή τοῦ μεγάλου μας σατιρικοῦ ποιητοῦ Γεωργίου Σουρῆ. 'Αρχίζουμε μέ τήν ἀνταπόκριση, πού εἶναι ἀπό τήν 'Αγγλική ἐφημερίδα Ντέϊλυ Νιούς τῆς 16ης Νοεμβρίου 1881 πού ἔχει τόν τίτλο: «'Η κατάληψις τοῦ Βόλου ἀπό τούς "Ελληνες» καί ἀρχίζει ὡς ἑξῆς:

«Στήν κυριολεξία μέ τίς βαλίτσες καί τά ὑπάρχοντά τους, οἱ τελευταῖοι ἀπό τήν Τουρκική διοίκηση ἔχουν ἐγκαταλείψει τή Θεσσαλία, καί ὁ ἐφιάλτης αἰώνων ἔχει ἤδη ἐξαφανισθεῖ ἀπό αὐτή τή γῆ. «Κι ἀφοῦ ὁ ἀνταποκριτής ἀσχοληθεῖ μέ διάφορα μικροεπεισόδια σχετικά μέ τήν ἀναχώρηση τῶν Τούρκων, περιγράφει τήν κατάληψη τοῦ Βόλου ἀπό τόν ἑλληνικό στρατό ὡς ἑξῆς:

«...Πρίν ἀπό τήν ἀναχώρηση τῶν Τούρκων, ἕνα σῶμα ἀπό "Ελληνες στρατιῶτες μπῆκε στήν πόλη γιά νά προετοιμάση τήν κατάληψη. Σκληρή ἦταν ὁπωσδήποτε ἡ ἐπιβίβαση τῶν Τούρκων στά πλοῖα καί ἡ ἐγκατάλειψη τῆς ξηρᾶς, ἐνῶ οἱ κάτοικοι διαδήλωναν τόν ἐνθουσιασμό τους γιά τήν ἀπελευθέρωσή τους. "Ηταν πιά περασμένα μεσάνυχτα καί ὁ ἀέρας γεμάτος μέ φωνές «ζήτω ἡ ἐλευθερία»! ἀπό κάθε σημεῖο τῆς πόλης, ἐνῶ μία μουσική μπάντα φερμένη γι' αὐτό τόν σκοπό, ἔσπαγε τή σιωπή τῆς νύχτας μέ τόν 'Ελληνικό ἐθνικό ὕμνο στήν ἐλευθερία. Οἱ δεξιώσεις τῶν προξένων ἔδιναν ἄλλο τόνο, καί ὁ ὕπνος ἦταν ἀδύνατος ἀπό τά ἐθνικά συνθήματα, πού ἀκούγονταν ἀπό διάφορες κατευθύνσεις.

'Από νωρίς τό πρωΐ τῆς Δευτέρας 14 Νοεμβρίου 1881, ὁ καιρός πού φαινόταν ὅτι ἄρχιζε νά βελτιώνεται, ἔγινε καλύτερος, καί οἱ κάτοικοι τοῦ Βόλου καί τῶν χωριῶν τοῦ Πηλίου, μαζί μέ ἐπισκέπτες ἀπό τή Σμύρνη, τήν 'Αθήνα καί ἄλλα μέρη τῆς 'Ελλάδος, φώναζαν κατά χιλιάδες στό δρόμο ἀπό ὅπου θά ἔμπαιναν τά στρατιωτικά τμήματα. Μία κραυγή θριάμβου ὑψώθηκε ψηλά σέ ὅλο τό μῆκος τοῦ δρόμου περίπου μισό μίλι ἔξω ἀπό τήν πόλη, ἡ δέ προσπάθεια τοῦ Χιντεγιέτ πασᾶ νά ἐμποδίση αὐτή τήν ὑποδοχή μιά μέρα πρίν, μέ τό νά φυλακίση πατριῶτες, ἀπέτυχε.

Πάνω ἀπό τά στρατιωτικά τμήματα κυμάτιζε ἡ σημαία τῆς 'Ελλάδος πλαισιούμενη ἀπό ἐκείνη τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καί τά συνθήματα «Καλῶς ἦλθε ὁ στρατός» καί «Μή μᾶς ἀφήσετε νά ξεχάσωμε τούς ἀδελφούς μας πού εἶναι ὑπόδουλοι», μαζί μέ πολλά ἄλλα, ἀκούγονταν κατά τό πέρασμα τῶν στρατευμάτων.

'Ο 'Αρχιεπίσκοπος μαζί μέ τόν κλῆρο, ὁ Δήμαρχος καί τό Δημοτικό Συμβούλιο, ἡ ἡγεσία τῆς 'Ιουδαϊκῆς κοινότητας καί οἱ Ραββίνοι, ἀκόμη καί οἱ Τσιγγάνοι ἤ Γύφτοι μία πολυάριθμη Κοινότητα κρατώντας μία 'Ελληνική Σημαία καί τά παιδιά ἀπό διάφορα σχολεῖα εἶχαν τρέξει πρός τό στρατό, καί οἱ σημαῖες ἀπό τίς διάφορες κοινότητες τῶν χωριῶν τοῦ Πηλίου καί τή Χερσόνησο τῆς Μαγνησίας κυμάτιζαν, καί μεταξύ τους ξεχώριζε ἐμφανῶς ἡ σημαία τῆς Μακρυνίτσας: τό ὄνομα τοῦ ὁποίου χωριοῦ θά εἶναι πάντα συνδεδεμένο μέ τή μνήμη τοῦ δολοφονημένου "Ογλ, τοῦ ἀνταποκριτῆ τῶν Τάϊμς (πού ἔπεσε θύμα τοῦ Τουρκικοῦ βομβαρδισμοῦ τῆς Μακρυνίτσας, στά 1878).

Περίπου στίς δέκα ἡ ὥρα ὁ στρατηγός Σοῦτσος, ἐπί κεφαλῆς μιᾶς δύναμης ἀποτελουμένης ἀπό μία πτέρυγα ἑνός τάγματος τοῦ μηχανικοῦ, τό ἑνδέκατο καί δέκατο ὄγδοο τάγματα τοῦ πεζικοῦ, δύο πυροβολαρχίες τοῦ πυροβολικοῦ καί ἕνα ἀπόσπασμα ἱππικοῦ, προχωροῦσαν ὑπό τίς ζητωκραυγές τοῦ μέγιστου ἐνθουσιασμοῦ τοῦ πλήθους, καί ἔγιναν δεκτοί ἀπό τίς διάφορες ἐπιτροπές, πού τούς προσφώνησαν κάθε μιά μέ τή δική της προσφώνηση, ἐνῶ τούς ὑποδέχτηκαν καί τούς εὐλόγησαν ὁ 'Αρχιεπίσκοπος καί ὁ κλῆρος, ἀκριβῶς τή στιγμή πού μία ἀκτίνα ἥλιου, περνῶντας ἀπό ἕνα ἄνοιγμα ἀνάμεσα στά σύννεφα, φώτισε μέ φῶς τή σκηνή.

Μέ δυσκολία, ἀνάμεσα ἀπό τό πλῆθος πού ζητωκραύγαζε, τά στρατιωτικά τμήματα μπῆκαν μέσα στήν πόλη καί ἔτσι γράφτηκε ἡ τελική πράξη στό τελευταῖο τμῆμα τῆς Θεσσαλίας πού ἡ Συνδιάσκεψη τῆς Κωνσταντινούπολης ἐπεδίκασε στήν 'Ελλάδα.

Οἱ προετοιμασίες μέσα στήν πόλη, ἀνήκοντας σ' ἐκεῖνες ὅπου τό κάθε τί πρέπει νά εἶναι προετοιμασμένο, εἶχαν ἀπαραιτήτως τελειώσει. 'Ορισμένες ὅμως ἦταν ἡμιτελεῖς. Σέ μία περίοπτη θέση πρός τήν ἀντίθετη κατεύθυνση τῶν στρατώνων στά βόρεια, στό ἄκρο τῆς πόλης ἦταν ἕνας ὀβελίσκος, δωρισμένος ἀπό τούς "Ελληνες τῆς Μακεδονίας καί τῆς 'Ηπείρου, μέ ἐπιγραφές πού ὑπενθύμιζαν τούς σκλαβωμένους ἀδελφούς πού στρέφονταν πρός τήν 'Ελλάδα γιά ἀπελευθέρωση.

Στή μιά πλευρά τῆς εἰσόδου τοῦ κεντρικοῦ δρόμου ἦταν ἡ προτομή τοῦ Ρήγα, ἑνός Θεσσαλοῦ ἀπό τό Βελεστίνο, τίς ἀρχαῖες Φερές, πού πρῶτος ἄναψε τή φωτιά γιά τήν 'Ελληνική ἐπανάσταση, καί στό τέλος, σκοτώθηκε ἀπό ἕνα Τοῦρκο ἐκτελεστή στό Βελιγράδι, ἀφοῦ εἶχε παραδοθῆ ἀπό Αὐστριακούς στούς Τούρκους, ὅταν πέρασε ἀπό τήν ἐπικράτεια τῶν Αὐστριακῶν.

'Από τήν ἄλλη πλευρά ἦταν ἡ προτομή τοῦ Πατριάρχη Γρηγορίου, πού κρεμάστηκε στήν Κωνσταντινούπολη ἀπό τούς Τούρκους ἀμέσως σχεδόν μετά τήν ἔκρηξη τῆς ἐπανάστασης πού ὡδήγησε στήν ἀπελευθέρωση τῆς 'Ελλάδας.

"Αλλα ἐνθύμια τοῦ παρελθόντος καί προτρεπτικά γιά μελλοντική δράση ὑπῆρχαν σέ πληθώρα τοποθετημένα. Καί μπορῶ νά συμπεράνω ἀπό πολλά πού ἄκουσα, δέν εἶχαν τοποθετηθῆ χωρίς ἀπώτερο ἀντικειμενικό σκοπό.

Λίγα ἀπομένουν νά λεχθοῦν γιά τήν κατάλη-

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΧΑΤΖΗΠΕΤΡΟΣ
Δόξασε τά Ἑλληνικά ὅπλα
τό 1859 στήν Καλαμπάκα

ψη. Φωτιές γιορταστικές εἶχαν ἀνάψει στό Πήλιο, στά σημεῖα ὅπου εἶχαν γίνει μάχες κατά τό προηγούμενο κίνημα τοῦ 1878, μέ πυροτεχνήματα καί φωταψίες, ἔδωσαν ἕνα κλείσιμο στήν ἡμέρα τῆς ἀπελευθέρωσης, καί τερματίσθηκαν ἀπό μία δυνατή βροχή, πού ἄρχισε νωρίς τή νύχτα.

Ὁ ἥλιος τῆς 14ης Νοεμβρίου ἔδυσε πάνω ἀπό 300.000 ἐλευθερωμένους ἀνθρώπους, ἀπελευθερωμένους ἀπό πέντε αἰώνων ἐπώδυνο καί βάρβαρο δεσποτισμό. Ἀπό ἐδῶ καί πέρα ἡ Θεσσαλία θά συμμετέχει στή ζωή μιᾶς πολιτισμένης κοινωνίας...».

Καί θά κλείσουμε τήν παροῦσα μέ ἀποσπάσματα ἀπό τό ποίημα τοῦ ποιητῆ Σουρῆ πού δημοσιεύτηκε στό Ἀθηναϊκό περιοδικό «Μή χάνεσαι»:

Χαρῆτε καί ἀράζομε, ἀδέλφια, μέσ' στό Βῶλο, κι ἐδῶ γλυκειά ξημέρωσε ἐλευθεριᾶς ἡμέρα... ἀπάνω στά κατάρτια σας καί στό βαπόρι ὅλο.
Ἑλληνική στηλώσετε ἐλεύθερη παντιέρα.
Οἱ Τοῦρκοι πᾶν στό διάβολο χωρίς νά ρίξουν σμπάρο, λοιπόν παντιέραις στά ψηλά, παντιέραις στό φουγάρο.

Ὅλος ὁ κόσμος στέκεται ὁλόρθος στό βαπόρι... νά! δίπλα μας τό Πήλιον μέ ὅλα τά χωριά, ὁ Ἅγιος Λαυρέντιος, κοντά τό Κατοχῶρι, Ὁ Ἅη - Γιώργης ἀπ' ἐδῶ, ἐκεῖ ἡ Πορταριά.
Μά νά κι ἡ Μακρυνίτσα μας... σταθῆτε νά τήν δῶ... νομίζω πώς στούς βράχους της ἀβάσταχτος πηδῶ.

Ὤ Μακρυνίτσα σέ θωρῶ μέ ἀνοικτό τό στόμα, κι ἄν πέντε κάλους σουβλερούς δέν εἶχα στά ποδάρια, θέ νά πατοῦσα φτερωτός τό ἅγιό σου χῶμα, πού μ' αἷμα τό ποτίσανε ἀφράτα παλληκάρια.
Τραγουδημένο μου χωριό, τό ὄνομά σου λέω, καί ἡ καρδιά μου σχίζεται καί μοῦρχεται νά κλαίω.

Ἐπάτησες είς τή στεριά... παντοῦ μπάμ, μπούμ καί τράκαις, παντοῦ ζωή καί κίνησις καί κοσμοχαλασιά, τά φέσια πλημμυρίζουνε τούς δρόμους καί ἡ βράκαις, καί τῆς καμπάναις της βαρεῖ ἡ μία ἐκκλησιά.
Βλέπω ἀψίδες γύρω μου, κονκάρδες, 'λευθεριαῖς, μυρσίναις, δάφναις, Γλάδστωνα είς ὅλαις τῆς μεριαῖς.

Μέ τά παιδιά στήν ἀγκαλιά γυναῖκες μαυρομάναις κυττάζουν 'δῶ, κυττάζουν 'κεῖ μέ ἀνοικτό τό στόμα.
Ἀκοῦνε νά σημαίνουνε τῆς 'λευθεριᾶς καμπάναις, καί βάφεται ἡ ὄψι τους μέ τῆς χαρᾶς τό χρῶμα.
Κάθε χωριό κατέβηκε ὁλόχαρο στήν πόλι, καί ἡ χωριάτισσες φοροῦν τό πιό καλό φακιόλι.

Μαζί τους κι ἡ γερόντισσαις, μαζί τους καί οἱ γέροι είς ὅλους ζωγραφίζεται ἡ ζωντανή χαρά, ἐκεῖνο τό ὁλόδροσο τῆς λευθεριᾶς ἀγέρι στ' ἀδύνατα ποδάρια των ἐχάρισε φτερά.
Τούς βλέπεις καί τούς χαίρεσαι... ἀπό φωτιά γεμάτοι ἀπάνω, στές παντιέραις μας καρφώνουνε τό μάτι.

Τέτοιαν ἡμέρα τὄλπιζαν τά μάτια τους νά δοῦνε; πῶς εἶναι πιά ἐλεύθεροι ἀκόμη δέν πιστεύουν, γιά ἕνα ὄνειρο γλυκό ἀκόμη τό θαρροῦνε... συνείθισαν οἱ δύστυχοι τόν Τοῦρκο νά δουλεύουν.
Εἶναι γλυκειά ἡ λευθεριά γιά ὅποιον δέν τήν ξέρει, ἤ μέ τό δίσκο ἔρχεται ἤ μέ σπαθί στό χέρι.

Ζητιάνα ἡ λεβέντισσα ὁ σκλάβος τήν γιορτάζει, τό χέρι, ὅπου σίδερα τοῦ ἔσπασε βαρειά, μέ χίλια δυό φιλήματα ὁ σκλάβος τό σκεπάζει δέν βλέπει ἄλλο τίποτα παρά ἐλευθεριά.
Φθάνει νά ἔχη ὄνομα, νά ἔχη καί πατρίδα καί ὅλος γέλια καί χαραῖς σκορπᾶ τήν ἁλυσίδα.

Ἰδού τά ἑξαπτέρυγα, ἰδού καί ὁ Δεσπότης μέ τήν κανδηλανάφτησα καί τόν κανδηλανάφτη, νά! κι' οἱ παπάδες γύρω

τους, ἀλλά παπάδες πρώτης... τούς βλέπεις καί τό μάτι σου νομίζεις πώς ἀστράφτει· Ὅλοι ντυμένοι κάτασπρα βαστοῦνε εἰς τά χέρια λαμπάδες, Εὐαγγέλλια, ψαλτήρια καί τρικέρια.

Νά! τά κορίτσια τοῦ σχολειοῦ μέ ἄσπρα καί γαλάζια, στά τρυφερά χεράκια των σηκώνουνε μπουκέτα, κοντά των κι ἡ δασκάλισσα γεμάτη ἀπό νάζια, πού λές κι εἶναι ἕτοιμη ν' ἀνάψη σάν ρουκέτα.
Νά καί τ' ἀγόρια... στέκονται στό πλάϊ ντροπαλά, κι' ὁ δάσκαλος ἀστρονομεῖ καί βλέπει στά ψηλά.

Ὁ οὐρανός ἀρχίνισε νά γλυκοξαστερώνη, κι' ὁ ἥλιος χύνεται παντοῦ καί τά βουνά χρυσώνει.
Νά! νά! προβάλλει ὁ στρατός! ἀκούω τῆς τρουμπέταις καί μέρα βλέπω γύρω μου νά πέφτουνε ρουκέταις.
Νταούλια, ζήτω, μουσικαῖς βουΐζουν μές στ' αὐτιά μου, γυναῖκες, ἄνδρες καί παιδιά ξαπλώνονται μπροστά μου, κι' ἀπό κεφάλια σύννεφα πλακόνουν όλοένα, σκοντῶ, σκουντιοῦμαι, σπρώχνουμαι καί τάχω σάν χαμένα.

Σημαίαις ξεδιπλώνονται, τά ἄλογα ἀφρίζουν, ἡ βράκαις κυματίζουνε, οἱ γάϊδαροι γκαρίζουν, Ἀτσιγγάνοι, Τσιφούτηδες καί Ἕλληνες πετειοῦνται, τά φέσια κομματιάζονται καί κατά γῆς κυλιοῦνται, καί στά κεφάλια δένονται μαντήλια καί πετσέταις...
Νά! τοῦ στρατοῦ ἐφθάσανε ἡ πρώταις μπαγιονέταις... κι' ὁ Σοῦτσος μας ἐπάτησε τό σκλαβωμένο χῶμα μέ ἕνα Φαναριώτικο χαμόγελο στό στόμα, καί ὁ λεβέντης ὁ καρᾶς μασσᾶ τά χαλινάρια, κι' ἀνοίγεται βαθυά ἡ γῆ στά πρῶτα του ποδάρια.
Τά ζήτω τώρα ἀντηχοῦν ἀπάνω στά οὐράνια, καί δός του κατακέφαλα στούς στρατηγούς στεφάνια, ἐδῶ κι' ἐκεῖ ὡσάν βροχή κατρακυλοῦν λουλούδια, φωναῖς πατήματα, βοή, ἐλευθεριᾶς τραγούδια, ἀρχίζουν τῶν παπάδων μας νά τρέχουνε ἡ γλώσσαις, ψαλμοί καί Εὐαγγέλια καί προσφωνήσεις τόσαις.
Μιά φούχτα ἅρπαξα κι' ἐγώ Βολιώτικα στραγάλια, καί μονομιᾶς τά ἔρριξα σέ στρατηγῶν κεφάλια.
Ἀκόμη ἔρχεται στρατός... πῶ! πῶ καί τί θά γίνη! εἰς τό κεφάλι κανενός τό φέσι δέν θά μείνη.
Πῶς θέλω τό καπέλο μου νά ρίξω στόν ἀέρα! μά πάλι ἀξεσκούφωτος νά ἔλθω αὐτοῦ πέρα;

Σκαρλάτος Σοῦτσος

Ἔρχονται κι' ὅλο ἔρχονται, καί μιά ἀνδρογυναῖκα, ἀπό τοῦ Ρήγα τό χωριό, πού ἔκανε γιά δέκα, μέ τή σημαία τῶν Φερῶν στό σιδερένιο χέρι πετιέται μιά καί χάνεται ἀνάμεσα στ' ἀσκέρι, καί βλέπω γύρω της παιδιά, γυναῖκες, ἄνδρες, γέρους...

Ἑβραῖοι καί Ἀτσίγγανοι καί Ἕλληνες σκορπιοῦνται, καί ὅλοι ἀγκαλιάζονται κι' ἀγκαλιαστά φιλιοῦνται, κι' ἐγώ γυρεύω μάγουλο κανένα νά φιλήσω, μά πουθενά δέν ἔτυχε μιά Τοῦρκα νά ἀπαντήσω.
Ὁ σκλάβος κι' ὁ ἐλεύθερος πηγαίνει νά γλεντήση ἐλευθεριά δέν ἔρχεται χωρίς γερό μεθύσι.
Ἀρνιά στῆς σούβλαις ψήνονται καί διαλεχτά μοσχάρια, νά φᾶνε τοῦ γενναίου μας στρατοῦ τά παλληκάρια, ἡ τσότρα πάει κι' ἔρχεται, καί τό κρασί ἀφρίζει, κάθε ποτῆρι στή στιγμή ἀδειάζει καί γεμίζει, καί στή φωτιά τῆς λευθεριᾶς μᾶς ἔρχεται καί ἄλλη, καί γίνεται Βεζούβιος καί Αἴτνα τό κεφάλι.
Μέ μουσικαῖς λογῆς λογῆς στούς δρόμους τριγυρίζουν, κοντά καί οἱ Ἀτσίγγανοι ἀπό χαρά σφυρίζουν, φωναῖς παντοῦ, κατακλυσμός, τρεχάματα καί φούρια, οἱ ἄνθρωποι ἀνάκατα μ' ἀδέσποτα γαϊδούρια.

Ὁ ἥλιος ἐβασίλεψε, ἀπλώθηκε σκοτάδι, καί τά φανάρια φέγγουνε γεμᾶτα ἀπό λάδι.
Ἀνάβει γῆ καί οὐρανός, κι' ἡ θάλασσα ἀνάβει, ἀνάβουν κι' οἱ ἐλεύθεροι, ἀνάβουνε κι' οἱ σκλάβοι.
Παντοῦ φωτιά καί μπούλμπερη καί μπόλικα φωτῆλια, κι' ἀρσενικῶν καί θηλυκῶν ἀνάβουν τά καντήλια.

'Εδῶ ρουκέταις καίονται καί παραπέρα μύλοι... ποῦ εἶναι τώρα νά τά 'δῆ καί τῆς Τουρκιᾶς ἡ Πύλη!
Γαλάζια, ἄσπρα, κόκκινα κι' εὐθύς κτυποῦν τά χέρια, καί βγαίνουν ἀπ' τά στόματα μιά πιθαμή ἡ γλώσσαις... τώρα θά πέσουν μονομιά ρουκέταις πεντακόσιαις...
Νά! Νά! κι' οἱ μύλοι καίονται καί βγάζουνε ἀστέρια κράκ, κρούκ, φούτσ, φίσσ, ἐπέταξαν καί πᾶνε στόν ἀέρα ὅλος ὁ κόσμος ἔλαμψε καί ἔγινε ἡμέρα.
"Αιντε, Βολιώταις, κάφτε το, καί ἔχομε εἰρήνη, ὁ Βόλος τώρα ἄς γενῆ τό φλογερό καμίνι, καί μάλιστα, ἄν θέλετε, καί σεῖς καῆτε ὅλοι, νά φθάση ἡ ἀναλαμπή ὡς πέρα εἰς τήν Πόλι, νά τήν κοιτάξη ὁ Χαμίτ, πού τόσο μᾶς παιδεύει, κι' ἀπό τήν φοῦρκα τήν πολλή ταμπλᾶς νά τοῦ κατέβη.

Μά ἕνας σεβνταλῆς βρακᾶς, δέν ξέρω πῶς τοῦ 'φάνη, φωτοχυσία ἤθελε στά γένια μου νά κάνη, κι' ἄν λίγο δέν τραβειόμουνα — ὤ φρίκη καί μανία! — θά τἄκανε στή λευθεριά ἑσπερινή θυσία.

Φᾶτε καί πιέτε, ἀδελφοί, μέ ρόδα καί μέ κρίνα· τί νά σᾶς πῶ! ἡ λάσπη σας καθόλου δέν μ' ἀρέσει μοῦ φθάνει ὅση πάτησα ὡς τώρα στήν 'Αθήνα, καί τό νομίζω περιττό αὐτό σας τό πεσκέσι.

'Η λευθεριά καί τό κρασί ἄς σᾶς γενοῦν χαλάλι, ἔχετε γειά, Πανέλληνες, 'Ατσίγγανοι κι' 'Εβραῖοι καί ἄν ποτέ καμμιά φορά ἀνταμωθοῦμε πάλι, σωστοί Ρωμιοί νά ἤσαστε καί ποῦροι 'Αθηναῖοι. Νά μέ γλυκοφιλήσετε, νά σᾶς γλυκοφιλήσω, καί μέ δικά σας ἔξοδα καί τότε νά μεθύσω.

Καί μέ τούς τόσο ζωντανούς αὐτούς στίχους, τοῦ ἀθάνατου Γεώργ. Σουρῆ, κλείνουμε τή μικρή μας μελέτη γιά τούς ἡρωϊκούς ἀγῶνες πού δικαιώθηκαν τόν Νοέμβριο τοῦ 1881, ὅταν ἑνώθηκε ἡ Θεσσαλία μας μέ τή μάνα 'Ελλάδα.

ΟΙ ΘΕΣΣΑΛΕΣ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ

Στό τεῦχος τῶν «Θεσσαλικῶν Χρονικῶν», πού κυκλοφόρησε τό 1982 ἀφιερωμένο στά ἑκατοντάχρονα ἀπό τήν ἀπελευθέρωση τῆς Θεσσαλίας (1881 - 1981), ἡ ἱστοριοδίφισσα Εἰρήνη Σκρίμπα δημοσιεύει μία ἀξιόλογη μελέτη της: «ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ».

Πολλές ἄγνωστες λεπτομέρειες, γιά τή δράση, τούς ἀγῶνες καί τίς θυσίες πού προσέφεραν οἱ Θεσσαλές, τεκμηριωμένες καί ἐμπλουτισμένες μέ ἀρκετό παραδοσιακό ὑλικό πού μᾶς διέσωσε ἡ λαϊκή μοῦσα, δίνουν πολύτιμες ἱστορικές πληροφορίες στόν σύγχρονο ἀναγνώστη.

'Αναφέρω ἐνδεικτικά τή μάχη τῆς Μουτζέλας κοντά στή Ζαγορά, ὅπου μετά τήν ἄτυχή της ἔκβαση, πολλές Πηλιορείτισσες γιά νά μή σκλαβωθοῦν ἀπό τούς Τούρκους - ἀκολουθῶντας τίς παραδόσεις τοῦ Σουλίου καθώς καί τῆς Νάουσας, προτιμώντας τό θάνατο ἀπό τή σκλαβιά καί μέ μωρά παιδιά τους στήν ἀγκαλιά, πήδηξαν ἀπό τ' ἀπόκρημνα βράχια τοῦ Χορευτοῦ καί πνίγηκαν στή θάλασσα. 'Η 'Αρχόντω, ἡ Καμπέραινα, ἡ Καβούκαινα, ἡ Μαργώ Πάφλαινα καί ἡ Λενιώ Καμένου εἶναι μερικές ἀπό τίς ἡρωϊκές αὐτές 'Ελληνίδες τῆς Θεσσαλίας.

"Ενα ἀκόμη παραπλήσιο περιστατικό πού διέσωσε ἡ λαϊκή παράδοση, συνέβη ἐπίσης στά χρόνια τοῦ μεγάλου ξεσηκωμοῦ στό Στουρναρέϊκο τῶν Τρικάλων ὅπου πήδηξαν, τρία πανέμορφα κορίτσια τοῦ χωριοῦ γιά νά γλυτώσουν τήν αἰχμαλωσία καί τήν ἀτίμωση, ἀπό ἀπότομα βράχια ὕψους 50 μέτρων σέ ἕνα μεγάλο καταρράχτη, πού ἀπό τότε ὀνομάστηκε «Κοριτσοπήδημα».

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΜΠΑΣΔΕΚΗ

'Ηρωϊκόν πρότυπον θεσσαλοῦς ἀγωνιστρίας κατά τήν 'Επανάστασιν τοῦ ἔτους 1878, διακριθεῖσα εἰς τήν Μάχην τῆς Μακρυνίτσης ἐνθαρύνουσα τούς ἀγωνιστάς

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ

ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Τὰ δεινοπαθήματά σας, εἰς ἃ ὑπόκεισθε ἐκ τῶν ἐσχάτως εἰσβαλόντων Κιρκασίων καὶ Βασιβοζούκων ἐν τῇ ὑμετέρᾳ χώρᾳ, καὶ ἅτινα περιῆλθον εἰς γνῶσιν ἡμῶν δι' ἐγγράφων καὶ προφορικῶν διαβεβαιώσεων ὑμῶν τῶν κατοίκων Θεσσαλίας, προὐκάλεσαν τὴν εἴσοδον τοῦ ὑπ' ἐμὲ Στρατοῦ εἰς τὴν χώραν σας.

Θεσσαλοί! Σκοπὸς τῆς ἐλεύσεώς μου μεταξὺ ὑμῶν, εἶναι νὰ προστατεύσω τὴν τιμήν, ζωήν, καὶ τὴν περιουσίαν ἁπάντων τῶν κατοίκων ἄνευ διακρίσεως θρησκεύματος. Ἑνούμενος δὲ μεθ' ὑμῶν, πέποιθα, ὅτι ἅπαντες θέλουσι συντελέσει πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς τάξεως καὶ εὐημερίας τῆς χώρας.

Ὁ

ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΟΥ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΙᾼ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ

ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ ΣΟΥΤΖΟΣ

Ἡ προκήρυξις πού μοιράστηκε κατά τήν εἰσβολή τοῦ Ἑλλ. Στρατοῦ στή Θεσσαλία τόν Ἰανουάριον τοῦ 1878. (Ἐθνικόν Ἱστορικόν Μουσεῖον)

Ἀλλά ἄς ἔρθουμε στήν τελευταία Θεσσαλική Ἐπανάσταση τοῦ 1878. Ἐδῶ θά παραχωρήσουμε τόν λόγο στήν ἀφηγήτρια Εἰρήνη Σκρίμπα:

«Μετά πενῆντα χρόνια ἀπό τή μάχη τῆς Μουτζέλας, στίς 6 Φεβρουαρίου 1878... ἔγινε ἡ περιβόητη μάχη τοῦ Σαρακηνοῦ τῆς Μακρυνίτσας. Σ' αὐτήν ἐδῶ τή μάχη πρωτοστατοῦν οἱ γυναῖκες...

Κοντά στήν ὀγδοντάχρονη Σουΐπαινα, τήν Παπαθανάσαινα Μητριάνου, τήν ὑπηρέτρια τοῦ Ἀναστάση Βασαρδάνη Λενιώ καί ἄλλες ἑβδομῆντα περίπου γυναῖκες πού ἀγωνίζονται, ξεχωρίζει ἀνάμεσά τους ἡ γλυκειά μορφή τῆς εἰκοσάχρονης παρθένας Μαργαρίτας Μπασδέκη Μαλιούφα «τό πρωτοπαλλήκαρο τῆς Μακρυνίτσας, ὅπως τήν ἀποκαλοῦσαν. Νά πῶς ἡ λαϊκή μοῦσα σέ δημοτικό τραγούδι τοῦ Πηλίου περιγράφει τή μάχη:

Ἐβγᾶτε Τοῦρκοι Λαρσινοί κι ἀγάδες ἀπ' τό
Κάστρο, νά δεῖτε ἐδῶ τόν πόλεμο, πού
κάνουν οἱ ραγιάδες.
πού σκάζουν σάν τό κάστανο καί πέφτουν οἱ
ἀγάδες.
Ν' ἀκοῦστε Μακρυνιτσιώτικα ντουφέκια,
καριοφίλια,
Νά δεῖτε καί τή Χρόναινα, τή νύφη τοῦ
Κατσούρα, πῶς πολεμάει πλευρό - πλευρό
στό πλάϊ τῶν παιδιῶν της.
Νά δεῖτε τήν Σουΐπαινα μέ τά ὀγδόντα
χρόνια πῶς κουβαλάει κρύο νερό στ'
ἀντρεῖα παλληκάρια.
Νά δεῖτε τή Μαλιούφαινα, κορίτσι στόν
ἀνθό της, μέ τό δεξί νά ντουφεκᾶ, μέ τό
ζερβί νά κόβει.
Πέσαν κεφάλια ἀγάδικα, κορμιά
Ἀρβανιτάδων.
Καί ἄν στή Μακρυνίτσα μας ἐχάσαμε τή
μάχη, ἐκέρδισε ἡ πατρίδα μας δόξα, τιμή καί
φήμη.
Ὅπως οἱ Σπαρτιάτισσες πολέμαγαν
ἀντρίκια καί ὅπως οἱ Σουλιώτισσες στήν
Ἤπειρο ἀκουστῆκαν, ἔτσι κι οἱ
Μακρυνιτσιώτισσες τό Πήλιο δοξάσαν.

Ἡ Μαργαρίτα Μπασδέκη μέ τό ὅπλο στό χέρι καί τήν ποδιά γεμάτη φυσίγγια, πήγαινε ἀπό προμαχώνα σέ προμαχώνα, περιέθαλπτε καί παρηγοροῦσε τούς τραυματίες καί ἀπό τήν ἄλλη μεριά ἐνθάρρυνε ὅσους δείλιαζαν.

DEAD CAN DANCE

Μουσικη, απο «ξεχασμενους» κοσμους

Ξεκινώντας αὐτή τή μουσική (καί ὄχι μόνο) στήλη στό Αντιδοτο, θά ἤθελα πρῶτα ἀπό ὅλα νά εὐχαριστήσω τήν Σ.Ε. τοῦ περιοδικοῦ γιά τήν φιλοξενία καί ὕστερα νά πῶ ὁρισμένα πράγματα, γιά τήν θεματολογία αὐτῆς τῆς στήλης.

Ἡ συγκεκριμένη στήλη θά ἀσχοληθεῖ μέ τήν παρουσίαση διαφόρων συγκροτημάτων, τῆς μουσικῆς τους, τῶν στίχων τους, τῶν ἀπόψεών τους γύρω ἀπό διάφορα θέματα καί ὅτι ἄλλο πιστεύω πώς θά ἐνδιαφέρει τό ἀναγνωστικό κοινό τοῦ Αντιδοτου.

Ἡ στήλη αὐτή, βέβαια, δέν θά ἤθελα μέ κανένα τρόπο νά καταλήξει νά εἶναι μία στήλη παρουσίασης «φολκλόρ» καί «πατριωτικῆς» μουσικῆς καί μουσικῶν (αὐτό βέβαια δέν θά ἤθελα νά θεωρηθεῖ ὡς ὑπαινιγμός γιά τήν δημοτική μουσική). Ἀπό τήν στήλη αὐτή, θά παρουσιάζονται μουσικοί, συγκροτήματα καί δίσκοι, χωρίς νά γίνεται διάκριση ἀνάμεσα στά εἴδη τῆς σύγχρονης μουσικῆς (Rock, Hard Rock, Heavy Metal, Punk, Experimental κ.τ.λ., κ.τ.λ.) χωρίς νά ἀπορρίπτεται κάποιο ἀπό αὐτά καί χωρίς προκαταλήψεις. Βέβαια Rap, Disco, House καί ὅλα αὐτά τά κατασκευάσματα τῶν ἀπογόνων τῆς Λεμούριας φυλῆς δέν πρόκειται ποτέ νά λάβουν θέση μέσα σέ αὐτή τή στήλη.

Καί ἡ στήλη αὐτή ξεκινάει — ὕστερα ἀπό τόν λίγο κουραστικό ἀλλά ἀναγκαῖο πιστεύω λόγο — μέ τήν παρουσίαση τῶν πρώτων καλεσμένων μας, πού ἔρχονται ἀπό τήν μακρινή Αὐστραλία, τό ὄνομά τους: DEAD CAN DANCE.

Οἱ DEAD CAN DANCE σχηματίστηκαν τό 1981 στήν Μελβούρνη τῆς Αὐστραλίας ἀπό τόν Brendan Perry καί τήν Lissa Gerard, οἱ ὁποῖοι βέβαια κάνουν πράξη τίς ἰδέες τους βοηθούμενοι ἀπό μία ὁμάδα ταλαντούχων μουσικῶν.

Τό ὄνομα τοῦ συγκροτήματος μπορεῖ νά θεωρηθεῖ σάν ἕνα «πικρό» λογοπαίγνιο πάνω στήν λέξη «παρακμή» (decadance). Πρίν ἀπό τή δημιουργία τῶν D.C.D. ἡ Lissa Gerard συμμετεῖχε σέ διάφορα ἄλλα — περιστασιακά ὅπως ἀποδείχθηκε ἀργότερα — σχήματα ὅπως οἱ MICROPHONE γιά παράδειγμα. Αὐτό βέβαια εἶναι κάτι τό ὁποῖο καί οἱ ἴδιοι οἱ D.C.D. θέλουν νά τό ξεχάσουν.

Τό 1983 μετακομίζουν στό Λονδίνο πού τήν ἐποχή ἐκείνη ἦταν τόπος συγκέντρωσης ὅλων τῶν νέων μουσικῶν τάσεων καί καλλιτεχνῶν ἐνῶ καί τό ἔδαφος ἦταν πρόσφορο γιά πρωτόγνωρους πειραματισμούς.

Ὅσον ἀφορᾶ τήν περιγραφή τῆς μουσικῆς τῶν D.C.D. ἐδῶ τά πράγματα δυσκολεύουν ἀρκετά. Ὁ πρῶτος τους δίσκος ἦταν βέβαια πολύ διαφορετικός ἀπό τίς ἑπόμενες δουλειές τους. Ἐδῶ ὁ ἦχος τους ἦταν πιό κοντά στήν «παραδοσιακή» ρόκ μουσική, ἀφοῦ χρησιμοποιήθηκαν ἐκτεταμένα τά ντράμς καί ἡ κιθάρα. Αὐτό ὅμως πού διαφοροποιεῖ τήν μουσική τῶν D.C.D. ἀπό τό ρόκ, εἶναι ἡ συνύπαρξη — μαζί μέ τά κλασσικά ρόκ ὄργανα — διάφορων «ἀσυνήθιστων» ὀργάνων γιά τήν ρόκ μουσική ὅπως τσέλλο, βιολί καί διάφορα κρουστά καθώς ἐπίσης ἡ μελωδική, γεμάτη στόμφο φωνή τῆς Lissa Gerard καί ἡ ἀπόμακρη «ἱερατική» φωνή τοῦ Brendan Perry.

Σίγουρα οἱ D.C.D. δέν δημιουργοῦν μουσική μέσα στά πλαίσια στά ὁποῖα τήν ἔχουμε συνηθίσει. Μποροῦμε, ἀρκετά παρακινδυνευμένα ὅμως, νά τούς κατατάξουμε στόν χῶρο τῆς ἀρκετά παρεξηγημένης ἀπό τόν πολύ κόσμο, AVANT GARD καί πειραματικῆς μουσικῆς. Ἡ μουσική τους ἠχεῖ σάν μία παγανιστική τελετουργία, βγαλμένη μέσα ἀπό πανάρχαιους ξεχασμένους κόσμους. Ἕνα ταξίδι, πού μᾶς πηγαίνει πίσω σέ ξεχασμένους πολιτισμούς, σέ ξεχασμένες θρησκεῖες, σέ γλῶσσες ξεχασμένες καί περήφανες, ὅπως τά κέλτικα καί τά ἀρχαῖα ἀνατολίτικα.

Ἡ μουσική τους δέν εἶναι συναισθηματική, μέ τήν εὐρύτερη ἔννοια πού δίνουμε σέ αὐτόν τόν ὅρο. Ἔχει σκοπό, οὐσία καί σημασία. Δέν εἶναι ἁπλά μία συμπαθητική καί εὐχάριστη γιά τό αὐτί μουσική. Οἱ D.C.D. ἐνεργοποιοῦν στή φαντασία μας μύθους καί εἰκόνες σβησμένες ἀπό τό πέρασμα τοῦ χρόνου. Ἡ μουσική τους εἶναι μία τελετουργία, μία συγκέντρωση μύθων καί μυστηρίων, πού στόν σημερινό «προοδευμένο» ἄνθρωπο, ὅλα αὐτά φαίνονται «ξεπερασμένα» ἤ ἁπλά «παραμύθια γιά παιδιά» ἤ ἀκόμα καί ἀναχρονιστικά.

Πράγματι, ἡ μουσική καί ἡ θεματολογία τῶν στίχων τῶν D.C.D., πολλές φορές ἔγιναν στόχος ἐπιθέσεων ἀπό διάφορους «κριτικούς» τῶν Μ.Μ.Α.Κ.Π.Ε. (Μέσα Μαζικῆς Ἀποβλάκωσης Καί Πλύσης Ἐγκεφάλου) πού τούς κατηγοροῦσαν ὡς φαντασιόπληκτους καταθλιπτικούς ἀναχρονιστές. Τέλος πάντων, μακάριοι οἱ πτωχοί τῶ πνεύματι...

Ὕστερα ἀπό πολλές πρόβες καί συγκεκριμένα τό 1984 οἱ D.C.D. παρουσιάζουν στό βινύλιο τήν πρώτη τους δισκογραφική ἀπόπειρα. Πρόκειται γιά τόν ὁμώνυμο δίσκο τους, πού κυκλοφόρησε γιά λογαριασμό τῆς 4AD, μία ἀπό τίς σημαντικότερες ἑταιρεῖες στόν χῶρο τῆς ἀνεξάρτητης σκηνῆς (BIRTHDAY PARTY, PIXIES, BAUHAUS, CLAN OF XYMOX, X-MAL, DEUTCHLAND κ.ἄ.) καί ἡ μοναδική ἑταιρεία πού μποροῦ-

σε νά άγκαλιάσει στούς κόλπους της τή μουσική τῶν D.C.D.

Σέ αὐτή τήν πρώτη δισκογραφική τους προσπάθεια ἡ μουσική τῶν D.C.D. ἠχεῖ ἰσοπεδωμένη ἐνῶ παράλληλα ἔχουν πέσει στήν παγίδα τῆς ἐπαναληπτικότητας σέ σημεῖο πού πολλές φορές ὁ δίσκος αὐτός καταντᾶ μονότονος καί βαρετός. Μέσα σέ αὐτόν ὅμως τόν δίσκο ὑπάρχουν 2 ἐξαιρετικές στιγμές, τό «Fatal Impact» πού εἶναι ἕνας ὀρχηστρικός ἠχητικός ἐφιάλτης καθώς καί τό ἐπίσης ὀργανικό «The Protagonist» τό ὁποῖο συμπεριελήφθη, ἀρκετά τελειοποιημένο, μαζί μέ τό «Frontier» στή συλλογή «Lonely is an eysore», πού κυκλοφόρησε τό 1984 καί πού δυστυχῶς δέν ἔτυχε τῆς ἀναγνώρισης πού τῆς ἄξιζε, ἀπό πλευρᾶς κοινοῦ.

Τήν ἴδια χρονιά ἔχουμε καί τήν κυκλοφορία τῆς δεύτερης δισκογραφικῆς δουλειᾶς τῶν D.C.D. Πρόκειται γιά τό 12ιντσο LP !The Garden of the Arcane Delights». Σαφῶς ἀνώτερο ἀπό τόν ἀρχικό ὁμώνυμο δίσκο τους, περιέχει καί μία ἀπό τίς σημαντικότερες δημιουργίες τους. Πρόκειται γιά τό τραγοῦδι «In Power We Trust The Love Advodated». Τό ὄνομα τῶν D.C.D. ἄρχισε νά ἀκούγεται ὅλο καί πιό δυνατά στούς κύκλους τῆς ἀνεξάρτητης σκηνῆς.

Καί τό μεγάλο μπάμ! γίνεται τήν επόμενη χρονιά μέ τήν κυκλοφορία τοῦ δεύτερου μεγάλου δίσκου τους, «Spleen And Ideal». Πρόκειται γιά ἕναν δίσκο ἀριστουργηματικό ἀπό κάθε ἄποψη. Δέν ὑπάρχουν λόγια γιά νά περιγράφουν κομμάτια ἐκπληκτικῆς σύλληψης, τεχνοτροπίας καί δεξιοτεχνικῆς ἐκτέλεσης ὅπως τό ἀριστουργηματικό ἔπος, πού ἀκούει στόν τίτλο «Avatar». Τά ὑπόλοιπα κομμάτια τοῦ δίσκου ὅπως τά «Mesmerism», «De Profundis (out of the depths of sorrow)», «Enigma of the absolute», «The Cardinal Sin», «Indoctrination (a design for living)» εἶναι ἱκανά νά ἀπογειώσουν τό πνεῦμα τοῦ ἀκροατή, χαρίζοντάς του στιγμές ὕψιστης μουσικῆς καί στιχουργικῆς ἑρμηνείας. Σέ αὐτόν τόν δίσκο οἱ D.C.D. στρέφουν τίς μουσικές τους ἀναζητήσεις κυρίως στόν μεσαίωνα. Ὁ ἐκτοπισμός τῆς ΡΟΚ — ἄς τήν ποῦμε ἔτσι — ἐνορχήστρωσης καί ἡ κυριαρχία μιᾶς πλειάδας κλασσικῶν, δυτικῶν καί ἀνατολίτικων ὀργάνων, δημιουργοῦν μία πομπώδη (μέ τήν καλή ἔννοια τοῦ ὅρου), ἐπική καί μυστηριακή ἀτμόσφαιρα. Γιά τούς στίχους δέν μπορῶ νά κάνω κανένα σχόλιο, ἁπλά παραθέτω σάν δεῖγμα τό «Indoctrination». Μετάφραση δέν ὑπάρχει γιατί οἱ στίχοι ἔχαναν πάρα πολύ ὕστερα ἀπό τήν ἀπόδοσή τους στά Ἑλληνικά.

In the times of great vexation / when one must choose between / What is right and what is wrong / Freedom so they say / amounts to the choises / that you have made / through all the arbitrary rationale / concerning liberty / Freedom i must say / exist with unconditioned minds / reason has come of age / how can you be satisfied / with things the way they are / when all that sorrounds us now / and so much more / remains the keepers dark embrace / the insatiable thirst for power has made / idols out of mortals / gods into clay / soldiers into heroes / children into slaves of damned desire, / their hopes betrayed / who will suffer the laws / that say you cant't decide / your child's education / unless you can pay the price / who will suffer their laws / who will suffer their minds / who will suffer their words / who will suffer their designs./

Ὕστερα ἀπό δύο χρόνια ἀπουσίας, ἀπό τά μουσικά δρώμενα, κυκλοφορεῖ ἐπιτέλους (1987)

τό τρίτο ἄλμπουμ τῶν D.C.D. (ἐξαιρεῖται τό EP «The gardens of the arcane...». Ὁ τίτλος του: «Within The Realm Of A Dying Sun». «Μέσα στό Βασίλειο ἑνός ἥλιου πού πεθαίνει», πικρό σχόλιο, ἄραγε, γιά τόν σημερινό πολιτισμό πού βυθίζεται ὁλοένα καί περισσότερο μέσα στήν φθορά καί τήν παρακμή; Ποιός ξέρει, ἴσως μόνο οἱ ἴδιοι μποροῦν νά μᾶς ἑρμηνεύσουν τό τί θέλουν νά ποῦν μέ αὐτά τά λόγια.

Ἡ μουσική σέ αὐτόν ἐδῶ τόν δίσκο, παραμένει στό ἴδιο ἐπικό, μυστηριακό, μεταφυσικό κλίμα τῶν προηγουμένων δίσκων τους. Ὁ Brendan Perry & ἡ Lissa Gerard μέ τή συνοδεία μίας ὀρχήστρας πνευστῶν καί ἐγχόρδων, δημιουργοῦν γία μία φορά ἀκόμα τραγούδια - ἀριστουργήματα, ξεκινώντας ἀπό τό τραγούδι πού ἀνοίγει τόν δίσκο τό «Anywhere Out Of This World», τό ὁποῖο προσκαλεῖ τόν ἀκροατή σέ ἕνα μαγευτικό ταξίδι σέ κόσμους ὅπου πνεῦμα καί ψυχή γίνονται ἕνα καί καταλήγοντας στή δεύτερη πλευρά καί συγκεκριμένα στό «Cantara». Γιά αὐτό τό ἀσύλληπτο δημιούργημα τῶν D.C.D. δέν μποροῦν νά γίνουν σχόλια. Ἡ φωνή τῆς Lissa Gerard ἀφήνει τόν ἀκροατή καρφωμένο στή θέση του, ἐπιτρέποντάς του μόνο νά θαυμάσει τό ἠχητικό μεγαλεῖο πού ξεδιπλώνεται μπροστά του σάν μαγικό χαλί. Χωρίς ὅμως νά ὑστεροῦν καί τά ὑπόλοιπα κομμάτια, τό «Whithin The Realm Of The Dying Sun», ἔγινε ὁ δίσκος πού καθιέρωσε παγκόσμια τούς Dead Can Dance σάν ἕνα ἀπό τά σημαντικότερα συγκροτήματα τῆς δεκαετίας τοῦ '80.

Πολλοί πίστεψαν πώς οἱ D.C.D. μέ αὐτόν τόν δίσκο, ἔφθασαν στό ὁριακό σημεῖο τῆς δημιουργικότητάς τους. Ὅλοι αὐτοί ὅμως διαψεύστηκαν μέ τήν κυκλοφορία, τόν ἀμέσως ἑπόμενο χρόνο, τοῦ «The Serpent's Egg» (1988). Ἡ μουσική σέ αὐτόν τόν δίσκο, εἶναι ἔντονα ἐπηρρεασμένη ἀπό τήν παραδοσιακή, θρησκευτική καί ἐθνική μουσική παράδοση τῆς Ἀνατολῆς. Δέν σκοπεύω νά σᾶς κουράσω πάλι, κάνοντας σχόλια γιά τόν τέταρτο αὐτό δίσκο τους, γιατί ὅτι καί νά πῶ δέν θά φτάσει γιά νά περιγράψει, τό μουσικό αὐτό οἰκοδόμημα πού ἔχει τόν τίτλο «The Serpent's Egg». Ἁπλά, διαβάστε τήν μετάφραση τῶν στίχων τοῦ «Severance», πού εἶναι καί μία ἀπό τίς καλύτερες στιγμές αὐτοῦ τοῦ δίσκου.

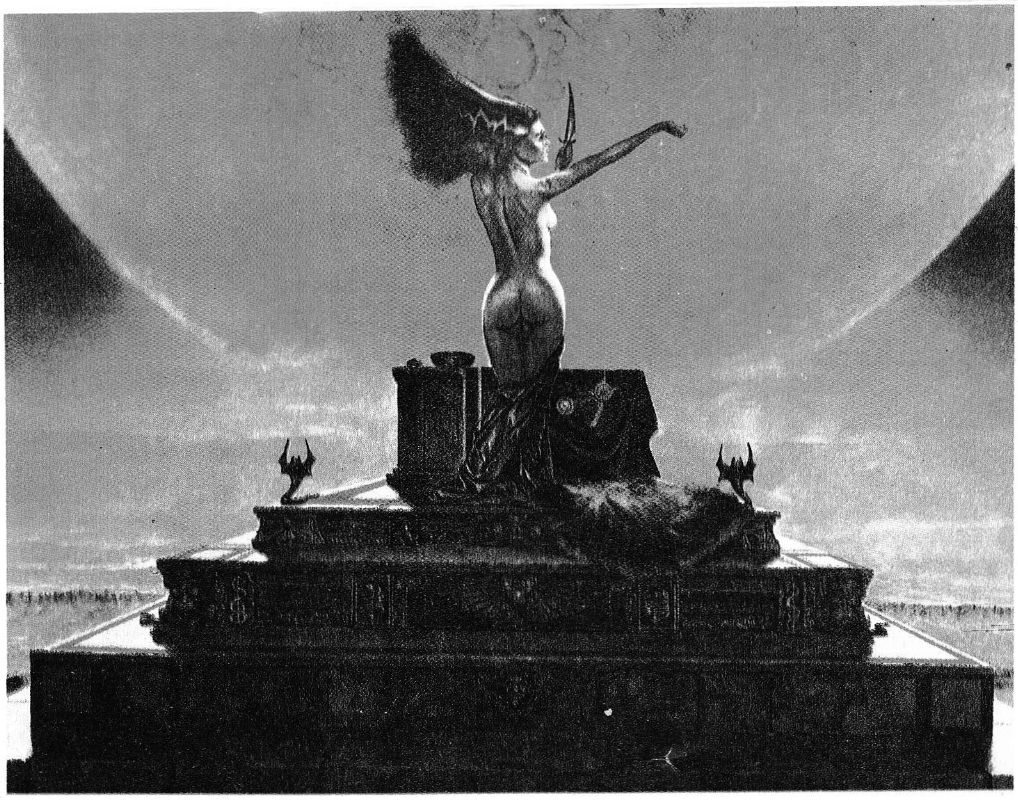
«Ἀποχωρισμός, τά πουλιά τῆς φυγῆς μᾶς καλοῦν, ὅμως ἐμεῖς στεκόμαστε ἐδῶ προικισμένοι μέ τό φόβο τῆς πτήσης.
Πάνω ἀπ' τή γῆ οἱ ἄνεμοι τῆς ἀλλαγῆς καταστρέφουν τή χώρα, καθώς ἐμεῖς παραμένουμε στή σκιά καλοκαιριῶν πού ἔχουν περάσει.
Ὅταν ὅλα τά φύλλα θά ἔχουν πέσει καί μεταβληθεῖ σέ στάχτη, ἐμεῖς θά παραμένουμε ἀμετακίνητοι στίς ἀπόψεις μας;
Ἀσημαντότητα, ἡ μάστιγα πού μεταδίδεται

παντοῦ σέ αὐτή τή χώρα.
Οἰωνός γιά τήν κατάσταση πού πρόκειται νά ἔρθει».

Ἀκολουθοῦν δύο χρόνια ἀπουσίας καί τό 1990 τό «Aion», τό πέμπτο ἀριστούργημα τῶν D.C.D. εἶναι πλέον γεγονός. Ἐδῶ οἱ D.C.D. ἐγκαταλείπουν τόν μαγευτικό κόσμο τῆς Ἀνατολῆς καί κάνουν μία μεγάλη βουτιά, στή μουσική παράδοση τοῦ Μεσαίωνα καί τῆς Ἀναγέννησης. Κορυφαίες στιγμές τοῦ δίσκου τό ὀργανικό «εὔθυμο» «Saltarelo» καί ἡ διασκευή τοῦ «Cavaleria Rousticana», χωρίς ὅμως τά ὑπόλοιπα κομμάτια νά ὑστεροῦν σέ σχέση μέ τά προαναφερθέντα.

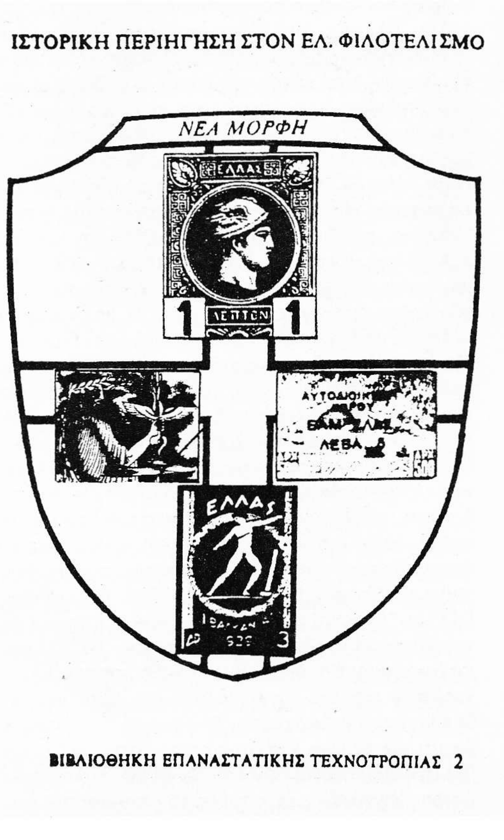
Τήν ἴδια χρονιά, ξεκινάει καί ἡ πρώτη εὐρωπαϊκή περιοδεία τους, στά πλαίσια τῆς ὁποίας ἐπι-

σκέφθηκαν καί τή χώρα μας, γιά δύο συναυλίες στό «Παλλάς» στίς 19 καί 20 'Οκτωβρίου. Ἄς ποῦμε ὅμως καί ὁρισμένα πράγματα γιά τή συναυλία αὐτή, πού ὁ γράφων τή θεωρεῖ ὡς τήν καλύτερη συναυλία τῆς ζωῆς του (μαζί μέ αὐτή τῶν RESIDENTS). Τό σκηνικό ἦταν ἀρκετά λιτό και ἐπί σκηνῆς ἐκτός ἀπό τούς δύο D.C.D. ὑπῆρχαν πέντε ἀκόμα μουσικοί, πού τούς ἀκολουθοῦν στίς περιοδεῖες τους. 'Ιδιαίτερη ἐντύπωση μᾶς προκάλεσε ἡ δεξιοτεχνία μέ τήν ὁποία τά ἄτομα αὐτά, χειρίζονταν μία μεγάλη ποικιλία «ἀσυνήθιστων» ὀργάνων ὅπως λαοῦτο, σάζ, πίπιζα, σαντούρι καί ἄλλα. Τά περισσότερα τραγούδια πού ἑρμηνεύτηκαν, προέρχονταν κυρίως ἀπό τούς τρεῖς τελευταίους δίσκους τῶν D.C.D. Τήν παράσταση ὅμως τήν ἔκλεψε, στήν κυριολεξία, ἡ ΚΑΤΑΠΛΗΚΤΙΚΗ φωνή τῆς Lissa Gerard, ἡ ὁποία κυριολεκτικά ξεπέρασε τόν ἑαυτό της, σέ σχέση μέ τίς στούντιο ἠχογραφήσεις. Τό «Παλλάς» καί τίς δύο μέρες ἦταν γεμάτο ἀπό κόσμο — τέσσερις χιλιάδες συνολικά — πολλοί ὅμως ἄσχετοι «κουλτουριάρηδες» πού ἦρθαν ἁπλῶς γιά νά παρακολουθήσουν ἕνα happening, ἤ μία παράσταση «ὑψηλῆς τέχνης». Αὐτά δυστυχῶς ἀποτελοῦν φαινόμενα τῆς ἔλλειψης μουσικῆς παιδείας στή χώρα μας, ἄς μήν ποῦμε τίποτε ἄλλο, γιατί τό θέμα αὐτό σηκώνει πολλή συζήτηση.

Αὐτό τόν καιρό, οἱ Dead Can Dance, θά ἠχογραφοῦν τόν νέο δίσκο τους, κλεισμένοι σέ κάποιο στούντιο, στήν 'Αγγλία, μέσα στό βασίλειο ἑνός ἥλιου πού πεθαίνει...

Θ.Λ.

Ο ΓΗΓΕΝΗΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

ΟΙ ΕΛΛΗΝΟΦΩΝΟΙ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

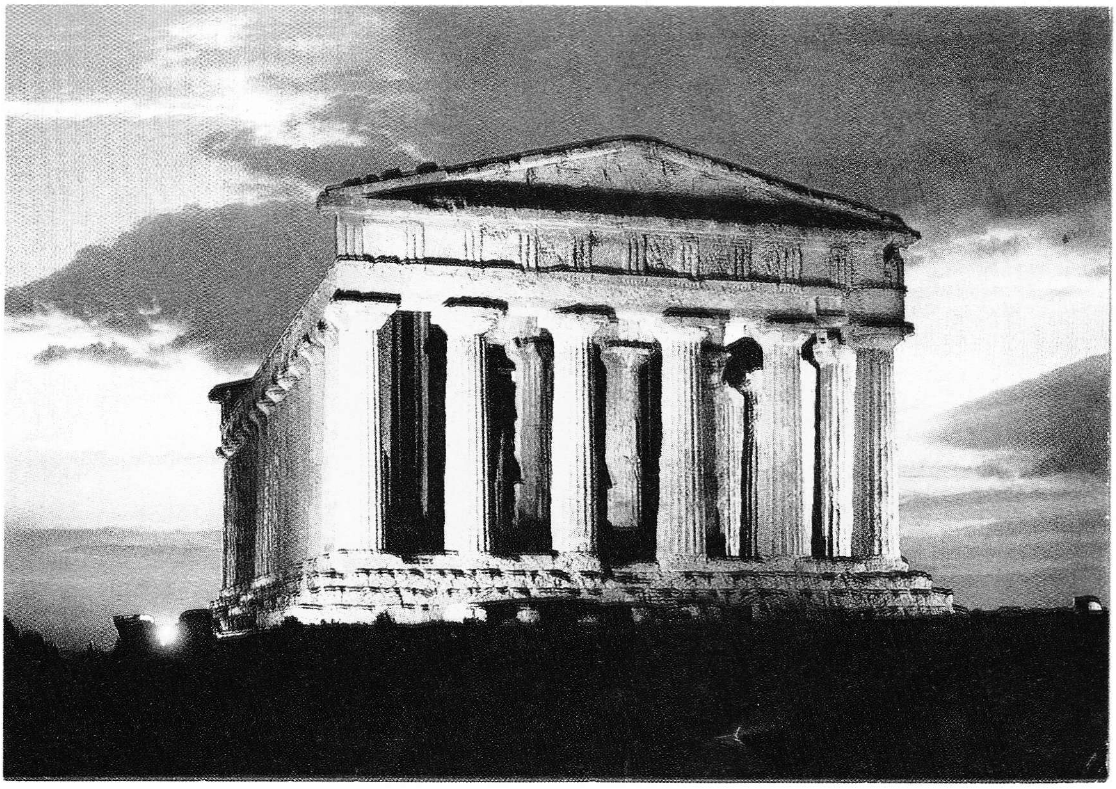
Ἄγνωστον καί ξένον Τόπον ἀποτελεῖ δυστυχῶς διά τό μεγαλύτερον μέρος τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων ἡ ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΑΣ, γεγονός τό ὁποῖον δέν ἐκπλήττει λόγω τῆς σημερινῆς ἀδιαφορίας καί ἀγνοίας πολλῶν ἐξ' ἡμῶν διά τήν Πολιτιστικήν μας κληρονομίαν. Ἀφοῦ δέν ἐδίστασαν οἱ κύριοι τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας νά καταργήσουν τήν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Ἱστορίας ἀπό τά Λύκεια (οἱ μόνοι ἐν Εὐρώπη), δέν εἶναι λοιπόν νά ἀπορῆ κανείς διά τό ὅτι ἡ μεγάλη πλειοψηφία τῶν συγχρόνων Ἑλλήνων δέν γνωρίζει ποία εἶναι, ἤ ποῦ εὑρίσκεται ἡ ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΑΣ.

Ἡ Νότιος Ἰταλία καί ἡ Σικελία, ὀνομάζονται σήμερον ἀκόμη καί ἀπό τούς Ἰταλούς «ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΑΣ». Ἑκατοντάδες χιλιάδες ἐπισκέπται ἀπό ὁλόκληρον τόν κόσμον περιηγοῦνται κατ' ἔτος τήν Μεγάλην Ἑλλάδα, ἐνῶ οἱ περισσότεροι Ἕλληνες οἱ ὁποῖοι ἔχουν ταξιδεύσει εἰς τήν Ἰταλίαν, δέν ἔχουν ἐπισκεφθεῖ ποτέ αὐτόν τόν Τόπον. Καί ὅμως, πολύ ὀλίγα ταξείδια δύνανται νά παρουσιάσουν τόσον μέγα ἐνδιαφέρον διά τούς Ἕλληνας ταξειδιώτας, ὅσον μία περιήγησις εἰς τάς περιοχάς τῆς Νοτίου Ἰταλίας. Ναοί, Θέατρα, Τείχη, Ἀκροπόλεις καί πολλά ἄλλα μνημεῖα τέχνης τά ὁποῖα ἐδημιούργησαν ἐκεῖ οἱ Ἕλληνες τόν 7ον, ἀλλά καί ἰδίως τόν 6ον καί 5ον π.Χ. αἰῶνα, ἀποτελοῦν ἕως τῆς σήμερον ἀψευδεῖς μάρτυρας τῆς ζωτικότητος, τῆς καλαισθησίας, καί τῶν ἱκανοτήτων τῆς Φυλῆς μας. Ἡ δέ ὀνομασία «ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΑΣ», ὀφείλεται εἰς τόν Πλούσιον Πολιτισμόν τόν ὁποῖον εἶχον ἀναπτύξει ἐκεῖ αἱ Ἀρχαῖαι Ἑλληνικαί ἀποικίαι, καί τόν μεγάλον ἀριθμόν τῶν μνημείων καί λοιπῶν κτισμάτων τά ὁποῖα ἀφῆκεν εἰς τό πέρασμά του ὁ Ἑλληνικός Πολιτισμός, ἐπισκιάζων τοιουτοτρόπως τά ἐπιτεύγματα ἄλλων πολιτισμῶν οἱ ὁποῖοι ἐπέδρασαν καί ἐδέχθησαν ἐπιδράσεις, καί συνεχωνεύθησαν κατά τόν παραδοξότερον, ἀλλά καί πλέον ταιριαστόν τρόπον εἰς τό σταυροδρόμιον τοῦτο τῶν πολλῶν πολιτισμῶν. Φοίνικες, Ἕλληνες, Ρωμαῖοι, Ἄραβες, Νορμανδοί, Γάλλοι, Ἱσπανοί καί ἐντόπιοι Σικελοί ἄφησαν εἰς τόν Τόπον αὐτόν δείγματα πολιτισμοῦ. Τά Ἑλληνικά ὅμως μνημεῖα, διετήρησαν ἀνόθευτον τήν Ἑλληνικότητά των καί τήν ἀγνότητά των ἐξ αἰτίας τῆς ὑπεροχῆς τοῦ Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ ἔναντι τῶν ἄλλων. Καί ὄχι μόνον τοῦτο — Πλήν τοῦ Ἑλληνικοῦ, οὐδείς τῶν λοιπῶν ξένων πολιτισμῶν ἀφῆκε ζωντανήν μέχρι τοῦδε τήν παράδοσίν του. **Πρόκειται διά μοναδικήν ἀνά τόν κόσμον ὄασιν Ἀρχαιοελληνικῆς Πολιτισμικῆς ἐπιβιώσεως ἐν τῆ ὁποία διατηρεῖται εἰσέτι ἡ Ἀρχαιοελληνική Γλῶσσα.**

Ἕλληνες οἱ ὁποῖοι καταφθάνουν εἰς τό Μπρίντεζι, ἀποροῦν ἐπ' ὀλίγον, διά τήν Ἑλληνομάθειαν τῶν Ἰταλῶν κατοίκων του οἵτινες ἐξέμαθαν στοιχειωδῶς τήν Ἑλληνική Γλῶσσαν διά ἐμπορικούς καί μόνον λόγους, καί κατευθύνονται πρός τήν Βόρειον Ἰταλίαν μή ὑποπτευόμενοι ἴσως ὅτι εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων χιλιομέτρων πρός Νότον, ὁμιλεῖται γνησιωτέρα Ἑλληνική Γλῶσσα, περιλαμβάνουσα ἀρκετάς Βυζαντινάς καί Ἀρχαιοελληνικάς λέξεις. Ἐκεῖ εὑρίσκονται **«ΕΛΛΗΝΟΦΩΝΟΙ ΙΤΑΛΟΙ»** οἱ ὁποῖοι ἔχουν ὀνομασθεῖ ἀπ' εὐθείας ἀπόγονοι τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων ὑπό πολλῶν ἐρευνητῶν διεθνοῦς κύρους, ἀλλά καί ὡς ἀπόγονοι τῶν Βυζαντινῶν τῆς Ἰταλίας ὑπό ἄλλων εἰς ἀντίδρασιν πρός τήν ἄποψιν τῆς Ἀρχαιοελληνικῆς των καταγωγῆς. Οὐδείς ὅμως ἀπέκλεισεν τήν ἄμεσον σχέσιν των πρός τούς Ἀρχαίους Ἕλληνας. Οἱ σκαπανεῖς αὐτοί τῆς γλωσσολογίας καί τῆς ἐρεύνης μή συμφωνοῦντες περί τῆς προελεύσεως τῶν Ἑλληνοφώνων καί περί τῆς καταγωγῆς τῆς γλώσσης των, ἐχωρίσθησαν εἰς δύο ἀντιμαχόμενα στρατόπεδα: Ἡ πρώτη παράταξις μέ ἀρχηγόν τόν Γ. Χατζιδάκιν, χαλκέντερον γλωσσολόγον τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἀκολουθούμενον ἀπό τόν Γερμανόν G. Rohlfs ὅστις συμπληρώνει καί ἐπεκτείνει τήν θεωρίαν τοῦ πρώτου, μέ συνοδοιπόρους τούς Ἀναστ. Καραναστάσην, Σ. Καραντζᾶν, Ἀ. Τσομπανάκην καί Στ. Καψωμένον, ὑποστηρίζει ὅτι οἱ Ἕλληνες τῆς Κάτω Ἰταλίας — τῆς Πούλιας καί τῆς Καλαβρίας — κατάγονται μέν ἀπό Ἀρχαίους Ἕλληνας, μέ ἀλλεπαλλήλους ὅμως προσθῆκας νέων ἐπήλυδων Ἑλλήνων ἐν τῆ ροῆ τοῦ χρόνου. Οἱ νεοαφικνούμενοι Ἕλληνες οὗτοι, ὡμίλουν ἄνευ διακοπῆς τήν Ἑλληνικήν Γλῶσσαν ἐντός μιᾶς φυσιολογικῆς ἐξελικτικῆς πορείας τοῦ ἰδιώματος, τό ὁποῖον συνεχῶς διεμορφοῦτο διά νεωτέρων γλωσσικῶν στοιχείων.

Ἡ δευτέρα ὁμάς, ἀποτελουμένη ἀπό τούς G. Morosi, H. Pernot, Ἰάκωβον Διζικιρίκην, Oronzo Parlangelli καί ἄλλους, ὑποστηρίζει τήν γνώμην ὅτι εἰς κάποιαν ἐποχήν, πρό τοῦ 10ου μ.Χ. αἰῶνος, ὁ Ἑλληνισμός εἶχε σβήσει καί εἶχε χαθεῖ ἡ Ἑλληνική Γλῶσσα. Καί συμπεραίνουν ὅτι, οἱ νῦν Ἑλληνόφωνοι τῆς Νοτίου Ἰταλίας κατάγονται ἀπό τούς Βυζαντινούς καί ἀπό ἄλλους Ἕλληνας ἀποίκους οἵτινες προσετέθησαν εἰς μεταγενέστερον χρόνον. Δι' αὐτῆς τῆς πληθυσμιακῆς ζυμώσεως καταλήγουν, διεμορφώθη ἡ σημερινή Ἑλληνική διάλεκτος ἡ ὁποία ὁμιλεῖται εἰσέτι εἰς τάς δύο αὐτάς περιοχάς.

Ἡ γερά καί τελευταία ἀπάντησις ὅμως εἰς τούς ἰσχυρισμούς τῆς δευτέρας ὁμάδος, ἐδόθη ὑπό τοῦ

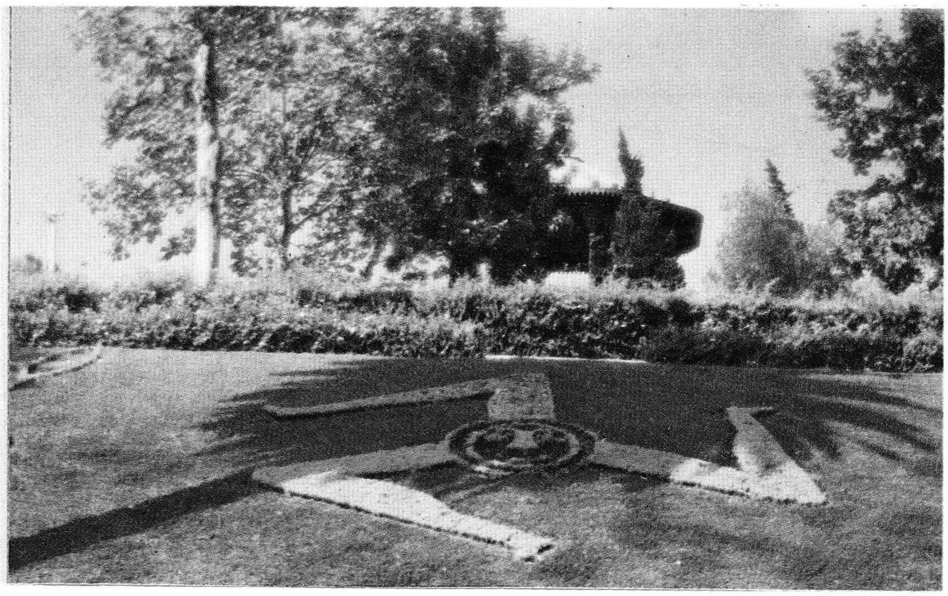
Ναός τῆς Θεᾶς ΟΜΟΝΟΙΑΣ

καθηγητοῦ 'Αναστασίου Καραναστάση. 'Ο κ. Καραναστάσης κατόπιν ἐντολῆς τῆς 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν, ἐπραγματοποίησεν ἐρεύνας καί ἐμελέτησεν τήν γλῶσσαν τῶν 'Ελληνοφώνων τῆς Κάτω 'Ιταλίας, καί ἐξήγαγεν τά ἐπιστημονικά του συμπεράσματα. Εἰς τά πρακτικά τοῦ 10ου Συνεδρίου λαβόντος χώραν ἐν Φλωρεντία, ἀπό 22 ἕως 26 'Οκτωβρίου τοῦ 1973 μέ ἀντικείμενον τάς μελέτας τῶν 'Ιταλικῶν διαλέκτων, ἀποδεικνύει σαφέστατα βασιζόμενος εἰς φωνητικά φαινόμενα τοῦ Μαρτινιᾶνο, χωρίου τῆς 'Ελληνοφώνου περιοχῆς τοῦ Σαλέντο, ὅτι **ἕν μέρος τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου αὐτοῦ κατάγεται ὁπωσδήποτε ἀπό τούς 'Αρχαίους ἀποίκους τῆς Μεγάλης 'Ελλάδος.**

'Αρχαῖα τις 'Ελληνική παράδοσις ἀναφέρεται εἰς τόν Βασιλέα τῆς Κρήτης 'Ιδομενέα, ὁ ὁποῖος ἐπιστρέφων διά θαλάσσης μετά τήν ἅλωσιν τῆς Τροίας εἰς τήν Πατρίδα του, ἐκινδύνευσεν ἀπό καταιγίδα. Ἔταξεν λοιπόν εἰς τόν Ποσειδῶνα ὅτι ἐφ' ὅσον σωθῇ, θά θυσιάση τόν πρῶτον ἄνθρωπον τόν ὁποῖον θά συνήντει ὅταν θά ἀφικνεῖτο εἰς τήν Κρήτην. 'Η θάλασσα ἐγαλήνευσεν καί ὁ Βασιλεύς ἔφθασεν εἰς τήν Πατρίδα του. Κατά κακήν του ὅμως τύχην, ὁ πρῶτος ἄνθρωπος τόν ὁποῖον ἀντίκρυσεν ὁ 'Ιδομενεύς ἦτο ὁ υἱός 'Αστυδάμας, ὅστις εἶχε σπεύσει πρός ὑποδοχήν του! Τραγικόν δίλημμα ἀντιμετωπίζει ὁ 'Ιδομενεύς, ὁ ὁποῖος ὅμως προτιμᾶ νά συμμορφωθῆ πρός τήν 'Ιεράν δέσμευσιν. 'Η θυσία ἐπραγματοποιήθη, ἀλλά ὁ τραγικός πατήρ ἐγκατέλειψεν τήν Κρήτην καί ἐγκατεστάθη εἰς τήν Σαλεντίαν τῆς 'Ιταλίας ὅπου ἵδρυσεν βασίλειον.

Κάθε μῦθος ὅμως ἀποκρύπτει ὡς γνωστόν καί κάποιον ἱστορικόν πυρῆνα. Πράγματι, κατά τόν 'Ηρόδοτον (7,170), οἱ πρῶτοι Ἕλληνες ἦλθον εἰς τήν 'Ιταλίαν ἀπό τήν Κρήτην. Κατά τόν Στράβωνα ἐπίσης, αἱ πρῶται ἐγκαταστάσεις 'Ελλήνων ἔγιναν τόν ΙΒ' π.Χ. αἰῶνα. Τά Μυκηναϊκά εὑρήματα τά ὁποῖα ἔφερεν εἰς τήν ἐπιφάνειαν ἡ ἀρχαιολογική σκαπάνη εἰς τήν περιοχήν τοῦ Σαλέντο ('Αρχαίας Μεσσαπίας), ἐπιβεβαιοῦν τόν πυρῆνα τοῦ προαναφερθέντος μύθου, ὡς ἐπίσης καί τάς πληροφορίας τῶν 'Ηροδότου καί Στράβωνος. 'Ο πραγματικός ὅμως 'Ελληνικός ἀποικισμός ἀρχίζει τόν 8ον π.Χ. αἰῶνα, καί ἐπεξετάθη ἕως τάς ἀκτάς τῆς 'Αδριατικῆς θαλάσσης ὅπως ἐπιβεβαιοῖ ἡ ἀποικία Σάλπις (σήμερον SALPI) βορείως τῆς Μπαρλέτας ἡ ὁποία ἱδρύθη ἀπό Ροδίους. Τό 706 π.Χ., ἱδρύθη ὁ Τάρας ἀπό Δωριεῖς τῆς Σπάρτης, οἵτινες ἀνέπτυξαν τήν ἱπποτροφίαν εἰς τήν Μεσσαπίαν καί ἵδρυσαν τήν Καλλίπολιν (Gallipoli), ὅπου ἕως σήμερον ὑπάρχει καί ἡ 'Ελληνιστική FONTANA μέ τά τρία 'Αρχαῖα 'Ανάγλυφα. Περί τά τέλη τοῦ 6ου π.Χ. αἰῶνος, ἱδρύθη ἀπό 'Αχαιούς τό Μεταπόντιον, τό ὁποῖον ἐξελίχθη ταχύτατα εἰς ἀνθηρόν οἰκονομικόν κέντρον λόγω τοποθεσίας καί εὐφόρου γῆς. 'Εκεῖ ὁ Πυθαγόρας μετέφερεν τήν Σχολήν του καί ἐδίδαξεν μέχρι καί τοῦ θανάτου του. Νοτιότερον, ἐν τῇ θέσει τῆς 'Ιωνικῆς ἀποικίας Σίριδος, ἱδρύθη ἡ 'Ηράκλεια, ἡ ὁποία ὑπῆρξεν σπουδαῖον Πολιτικόν, Θρησκευτικόν καί Πνευματικόν κέντρον.

Εἰς τήν 'Αρχαίαν Βρωτίαν (σημερινήν Καλαβρίαν), ἤκμασαν αἱ 'Αρχαῖαι 'Ελληνικαί ἀποικίαι Ρήγιον, Λοκροί, Κρότων, 'Ιππώνιον, Κολωνία καί Σύβαρις. Ὅλαι σχεδόν, διεκρίθησαν διά τάς καλλιτεχνικάς των ἐπιδόσεις, ἀλλά καί διά τήν ἀκμήν των εἰς τήν φιλοσοφίαν καί τήν ἰατρικήν. Οἱ συγγραφεῖς των, οἱ γλύπται των καί οἱ ἀθληταί των, ἠκτι-

Θυρεός τῆς Μεσσήνας

νοβόλησαν οὐχί μόνον εἰς τήν Μεγάλην Ἑλλάδα, ἀλλά καί εἰς ὁλόκληρον τόν Ἀρχαῖον Κόσμον. Εἰς τόν Κρότωνα, ἱδρυθέντα ἀπό Ἀχαιούς τό 708 π.χ., ἐγκατεστάθη ὁ Πυθαγόρας, ὅστις συνεδύασεν τήν Πολιτικήν μέ τήν Φιλοσοφίαν. Ἐκεῖ ἐπίσης, ἔγραψεν ὁ Ἀλκμαίων τό πρῶτον Σύγγραμμα Ἀνατομίας, καί ἐκεῖ ἔζησεν ὁ ἐκ τῶν πρώτων χειρούργων Δημοκήδης. Ὁ δέ Ναός τῆς Λακινίας Ἥρας εἰς τόν Κρότωνα ἔγινε λίαν συντόμως θρησκευτικόν κέντρον ὅλων τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἰταλικῆς Χερσονήσου.

Ἡ Κύμη (CUMA) — ἱδρυθεῖσα τό 745 π.Χ. — ἔπαιξεν σημαντικότατον ἐκπολιστιτικόν ρόλον εἰς τήν περιοχήν, διδάσκουσα εἰς τούς κατοίκους της τήν χρῆσιν τῆς χαλκουργίας καί τῆς Ἀλφαβήτου. **Ὀκτώ τοὐλάχιστον γράμματα ὅλων τῶν Λατινογενῶν γλωσσῶν τῆς ἐποχῆς μας εἶναι ἴδια πρός τά ἀντίστοιχα Εὐβοϊκά, ἤτοι τά C, D, F, L, P, R, S καί X.** Οἱ Κυμαῖοι, ὡς ἀπέδειξαν αἱ ἀνασκαφαί, ἐξάπλωσαν τήν ἐμπορικήν των δραστηριότητα ἕως τήν Μασσαλίαν, ἵδρυσαν τήν Παρθενόπην καί τήν Δικαιάρχειαν, καί τέλως ἀπώκησαν εἰς τάς νήσους Κάπρι, Πανδάτειραν, καί Ποντίαν, τάς σημερινάς ISOLE PONTINE.

Ἀπό τήν πλευράν τοῦ Ἰονίου Πελάγους, ἡ ἀποικία Ἐπιζεφύριοι Λοκροί ἱδρύθη ἀπό Δωριεῖς τό 673 π.Χ. Ἐκεῖ περίφημον ἦτο τό Ἱερόν τῆς Περσεφόνης, καί ἐκεῖ ἔζησεν **ὁ Ζάλευκος ὁ ὁποῖος μαζί μέ τόν Χαρώνδα τῆς Κατάνης, ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι νομοθέται ἐπί Εὐρωπαϊκοῦ ἐδάφους.** Ἡ Πωσειδονία (PAESTUM), ἐφημίζετο διά τούς θαυμαστούς της Ναούς. Ἡ ἀποικία τῶν Φωκαέων Ἐλέα (VELIA), ἦτο διάσημος διά τήν ἀκμήν τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης καί διά τήν περίφημον Φιλοσοφικήν της Σχολήν φέρουσαν τήν ὀνομασίαν Ἐλεατικήν, τήν ὁποίαν ἵδρυσεν ὁ Παρμενίδης. Τόν Παρμενίδην διεδέχθη ὁ Ζήνων τόν ὁποῖον ὁ Ἀριστοτέλης ὀνόμαζεν «ἐφευρέτην καί πατέρα τῆς διαλεκτικῆς». Οἱ Θούριοι, ἡ ἀποικία ἡ ὁποία ἱδρύθη μέ πρωτοβουλίαν τοῦ Περικλέους ἐπί τῆς θέσεως τῆς κατεστραμμένης Συβάρεως, τῆς μεγαλυτέρας καί πλουσιωτέρας πόλεως τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος — Ἀργυρορυχεῖα, εὔφορος γῆ, ἄφθονος οἶνος καί ἄφθονον ἔλαιον, ἀλλά καί ἐμπόριον μετά τῆς Μιλήτου καί τῶν Τυρρηνικῶν πόλεων. **Ἐκεῖ ἦτο ἡ πατρίς τοῦ Ἡροδότου, γνωστοῦ ὡς «πατρός τῆς Ἱστορίας».**

Ἡ Σικελία, ἡ ἀρχαία Μίλητος, ἡ Ζάγκλη, ἡ Μεσσήνη, ἡ Νάξος, οἱ Λεοντίνοι, αἱ Συρακοῦσαι, πόλις τοῦ Μεγάλου Μαθηματικοῦ Ἀρχιμήδους, καί πολλαί ἄλλαι πόλεις τῆς νήσου μέ Ἑλληνικά ὀνόματα καί διάφορα ἄλλα μνημεῖα τά ὁποῖα ἐπιβεβαιοῦν καί πάλιν ὅτι ὁ Ἑλληνισμός ἐκεῖ ἐκρατήθη ἐπί αἰῶνας. Εἰς τήν Σικελίαν δέν θά ἀναφερθῶμεν ἐκτενέστερον λόγω τοῦ ὅτι περιεριζόμεθα εἰς τό θέμα τῶν Ἑλληνοφώνων τῆς Ἰταλικῆς Χερσονήσου.

Φυσικόν εἶναι ὅτι μέ τήν κατάκτησιν τῆς Νοτίου Ἰταλίας ὑπό τῶν Ρωμαίων, ἡ ἀκμάζουσα Ἑλληνική Γλῶσσα ὑπεχώρησεν κάπως, ἀλλά δέν ἔσβησεν. Ἐπίσης, ὅπως ὑποστηρίζει ὁ Σταμ. Καρατζᾶς, ἀπό τόν 6ον ἕως τόν 11ον αἰῶνα, ὑπό τήν ἐπίδρασιν τῆς κυριαρχίας τῶν Βυζαντινῶν ἐν τῇ Νοτίῳ Ἰταλίᾳ, ἡ Ἑλληνική Γλῶσσα ἐκάλυπτεν σχεδόν ὁλόκληρον τήν κοινωνικήν δραστηριότητα τῶν κατοίκων. Ἡ Ἑλληνική Γλῶσσα, ὡς Γλῶσσα τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Πολιτικῆς καί Στρατιωτικῆς Διοικήσεως, τῶν ἐμπόρων καί τῶν καλογήρων, καί πολλῶν ἄλλων οἱ ὁποῖοι διά πολλούς καί διαφόρους λόγους εἶχον ἔλθει πρός ἐγκατάστασιν εἰς τό δυτικόν τοῦτο μέρος τῆς Αὐτοκρατορίας, ἐκρατήθη ζωντανή μέχρι καί τῶν ἡμερῶν μας εἰς τήν Ἰταλικήν χερσόνησον. Σταδιακῶς καί διαδοχικῶς ὅμως, νέοι καί διάφοροι ἐχθροί ἐμφανίζονται καί ἀπειλοῦν τό Βυζάντιον. Ἤδη, ἀπό τό 476 μ.Χ., οἱ Βυζαντινοί χάνουν ἐδάφη ἀπό τούς Γότθους, τούς Λογγοβάρδους καί ἀπό τούς Ἄραβας, οἱ ὁποῖοι κατέλαβον καί τήν Σικελίαν. Παρά τάς προαναφερθεῖσας ἀπωλείας ἐδαφῶν, ἡ Νότιος Ἰταλία ἐκρατήθη ἐπί αἰῶνας ἀπό τούς Βυζαντινούς. Ἑπομένως, φυσικόν ἦτο νά προστεθῇ καί τό

Βυζαντινόν στοιχεῖον εἰς τά μέρη ὅπου ἐγκαθίσταντο οἱ Βυζαντινοί, ἤτοι Ἕλληνες ἀπό τό ἀνατολικόν μέρος τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Εἰς τά ὑπολείμματα τῶν ἀρχαίων ἀποίκων τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος προσετέθησαν οἱ Βυζαντινοί πολιτικοί καί στρατιωτικοί ὑπάλληλοι μετά τῶν οἰκογενειῶν των, ὡς καί οἱ Ἕλληνες τοῦ Ἐξαρχάτου τῆς Καρχηδονίας. Ἐπίσης, τό 823 μ.Χ., ὅταν ἡ Σικελία ἐκυριεύθη ὑπό τούς Ἄραβας, τό μέγιστον μέρος τῶν Ἑλλήνων Σικελῶν μετηνάστευσεν εἰς τήν Νότιον Ἰταλίαν καί τήν Καλαβρίαν. Οὕτως, ἐπί τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου τῆς Καλαβρίας προσετέθη καί ἐκεῖνον τῆς Σικελίας.

Τό 1071 μ.Χ., ἐπί Αὐτοκράτορος Μανουήλ Α΄ Κομνηνοῦ, ἡ Βυζαντινή Αὐτοκρατορία ἔχασεν όριστικῶς τήν κυριαρχίαν ἐπί τῶν Ἰταλικῶν ἐδαφῶν. Ἡ ἐπαφή ὅμως τοῦ Ἑλληνισμοῦ μετά τῶν Ἑλλήνων τῆς Νοτίου Ἰταλίας, ὡς καί τό μεταναστευτικόν ρεῦμα ἐκεῖσε ἐσυνεχίσθη.

Μετά τήν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τό 1453, τό ρεῦμα τῶν Ἑλλήνων μεταναστῶν πρός τήν Νότιαν Ἰταλίαν ἐνετάθη μέ νέας μεταναστεύσεις. Πάρα πολλοί, ἠναγκάσθησαν ὅπως ἀκολουθήσουν τήν ὁδόν τοῦ ἐκπατρισμοῦ καί ἐγκατεστάθησαν εἰς μεγάλας κυρίως πόλεις τῆς Ἰταλίας ὅπως ἡ Βενετία, ἡ Ρώμη καί τό Λιβόρνον. Πολλοί Ἕλληνες στρατιωτικοί καί ἀγρόται ἐρίζωσαν εἰς τήν Ἀπουλίαν, εἰς τήν περιοχήν τοῦ REGGIO CALAVRIA, εἰς τήν Μεσσήνην, καί εἰς τό εὐρύτερον Βασίλειον τῆς Νεαπόλεως. Εἰς τούς τελευταίους περιλαμβάνονται καί πολλοί Ἕλληνες τῆς Πελοποννήσου. Διά τάς μεταναστεύσεις αὐτάς ὑπάρχουν πλήν τῶν πληροφοριῶν τῶν χρονογράφων τῆς ἐποχῆς, καί πολλά ἔγγραφα νομικά, διπλωματικά, καί τίτλοι τῆς περιόδου ἐκείνης (Σάθα, Τουρκοκρατούμενη Ἑλλάς, Χατζηδάκη, Μεσαιωνικά καί Ν. Ἑλληνικά).

Σήμερον, δύο εἶναι αἱ περιοχαί τῆς Νοτίου Ἰταλίας εἰς τάς ὁποίας ὑπάρχουν Ἑλληνόφωνοι κάτοικοι: Τό Σαλέντο (SALENTO), καί ἡ Καλαβρία (CALABRIA). Εἰς τήν «πτέρναν» τῆς Ἰταλικῆς «μπότας» εὑρίσκεται τό Σαλέντο, καί εἰς τήν μύτην τοῦ «στιβαλίου» ἡ Καλαβρία. Εἰς τήν «GRECIA SALENTINA» (Σαλέντο), ὑπάρχουν ἐννέα Ἑλληνόφωνα χωρία μέ πληθυσμόν περί τάς τριάκοντας χιλιάδας κατοίκων. Ἕκαστον χωρίον ἀποτελεῖ καί ἕναν Δῆμον. Πρόκειται διά τά χωρία Μαρτάνο, Καλημέρα, Μαρτινιάνο, Στερνατία, Τζολλίνο, Καστρινιάνο Ντέι Γκρέτσι (Φρουράκι τῶν Ἑλλήνων), Σαλέντο, Κοριλιάνο Ντ' Ὄραντο καί Μελπινιάνο. Πρός τόν Νότον, ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Καλαβρίας τά Ἑλληνόφωνα χωρία εἶναι: τό Ρηχούδι, τό Γαλλιτσιανό, ἡ Βούα, ὁ Γυαλός τοῦ Βούα, τό Χωριό, τό Βουνί, τό Χωριό τοῦ Ρηχουδίου, τό Κοντοφούρι, ἡ Ἀμυγδαλέα... Τά ἀνωτέρω Ἑλληνικά ὀνόματα ἁπλῶς ἐξιταλίσθησαν προσαρμοζόμενα εἰς τήν Ἰταλικήν ἠχητικήν διατηροῦντα ἀνόθευτον τήν Ἑλληνικήν ρίζαν των, καί εἰς τήν Ἰταλίαν εἶναι πλέον γνωστά μέ τό ἀντίστοιχον «Ἰταλικόν βάπτισμα». Ἐπί παραδείγματι, ἡ Βούα ἔχει γίνει Μπόβα (BOVA), ὁ Γυαλός τοῦ Βούα ἔχει γίνει Μπόβα Μαρίνα (BOVA MARINA), κ.ο.κ.

Ἡ Ἑλληνοσαλεντινική καί ἡ Ἑλληνοκαλαβρεζική ὁμιλοῦνται εἰς τάς Ἑλληνοφώνους περιοχάς τῆς Νοτίου Ἰταλίας τό πλεῖστον ὑπό τῶν ἡλικιωμένων κατοίκων τῶν χωρίων ἑκάστης περιοχῆς. Οἱ νέοι, ἀναζητοῦντες ἐργασίαν ἀναγκάζονται ὅπως ἐγκαταλείψουν τά χωρία των, καί οὕτω σταδιακῶς ἐκριζοῦνται ἐκ τῶν πατρογονικῶν των χωμάτων. Ἀκολουθοῦντες τόν δρόμον τοῦ ξενιτευμοῦ λησμονοῦν σταδιακῶς καί τήν «Γραικανικήν» των γλῶσσαν. Πολλά χωρία ἐπίσης εἶναι ἐγκαταλελειμμένα. Εἰς ἕτερα, πρό ὀλίγων μόνον ἐτῶν, ἡ Ἑλληνική Γλῶσσα ὡμιλεῖτο ἀπό τό 80% τῶν κατοίκων του. Τώρα ὅμως κινδυνεύει νά ἐξαφανισθῇ. **"STATE CALA" (νά εἶσθε καλά), "POSISTE;" (πῶς εἶσθε;), "STIN GALI ORA" (ὥρα καλή), εἶναι αἱ Ἑλληνικαί φράσεις αἱ ὁποῖαι ἀκούονται εἰς τά καφενεῖα, εἰς τούς δρόμους καί εἰς τάς οἰκίας αὐτῶν τῶν «Γκραικοχωρίων» τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος ἤ τῆς "MAGNA GRAECIA".** Ἐδῶ καί αἰῶνας ὅμως, οἱ Ἑλληνόφωνοι τῆς Κάτω Ἰταλίας ἔπαυσαν νά γράφουν μέ Ἑλληνικούς χαρακτῆρας καί συνεπῶς διεκόπη ἡ ἄμεσος γλωσσική ἐπαφή των μετά τῆς Μητροπολιτικῆς Ἑλλάδος. Προσέτι, κατά τήν δεκαετίαν 1930 - 40, εἶχεν ἀπηγορευθεῖ εἰς τάς Ἑλληνοφώνους ταύτας περιοχάς ἡ Γκραικανική διάλεκτος ἀπό τάς Ἰταλικάς Ἀρχάς. Ἐν τούτοις, αὐτή ἡ Γλῶσσα μέ τούς Ἀρχαϊσμούς της καί τάς ὡραίας της ἐκφράσεις δέν ἔχει σβήσει μέχρι σήμερον.

Τελευταίως, ὑπῆρξεν μία ἐλπιδοφόρος κίνησις ἀπό Ἑλληνοφώνους τῆς Νοτίου Ἰταλίας πρός διάσωσιν τῆς παραδόσεως ταύτης, καί πρός διατήρησιν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ. Ὁ Ντομένικο Ροντά καί ὁ Φίλιππος Νουτσέρα εἶναι ἐκ τῶν στελεχῶν τῆς κινήσεως ταύτης ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Καλαβρίας. Σκοπός των εἶναι ἡ διατήρησις τῆς Ἀρχαιοελληνικῆς παραδόσεως ταύτης, ἡ ὁποία ἔφθασεν ἕως τήν ἐποχήν μας κατευθεῖαν ἀπό τά βάθη τῶν αἰώνων. Μεταξύ ἄλλων ἐνεργειῶν των εἶναι διάφορα διαβήματα καί ἐκκλήσεις πρός τάς Ἀρχάς καί πρός ξένους ὀργανισμούς, ὡς καί ἡ παροχή βοηθείας πρός μίαν ὁμάδα νέων διά τήν ἔκδοσιν μικρᾶς καί πολυγραφημένης ἐφημερίδος μέ τίτλον «Ἰώνικα». Ἐπίσης, ὑπάρχει σύλλογος ὑπό τήν ὀνομασίαν «CUM EL CA» (Ἕνωσις Ἑλλήνων Καλαβρίας).

Ὁ Σύνδεσμος «Φίλοι τῶν Ἑλληνοφώνων τοῦ Ἐξωτερικοῦ», πρό μιᾶς δεκαετίας περίπου, ὠργάνωσεν διά πρώτην φοράν ἐπίσκεψιν τριάκοντα ἀτόμων ἐκ Καλαβρίας, εἰς τήν Μητέρα Ἑλλάδα. Οἱ ἐπισκέπται, γέροντες, νέοι, παιδία, ἄνδρες καί γυναῖκες, ἔφθασαν εἰς τήν χώραν τῶν προπατόρων των καί ἐπεσκέφθησαν τήν γῆν τῶν προγόνων των καί συνήντησαν τούς ἀδελφούς των! Ἡ παλινόστησίς των εἰς τάς ρίζας τῆς ὁμογενείας τῆς παλαιᾶς «Γκραικίας» καί τῆς Ἀρχαιοτάτης Ἑλλάδος τούς ἐτόνωσεν. **Ἀναζωογονήθησαν Ἐθνικῶς, ἀνεκάλυψαν ὅτι ἀνήκουν εἰς μίαν Φυλήν ἡ ὁποία προσέφερεν**

τόν περίφημον ῾Ελληνοευρωπαϊκόν Πολιτισμόν, ὅτι ἡ Γλῶσσα των δέν εἶναι «LA LINGUA BASTARDA» (ἡ νόθος γλῶσσα) μιᾶς ἀσημάντου μειονότητος ἥτις κατοικεῖ εἰς τά «κατσάβραχα» τοῦ ᾿Ασπρομόντες ἀλλά ἡ Πανελλήνιος ᾿Εθνική «Λαλιά» ἥτις ὡς Γίγας Φορεύς μετέδοσεν καί διέδοσεν τόν Πολιτισμόν εἰς ὁλόκληρον τήν Οἰκουμένην. Εἶναι ἡ Γλῶσσα τοῦ ῾Ομήρου, τοῦ Πλάτωνος, τοῦ ᾿Αριστοτέλους, τοῦ ᾿Αριστοφάνους, τοῦ Ψελλοῦ, τοῦ Γεμιστοῦ, τοῦ Σολωμοῦ, τοῦ Παλαμᾶ.

῾Η παράτασις τῆς συζητήσεως ἐπί τοῦ θέματος τῶν ῾Ελληνοφώνων νησίδων εἰς τήν «MAGNA GRAECIA», σχετικῶς πρός τήν Μεγαλοελλαδικήν ἤ Βυζαντινήν καταγωγήν τῶν κατοίκων των, ἔχει χάσει πλέον πᾶσαν ἔννοιαν καί οὐσίαν. **Εἴκοσι ἑπτά ὁλόκληροι αἰῶνες ἐπέρασαν ἀπό τήν ἐποχήν κατά τήν ὁποίαν οἱ πρῶτοι ῞Ελληνες ἐπάτησαν ἐπί τῶν χωμάτων τῆς ᾿Ιταλικῆς χερσονήσου, καί ἀκόμη μέχρι σήμερον ἡ ῾Ελληνική Γλῶσσα ἀντιλαλεῖ ἐκεῖ.** Οἱ μελετηταί πρέπει νά παύσουν νά ἐπιμένουν εἰς μίαν ἄκαρπον συζήτησιν περί τῆς ῾Ελληνικότητος τῶν ῾Ελληνοφώνων νησίδων τῆς Κάτω ᾿Ιταλίας. Πολύ χρησιμοτέρα καί ὠφελημοτέρα θά ἦτο ἡ ἕνωσις τῶν δυνάμεων ὅλων πρός μίαν βαθυτέραν μελέτην αὐτῶν τῶν διαλέκτων ἵνα διαλευκανθοῦν πολλά σημεῖα τά ὁποῖα παραμένουν εἰσέτι σκοτεινά.

Εἶναι εὐφρόσυνον τό γεγονός ὅτι γίγνεται μία πολύτιμος προσπάθεια τόσον ἀπό τήν πλευράν τῆς ῾Ελλάδος, ὅσον καί ἀπό τήν πλευράν τῶν ῾Ελληνοφώνων τῆς ᾿Ιταλίας, διά τήν διατήρησιν τῆς «Γραικανικῆς» αὐτῆς διαλέκτου. Συνέδρια ἔλαβον χώραν ὅπως αὐτό τοῦ Μαρτάνο, πρωτευούσης τῶν ἐννέα ῾Ελληνοφώνων χωρίων τοῦ Σαλέντο, τηλεοπτικαί ἐκπομπαί μετεδόθησαν ἐν ῾Ελλάδι μέ θέμα τούς ῾Ελληνοφώνους τῆς ᾿Ιταλίας κ.ἄ. Πᾶσαι αἱ προσπάθειαι ταῦται εἶναι πολύτιμοι καί ἀξιοσέβασται, ἀλλά διά τήν διάσωσιν τῆς ᾿Αρχαιοελληνικῆς ταύτης διαλέκτου εἰς τήν Νότιον ᾿Ιταλίαν, χρειάζεται ἄμεσος καί ἐντονωτέρα δρᾶσις ἐκ μέρους τῆς ῾Ελλαδικῆς πλευρᾶς διότι τό γλωσσικόν τοῦτο ἰδίωμα ἐξαφανίζεται ταχέως τώρα ὅσον ποτέ ἄλλοτε. **Οἱ ῾Ελληνόφωνοι ἐκτεθειμένοι εἰς τόν σύγχρονον τρόπον ζωῆς καί εἰς τόν τεχνικόν Πολιτισμόν, δέν θά ἀνθέξουν ἐπί πολύ ἄνευ τῆς ἀπαραιτήτου βοηθείας.** Συντόμως ἤ ἀργότερον, θά ἀφομοιωθοῦν μετά τῶν ᾿Ιταλοφώνων συνοίκων των ὅπως ἤδη συμβαίνει ἐπί ἀρκετούς αἰῶνας.

῎Αμεσος ἐπέμβασις τῆς ῾Ελλαδικῆς πλευρᾶς εἶναι ἀναγκαία τώρα ὅσον ποτέ ἄλλοτε διά τήν διάσωσιν καί διά τήν διατήρησιν τῆς ᾿Αρχαιοελληνικῆς ταύτης διαλέκτου εἰς τήν Νότιον ᾿Ιταλίαν. Δέον ὅπως ἐνθαρρυνθοῦν οἱ κάτοικοι τῶν ῾Ελληνοφώνων αὐτῶν περιοχῶν νά ποιοῦνται χρῆσιν τῆς «Γκραικανικῆς» Γλώσσης. Δέον ὅπως συνταχθοῦν καί ἐκδοθοῦν βιβλία τῇ συνεργασίᾳ ῾Ελλαδιτῶν ῾Ελλήνων καί ἐξ ᾿Ιταλίας ῾Ελλήνων εἰδικῶν, διά τούς κατοίκους τῶν περιοχῶν αὐτῶν πάσης ἡλικίας. Παραλλήλως, κρίνεται ἀπαραίτητος ἡ δημιουργία γεφύρας μονίμου ἐπικοινωνίας μετά τῆς Μητρός Πατρίδος διά τῆς ὀργανώσεως ἐκδρομῶν, κατασκηνώσεων, καί πάσης φύσεως ταξειδίων πρός διευκόλυνσιν τῶν ἐπισκέψεων τῶν ἐξ ᾿Ιταλίας ἀδελφῶν μας εἰς τήν ῾Ελλάδα. Δι᾿ αὐτῶν, καί πολλῶν ἄλλων ἐνεργειῶν, δυνάμεθα ὅπως προωθήσωμεν τό θέμα τῆς διασώσεως τῆς ᾿Αρχαιοελληνικῆς ταύτης διαλέκτου, καί τοῦ ῾Ελληνισμοῦ τῆς Κάτω ᾿Ιταλίας. Τό ῾Υπουργεῖον Πολιτισμοῦ, τό ῾Υπουργεῖον Παιδείας καί ἡ ᾿Ακαδημία ᾿Αθηνῶν, ὁπωσδήπτε καί συντόμως μάλιστα, δέον ὅπως δράσουν πρός τήν κατεύθυνσιν ταύτην, διότι **τό Σαλέντο ὁμοῦ μετά τῆς Καλαβρίας, ἀποτελοῦν μοναδικάς ἀνά τόν Κόσμον ὀάσεις ᾿Αρχαιοελληνικῶν καί Βυζαντινῶν Πολιτισμικῶν ἐπιβιώσεων. ᾿Οάσεις, αἱ ὁποῖαι δέν πρέπει νά ξηρανθοῦν εἰς τήν ἔρημον τοῦ σημερινοῦ μονομορφικοῦ τεχνολογικοῦ Πολιτισμοῦ.**

Οἱ ῞Ελληνες κάτοικοι τῆς Νοτίου ᾿Ιταλίας, ὁμιλοῦντες τήν ῾Ελληνοκαλαβρεζικήν καί τήν ῾Ελληνοσαλεντινικήν πλησίον τῶν ᾿Αθανάτων ῾Ελληνικῶν μνημείων τά ὁποῖα παραμένουν ἐπί αἰῶνας τώρα ἐκεῖ, σιωπηλά ἀλλά καί εὔγλωττα, ἵστανται ζωντανοί καί ἀψευδεῖς μάρτυρες τοῦ ΠΑΝΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΑΙΜΟΝΙΟΥ. Τό Δαιμόνιον τοῦτο τῆς Φυλῆς τῶν ῾Ελλήνων πεισματικῶς διαιωνίζεται, ἀνθίσταται, κάμπτεται, σφαδάζει, ζωντανεύει καί ὀρθοῦται διά νά στηθῇ ἀγέρωχον ὡς συμβολικόν ΑΓΑΛΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΥΛΗΣ, ἑνός γνησίου Πολιτισμοῦ, ὁ ὁποῖος εἰρωνεύεται ἀκαταλύτως τήν φθοράν τοῦ χρόνου.

Θεόδωρος Δ. Βαράκλας

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βρανόπουλος ᾿Επαμ., ῾Οδοιπορικό στή Μεγάλη ῾Ελλάδα, ῎Εκδοσις ῾Εταιρείας Εὐβοϊκῶν Σπουδῶν, ᾿Αθῆναι 1989.

Πρελωρέντζου ᾿Ιωσήφ, Δωρικοί ᾿Αντίλαλοι, ῎Εκδοσις Δρυμός, ᾿Αθῆναι 1978.

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ
ΔΙΗΓΗΜΑ
ΕΘΝΙΚΟΕΠΑΝΑΣΤΙΚΟΥ
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Η ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΕΝΟΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΙΚΟΥ

σενάριο: ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΚΑΚΑΡΙΜΠΑΣ - "ΠΑΡΑΚΩΝ"
σχέδιο: ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΚΑΚΑΡΙΜΠΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΟΤΡΟΠΙΑΣ 3

HIPERBOREA

ГИПЕРБОРЕЯ ΥΠΕΡΒΟΡΕΙΑ

